מוסף ידיעות אחרונות

כולל:

זמנים במטבח

מריל סטריפ, הגדולה מכולן – עמ' 10

יום רביעי, כ"ז טבת תשמ"ז – 28.1.87

לילד שלך מגיע הפרס הראשון

לילד שלך מגיע "סופר־קיד", המערכת המתוחכמת שזכתה בפרס הראשון
בתערוכת רהיטי ישראל 87, לתכנון ועיצוב של חדרי ילדים ונוער.
כל פרט במערכת "סופר־קיד" מיוצר באיכות מעולה בהתאם למחקרים פסיכולוגיים
שבדקו את צרכי ההתפתחות, וכל פרט במערכת "סופר־קיד"
משתבץ בהרכב המודולרי המושלם.
עם "סופר־קיד" תוכל לבנות את חדר הילדים בשלבים,
בשיתוף עם צוות מעצבי פנים העומד לרשות הלקוחות.
ולרוכשו גם בתשלומים (5 או יותר).

הפרס הראשון – זה מגיע לילד שלך!

סופר קיד
ריהוט חדרי ילדים ונוער

מפעל: מושב בני דרור. מפעל ואולם תצוגה ומכירה: רח' הקישון 18 בני־ברק. אזור התעשיה (ליד קניון איילון) טל: 03-782357
נתניה, רח' אורדון 1, טל: 053-24360. אור־יהודה, רהיטי חלד, רח' עמל 1 טל: 03-347662
ירושלים, רח' יפו 19, טל: 02-232636

עופרה ויינגרטן: זונה מזדקנת, שכנה עצבנית ואשת-עבריין

עופרה ויינגרטן
[illegible]ת הלשון מתחת לשון

עופרה ויינגרטן רגילה להחליף דמויות בקצב מסחרר. ב„הבולשון חוקרת" בתיאטרון חיפה, היא מגלמת שלוש נשים: זונה מזדקנת בשם אלגרה, שכנה עצבנית ואשת עבריין.

קשה? „לגמרי לא. בהצגה „שירה והבדואי" החלפתי תשע דמויות בלי להתבלבל: מילד בן 13 עברתי להיות זקנה בת 93, ערבי זקן, זונה, ילדה בתיכון, שחקנית פולניה מזדקנת. מההרגל להחליף דמויות רבות במחזה אחד, אני כבר לא רגילה לדמות אחת", אומרת עופרה. זה מה שיש לה ב„בונבנטורה", שהצגת-הבכורה שלה נערכה בשבוע שעבר בתיאטרון חיפה.

איך עוברים מדמות לדמות בלי להתבלבל? „אימצתי לי שיטה. אני נאחזת בשניים-שלושה אלמנטים פיזיים, כמו קצה הלשון, למשל. אם אני מחזיקה את קצה הלשון מתחת לשן ימין ולוחצת קצת, אני מצליחה להעלות כל טיפוס שאני רוצה. זה כמו ללחוץ על פעמון. צריך לדעת לאבחן, קצת כמו רופא.

„אני חושבת שדי נפלתי על המיקצוע הנכון. כבר כילדות רציתי לגלם כל מיני דמויות, גם בחיים. כשבגרתי רציתי ללמוד פסיכולוגיה. אבל הציונים שלי בבגרות, לא היו מספיק חזקים. ניסיתי להתקבל לגרפיקה ב'בצלאל', אבל אמרו לי: את יותר טובה בציור. ציור לא רציתי או. במזל נפלתי לתיאטרון".

טלה גביזון
התחלה ליד האינקובטור

טלה גביזון: הטעות נתגלתה אחרי שנתיים

עבודות הבד ושטיחי-הקיר שאותם מציגה טלה (טליה במקור) בשגרירות צרפת, הביאו אותה לחיים חדשים. טלה, נכדתו של יצחק יעקב ילין, מוותיקי העיתונאים בארץ, נולדה וגדלה בירושלים, הסתובבה באירופה, ישנה מתחת לגשרים, ספגה אמנות ולמדה סינית ופילוסופיה. מתוך אמונה בכך שהייעוד שלה הוא חינוך מיוחד, עסקה שבע שנים בהוראת ילדים חריגים.

„אחרי שילדתי את התאומות, היה לי ברור שזוהי התחלה של חיים חדשים. הרגשתי שהלידה שיחררה פקק ושעכשיו אני יכולה לעשות משהו חדש. הילדות היו חודשיים באינקובטור. כל אותה תקופה ישבתי בבית-החולים והתחלתי ליצור מתוך חוויות אימהות. עשיתי לתינוקות שטיח-קיר גדול עם גמדים ונהר ועצים", מספרת טלה. המציאות טפחה על פניה והחזירה אותה אל בית-החולים.

כשהילדות היו בנות שנתיים, חלתה. האיבחון הראשון היה מתח נפשי חזק. רק כעבור שנתיים נתגלתה הטעות. סרטן בלוטות הלימפה. שנתיים של הקרנות וטיפולים כימותראפיים. „כתוצאה מהמחלה לא יכולתי להירדם בלילות. עשיתי עבודות-בד ושטיחי-קיר והצגתי שתי תערוכות. נושאי העבודות השתנו. נהיו רציניים, מופשטים.

כשהחלמתי, החלטתי להגשים חלום ישן: בית בכפר. עברנו לגור במושב, עם שלושה דונם אדמה מסביב, נטעתי סוכת-גפנים ועצי רימון ותאנה ובניתי סטודיו, שבו יש לילדות פינה משלהן. הן מעורבות בכל דבר שקורה לי כי רק אחרי שנולדו, מצאתי את עצמי והתחלתי ליצור".

בטי מולר
פנים אל פנים עם ב.ג.

בשבוע שעבר הגיע לתעודתו פיסלו של בן-גוריון, 30 שנה לאחר שנוצר. בטקס הסרת הלוט בנוכחות שמעון פרס, הוצב פיסלה של בטי מולר

בטי מולר: שלוש שנים בביתה של חנה אורלוב

בהיכל העצמאות, בעבר מוזיאון תל-אביב (במקור בית דיזנגוף), שבו הכריז דוד בן-גוריון על הקמת המדינה.

סיפורה של בטי מתחיל בפרס, משם עלתה ארצה עם אמה ואחיה (האב סרב לעלות). קשיי הפרנסה בתל-אביב של שנות ה-30' אילצו את האם למסור אותה למישפחה מאמצת, בית תרבותי, שאחת מבנותיו למדה פיסול. בחשאי החלה גם בטי הקטנה לפסל.

בראשית שנות ה-50' יצאה לפאריז ללמוד אמנות. פגישה מקרית עם הפסלת חנה אורלוב, הולידה ידידות עמוקה ושינתה את חייה. אורלוב התלהבה מכישרונה של הנערה ונטלה אותה תחת חסותה. שלוש שנים התגוררה בטי בבית אורלוב ועבדה בסטודיו שלה.

ב-1956, מתוך געגועים לארץ והערצה לבן-גוריון, שמסמל עבורה עד היום „יצירה, רוח ומעשה גם יחד ואת תקומת ישראל", התחילה לפסל את דיוקנו, על-פי תצלומים מעיתונים. באותה שנה שבה ארצה.

ב.ג. שראה את הפסל בצילום מוקטן, שאל: „האומנם כך אני נראה?" והזמין את הפסלת לפגישה. „עכשיו, כשאני רואה אותך בחיים, אני מבינה שאתה הרבה מעבר למה שיצרתי", אמרה לו בטי והחלה לפסל אותו מחדש. התוצאה הסופית השביעה את רצונו.

„כשעמדתי מול בן-גוריון פנים אל פנים, ראיתי את כל ההיסטוריה של עם ישראל. כשדיבר איתי, כאילו שמעתי את השיר 'מעל פיסגת הר-הצופים...אלפי דורות חלמתי עליך'. מאותו רגע חל מיפנה בכל עבודתי", סיפרה בטי, החיה ויוצרת כיום בניו-יורק ובתל-אביב. את הפסל תרמה להיכל העצמאות לזכר אמה, סוניה מולר ז"ל, אף היא מעריצה של ב.ג.

קים ויילד: כשהייתי זבנית בהרוד'ס, חשבתי שזו גולת הכותרת

קים ויילד
דלתות מלאות תשוקה

„את השנתיים הראשונות שלי כזמרת בילית במטוסים או בחדרי-מלונות. עכשיו הגיע הזמן להתבייתות, במיוחד אחרי סיבוב-הופעות של חצי שנה", מצהירה הזמרת היפה קים ויילד, 26, בדירתה החדשה בלונדון.

„הבית הוא כיום אחד הדברים הכי חשובים בחיי. עיצבתי אותו לפי טעמי ובהתאם למזל האסטרולוגי שלי. הקירות בכחול-כהה, בטורקיז ובזהב. הדלתות בצבעים עמוקים, מלאי תשוקה. הכל מאוד עקרבי. רק אמי אומרת שהדירה שלי נראית כמו 'בורדל' (בית-זונות)".

לאחר הצלחת אלבומה „עוד צעד" (שיר ראשון מתוכו יצא השבוע בקובץ להיטים „סמאש 2" של „הד ארצי"), אומרת ויילד, שההנאה שלה היא לארח חברים ולשתות איתם יין אדום בדירתה שליד ריג'נט פארק. „עכשיו, כשאני מנגנת בסלון שלי בפסנתר, להנאת החברים, אני נזכרת שרק לפני כמה שנים עוד עבדתי כעוזרת-הבית של המורה שלי לפסנתר. כשזה לא הספיק למחייתי, עבדתי גם כפועלת משק בבית-חולים, ובשבתות גם כמוכרת-ירקות בשוק. כשהייתי זבנית בהרוד'ס, חשבתי שזו גולת הכותרת..."

קים ויילד, סיפור הצלחה.

מל וקים
סינדרלה המודרנית

על צמד האחיות מל וקים אומרים שהן הכי יפות מכל צמדי האחיות שקדמו להן (אנדרוס, בברלי, פוינטר, סלדג'). היפהפיות כהות-העור שהיו אנונימיות עד לפני חצי שנה הן כיום כוכבות עולות. סיפורן הוא מהדורה מודרנית של סינדרלה.

מל, 19 וקים, 21, גדלו באיסט-אנד בלונדון. ילדות קשה. אביהן, פעיל פוליטי שמאלני ושיכור, עזב את הבית בילדותן. האם נאלצה לעבוד בניקיון. מל עבדה בבית-חרושת לשמלות. בגיל 16 התחילה להצטלם בעירום כדי לעזור בפרנסת המישפחה. קים לא יכלה להשתמש בגופה לסיוע המישפחה בגלל המידות הצנועות של חזה ועבדה כקופאית בסופרמרקט.

„שנאנו את העבודות האלה. עבדנו כל היום רק למחייה וכדי שנוכל לצאת בערב להשתכר, בגלל העבודה הקשה של היום", אומרת קים שחלמה להיות רקדנית. השתיים נהגו לצאת לרקוד במועדוני-הלילה של לונדון עד שיום אחד גילה אותן אמרגן שהתלהב מהמראה המצודד שלהן ומדרך הריקוד.

להיטן „להראות" („שווינג אאוט") הקפיץ אותן מיידית למרומי מצעדי-הפיזמונים בעולם. בארץ הוא יוצא השבוע על גבי אוסף הלהיטים „סמאש 2".

הדימיון הרב בין השתיים כולל טעם דומה בלבוש, פרט לעובדה שמל משוגעת לכובעים (יש לה אוסף) וקים מעדיפה עגילים. היא גם „משוגעת על הכלב שלי, קווינסי". שתיהן אוהבות יין לבן וכמובן, זו את זו. „יש בינינו קשר טלפתי חזק. תמיד אנחנו מטלפנות זו אל זו בו-זמנית, ולא מתאהבות באותם בחורים. גם לא במיקרה".

מל וקים: לא מתאהבות באותם הבחורים

ניק קרשו
דבר נורא, להיות נורמלי

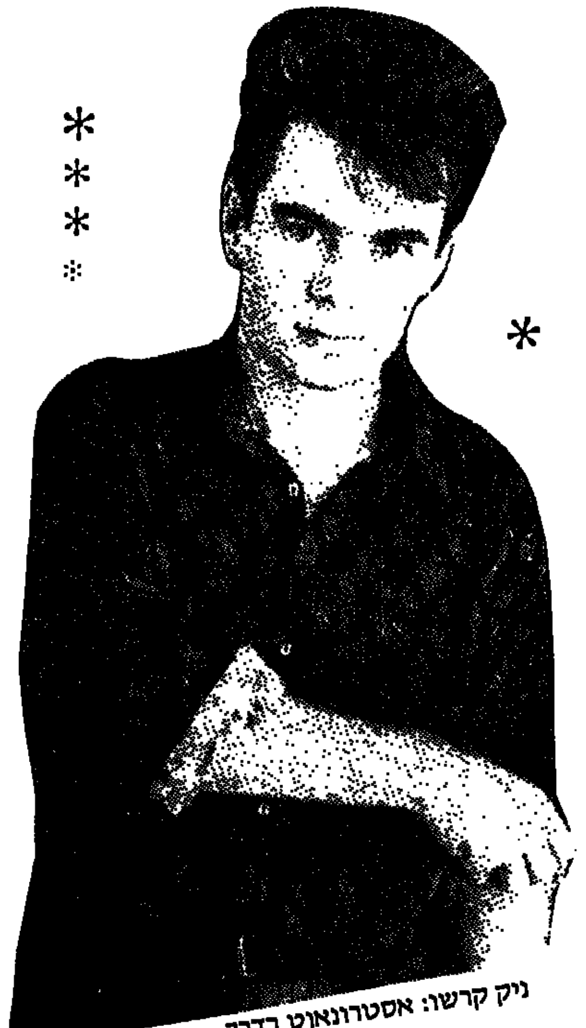

ניק קרשו: אסטרונאוט בדרך

ניק קרשו, שאלבומו החדש „רדיו מוזיקולה" יצא באחרונה בהדפסה ישראלית, מתעקש שהוא אדם לגמרי נורמלי, שחי חיים נורמליים עם זוגתו שתחיה, שרי, שאיתה הוא „אפילו אוכל ארוחות נורמליות, סדירות". גם זו דרך למשוך תשומת-לב, מסתבר. „זה דבר נורא להיות נורמלי. בטח משהו לא בסדר איתי", אמר בראיון לשבועון פופ בריטי ואז שלף משהו קצת חריג מכובעו של כוכב פופ: „כשימאס לי, אני חושב שאעשה הסבה מיקצועית ואהיה...אסטרונאוט".

עד שיהיה אסטרונאוט, החליט שהוא צריך להנציח את עצמו בדרך כלשהי. למגאזין פופ אחר אמר: „בשבילי הצלחה אינה נמדדת במיליונים אלא באיכות. המוסיקה של ימינו היא בת חלוף. גם מה שאני שר. לכן החלטתי לכתוב... סימפוניה קלאסית. זה יקח לי כמה שנים אבל בסוף תהיה לי סימפוניה וכך אולי ישמעו אותי שוב ושוב בעוד מאה שנה, כמו מוצארט, בטהובן ושוברט". בינתיים, רחוקה הדרך. אולי קודם לכן יהיה אסטרונאוט. מה שבטוח זה, שאי-אפשר לומר עליו שהוא אסטרונאוט.

בנימין גיבלי: חיבור יפה על חברת החשמל

בנימין גיבלי
סליק בשוקולד

מסיבה בסיגנון חיים שכאלה ערכה „כור מזון" בחמאם ביפו כהוקרה למנכ"לה היוצא בנימין גיבלי, שאחד המיפעלים הנזקפים לזכותו הוא „ורד הגליל". להקמתו הצליח לגייס משקיע גרמני עם 10(!) מיליון דולר. בתחקיר המוקדם שערך, גילה מנחה הערב מני פאר, שלגיבלי יש כבר ניסיון מוקדם בייצור שוקולד.

בסוף תקופת המנדט הושתל גיבלי על-ידי ההגנה בבית-החרושת „צ.ר." במסווה של איש-מכירות. תוך כדי הקמת סליק של נשק, הכיר את אספן האמנות הנודע רבני, שבביכול עבד איתו במכירות. „התוודעתי אז לשתי אהבות גדולות בחיי: אמנות ו...שוקולד", סיפר גיבלי העוסק גם בציור בשעות הפנאי.

כשבירך השר משה שחל את גיבלי על מינויו לתפקיד יו"ר חברת החשמל, סיפר גיבלי שגם בעניין הזה יש לו תקדים. בילדותו קיבל מהנציב העליון מתנת-הוקרה על חיבור יפה שכתב לבית-הספר בנושא חברת החשמל, שהנציב דאז עמד בראשה.

מה שבטוח, שכאשר זכה להוקרה זו, לא תיאר לעצמו הנציב את פעילותו העתידית של אותו ילד בבית-החרושת לשוקולד.

נחמה ליפשיץ ומולי שפירא
נפילה על הצוואר

מולי שפירא ונחמה ליפשיץ: אתה לא הבן של נתן

מיבצע ההצדעה לאידיש שערכו גלי צה"ל בשיתוף עם תיאטרון הבימה התפתח באופן בלתי צפוי לגבי כמה מהנוגעים בדבר. מולי שפירא, מנהל מחלקת התרבות-והבידור של גלי צה"ל, ממארגני המיבצע שהתקיים בתיאטרון הבימה שבשבוע שעבר, לא ידע שמזומנת לו פגישה מרגשת, כמעט העלאת רוחות באוב.

כשראתה הזמרת נחמה ליפשיץ את שפירא בקפה-תיאטרון הבימה, התבוננה בו ארוכות ושאלה: „אתה לא הבן של נתן שפירא? אתה כל-כך דומה לו". כשהשיב בחיוב, נפלה על צווארו. „ראיתי אותו באחרונה לפני למעלה מ-50 שנה, כשעלה ארצה. הוא היה חברו הטוב של אבי. שניהם לימדו בגימנסיה העברית 'תרבות' בקובנה".

ליפשיץ פתחה את ארנקה והוציאה מתוכו תמונת-מחזור ישנה, מצהיבה, השמורה איתה תמיד ועליה כתוב: „בית-ספר תרבות קובנה, תרפ"ה 14.6.1925". אביו של מולי, שנפטר בשנה שעברה, נראה שם לצידו של יהודה ליפשיץ, אביה של נחמה, שנפטר לפני שבע שנים.

„אידיש היא לא רק שפה. היא עולם שלם, למרות שאני לא מבין אותה", אמר מולי שפירא בהתרגשות, והראה לנחמה ליפשיץ את השיר שהכין מראש לקריאה, פרי-עטה של לאה גולדברג, שאף היא היתה מורה באותה גימנסיה: „בכל נשמה יש אוסף פיתוחי-עץ עתיקים השמורים בה מימי הילדות, תמונות ערי הלום רחוקות ויקרות, ואחת היא אם ראה ואם לא ראה אדם את כל הערים האלה. אחרי שאסף את פיתוחי-העץ בנרתיק נשמתו, אין התמונה משתנה..."

אתי אנקרי והראלה בר: אובדת עצות

הראלה בר ואתי אנקרי
בזכות שכנה אשכנזיה

מה קורה כאשר זמרת ישראלית ממוצא-תוניסאי לוקחת על עצמה, לראשונה בחייה, לשיר באידיש? אתי אנקרי כל-כך הסתבכה עם המילים עד שפרצה בבכי. השכנה שלה מרחוב דוב הוז, שמעה את בכיה בחדרי-המדרגות ובאה לעזרתה. „מה קרה, מיידלע?"

„אני לא מצליחה ללמוד שיר באידיש", התוודתה אתי בדמעות. „אין בעייה, אני אלמד אותך", הציעה השכנה וכך הושיעה אותה, שכעבור יומיים כבר ניצבה עם עמיתתה הראלה בר על בימת תיאטרון הבימה, כשהן שרות ביחד את „ביי מיר ביסטו שיין", במתכונת האחיות בארי, להקלטת תוכנית האידיש ההיסטורית של גלי צה"ל.

במיקרה של הראלה בר, זה היה יותר קל. היא אומנם נולדה באלג'יר, אבל אביה, יליד הארץ, דור חמישי למישפחה אשכנזית חרדית, דובר אידיש עסיסית. „כשבאתי אובדת-עצות עם הטקסט באידיש, אמר לי אבי: 'השתגעת, איך תצליחי ללמוד אידיש תוך יומיים?' התעקשתי וביקשתי שיעזור לי. אחרי שלמדתי את המילים והתחלתי לשיר, התרגשנו שנינו. זה היה כאילו שמענו ניחוח מבית סבא וסבתא שכבר אינם", סיפרה הראלה, שתקליטה „קשה בלילה", יצא לאור בסוף החודש (סי.בי.אס).

אדרון

להתעורר עם עור ראשון

בייביצינה - להתעורר כל בוקר מחדש

חדש! בייביצינה - סדרת טיפוח לאם ולתינוק.
בייביצינה - סדרת מוצרי טיפוח שתפנק את תינוקך ותפנק גם אותך.
תני לילדך את הטיפול המתאים לו, תני לעורך את הפינוק המגיע לו.
לבחירתך:

שמפו בייביצינה (Babycina Shampoo)
השמפו שבראש. אינו צורב ואינו גורם לגירויים בעיניים, ולאחר הרחיצה משאיר את העור עדין וקטיפתי. שמפו בייבי צינה מתאים לשימוש גם בקצף אמבט.

אל־סבון לתינוק (Baby Soap)
אל סבון נוזלי. תשלובת מיוחדת של סבון טבעי ודטרגנטים עדינים לרחיצה מושלמת ונוחה של תנוקות ואמהות.

קרם בייביצינה (Babycina Cream)
קרם איכותי וטהור למריחה על עור התינוק ועל עור רגיש ועדין. מתאים למניעת אדמומית, כוויות שמש וגרוד.

תחליב לתינוק (Baby Lotion)
תחליב מועשר במיוחד. מרכך ומנקה, מסיר הפרשות עור, מגן על העור מפני נזקי האקלים ושומר על לחותו הטבעית.

כצט CTS

babycina

סדרת מוצרי טיפוח לאם ולתינוק
ברשיון משרד הבריאות. להשיג בבתי המרקחת ובחנויות המובחרות.
יצרן: כ.צ.ט. נוביס בע״מ, קרית מלאכי.
מפיצים: כ.צ.ט בע״מ דרך ז׳בוטינסקי 100, פתח תיקווה טל: 03-9250250

מי כאן הבוס?

יום אחר, אחרי שלוש שנות עבודה, פנתה העוזרת של ליאורה מקיראון אל מעבידתה וביקשה שתשלם לה פיצויי פיטורין. „אל תיבהלי, אין לי שום כוונה להתפטר", אמרה העוזרת. „אני בטה"כ עוברת דירה, וזקוקה לכל פרוטה. אם תשלמי לי את הפיצויים, אמשיך לעבוד אצלך כאילו שוו שנת עבודתי הראשונה".

ליאורה היתה נבוכה. דרישתה של העוזרת לא היתה חוקית. אבל כאשה עובדת ואם לשני ילדים קטנים לא יכלה להרשות לעצמה לוותר על עזרתה. בלב כבד שילמה לה שלוש משכורות חורשיות עבור שלוש שנות עבודה.

האם קיבלה העוזרת־העוברת הטבה חריגה, מוזרה? טעות. פיצויי פיטורין פיקטיביים, הם רק אחד הצ'ופרים

התעריף מתיישר לפי בעלי וילות באזורים עשירים. אלה מוכנים ויכולים לשלם הרבה יותר. כך מטפס התשלום לגבהים בלתי סבירים.

שמנקות לעצמן העוזרות, לצד ניקוי האבק. רשימת ההטבות, שמקורן ברצונה הטוב של המעסיקה ואין הן מעוגנות בחוק – ארוכה. פעמיים בשנה ויותר – שי לחגים, מתנות לשמחות משפחתיות, וכשהמעבידה נוסעת לחוץ־לארץ, נמצאת העוזרת בראש רשימת המתנות. ויש בנות מזל, כמו העוזרת של נאוה מצפון תל־אביב, שנפלה לבור־שומן של ממש. נוסף לשכר נאה, היא מקבלת לעיתים קרובות מלתחה שלמה של בגדים אופנתיים, שמעבידתה איבדה בהם עניין.

ואיפה הטבת השחיקה הזוחלת? – לפני מספר שנים קיבלה ברכה מתל־אביב, אשה עובדת השוהה מחוץ לביתה שעות ארוכות, אשה לעבודה במשק ביתה. סוכם שהעוזרת תעבוד חמישה ימים בשבוע, שמונה שעות ביום. השכר החודשי היה בהתאם. אלא שבמשך הזמן, חל כירסום הדרגתי בשעות שמבלה העוזרת בבית המעסיקה. זה החל בתירוצים שונים ומשונים. פעם היתה צריכה להביא את בנה לקופת־חולים, ופעם להשתתף בתגיגה בגן או בבית־הספר, לבקר את אמה החולה, או שהיא עצמה לא חשה בטוב. ברכה העלימה עין, מתוך התחשבות ואי רצון להחליף עוזרות בתכיפות. התוצאה: העוזרת עובדת כיום בפועל, שלוש שעות ביום בלבד; היא ממשיכה לאכול שתי ארוחות מלאות, ומקבלת שכר חודשי מלא, כאילו עבדה שמונה שעות – 560 שקל.

מיקרה דומה קרה ללימור מירושלים. היא עובדת מחוץ לבית, במישרה מלאה, ומעסיקה עוזרת־בית פעם בשבוע, תמורת משכורת חודשית של 120 שקל, כולל נסיעות. העוזרת התחייבה לעבוד ארבע שעות ביום, אך בפועל עבדה ל„קבלנות". כאשר לימור העירה לה על קיצור השעות, ענתה, כמו רבות אחרות: „מה איכפת לך, הרי אני עושה את כל מה שצריך, רק בפחות זמן". מחוסר ברירה השלימה לימור, כמו מעסיקות רבות אחרות, עם התנאים המוכתבים להן על־ידי העוזרות.

עבודה במשק בית היא, כנראה, אחד העיסוקים המשתלמים ביותר. זהו מקצוע עם הרבה זכויות, שאינו דורש השכלה או הכשרה מיוחדת, ועם זאת שכרו עמו. אגודת השירותים שליד מועצת הפועלים בהסתדרות, שהוא האיגוד המקצועי של העוזרות והמטפלות, שומרת בקנאות על זכויותיהן. העוזרות, מצידן, מאמצות במהירות ובשמחה את התנאים הסוציאליים שמשיג להן האיגוד – לבד ממה שנוגע לשכר. לפי מועצת הפועלים התעריף המומלץ לשעת עבודה של עוזרת־בית, החל מה־1 בדצמבר 1986 הוא 4.5 שקלים לשעה. אבל המחיר הזה תקף על

החוק נדיב איתן. מבטיח פיצויי־פיטורין, דמי מחלה, חופשה והבראה ● אבל את עוזרות־הבית החוק מצחין — כשמדובר בחובות שלהן ● הן לא צריכות השכלה רישמית כדי להבין מה זה עודף ביקוש ● התוצאה: צ'ופרים בצורת פיצויי־פיטורין פיקטיביים, שעות־עבודה פיקטיביות, מתנות ובגדים ● המעסיקות בולעות כל צפרדע. מעלימות עין ומשלמות ● מי יגן עליהן?

מאת **רבקה גושן**

גבי הנייר בלבד. העוזרות דורשות כיום, ומקבלות, שיבעה, עשרה ובאזורים מיוחדים גם 12 שקל לשעה.

בשטח מתיישרים התעריפים לפי מה שמוכנים לשלם בווילות או בקוטג'ים שבאזורים העשירים בארץ. בעלי הבתים והיכולת הללו, מוכנים לשלם כמעט כל סכום, תמורת עזרה בעבודות הבית. רבים מהם מוצאים דרך לכלול את ההוצאה על העוזרת הביתית במסגרת ההוצאות המשרדיות שלהם, ומקטינים בצורה כזו את תשלומי המס שלהם. כך מטפסים להם התעריפים בשוק עוזרות־הבית ועולים, ללא שום יחס לשכר הממוצע במשק.

חישוב גס מוכיח, כי עוזרת המקבלת 10 שקלים לשעה, והמסתפקת ב־20 שעות עבודה בשבוע (לעומת פועלת־ייצור, למשל, העובדת 45 שעות), משתכרת קרוב ל־1,000 שקל לחודש. וזה, כמובן, נטו שבנטו. ידוע וגלוי, כי סקטור זה אינו משלם מס־הכנסה, או דמי ביטוח־לאומי. לעומתן, המעסיקות עצמן, שרובן עובדות בשכירות, מפרישות חלק נכבד משכרן לעזרה במשק בית, בלי שמס־הכנסה יכיר, ולו באגורה אחת, בסכומים אלה כהוצאה לצורך הכנסה. מכאן, שכדי לשלם לעוזרת הבית 500 שקל נקיים ממס, צריכה המעסיקה להרוויח עבורה לפחות 1000 שקל ברוטו, לפני שראתה פרוטה לעצמה.

מועצת הפועלים מתייצבת מאחורי עובדות משק־הבית, כאילו היו המקופחות שבעובדי המשק. אל המשרד, כבית־ברנר בתל־אביב, מגיעות מדי יום עשרות פניות לבירור התעריפים. בשל הלחץ הרב הפעיל לפני שנה תדי קאופמן, מזכיר מועצת הפועלים, שירות טלפוני אוטומטי (03־284304, או 03־284471), המוסר בכל שעות היום והלילה מידע מוקלט על זכויות העוזרות והמטפלות, בכל הנוגע לחופשות, פיצויי פיטורין, הבראה, הוצאות נסיעה ועוד. שירות ראוי לשבח. אבל מי יגן על זכויות המעסיקות?

בהתאם לחוזר שמפיצה אותה אגודת השירותים שליד מועצת הפועלים, רשאית המעסיקה לנכות דמי ביטוח־לאומי משכרה של העובדת, בשיעור 2.5 אחוזים מתוך 10 האחוזים שעליה לשלם עבורה. אבל את העוזרות זה מצחיק. החוק מחייב את המעבידה לבטח את העוזרות שלהן – כן. וזה גם האינטרס שלהן או שתשלם היא את מלוא הסכום. גם התקנות החדשות, לפיהן על המעבידים לדווח את שמה ואת מספר תעודת־הזהות של עוזרת־הבית, אינן ניתנות לביצוע. העוזרות מסרבות לעיתים למסור פרטים אישיים, מסיבות מובנות. עשרות נשים המעסיקות עוזרות בביתן במשך שנים, אינן יודעות אפילו את שם משפחתן, או את כתובת מגוריהן.

נציג, בקיצור, כמה מן החוקים המסדירים את עבודתן של עוזרות הבית. העוזרות, כמו כל העובדים השכירים במשק, זכאיות לחופשה שנתית על חשבון המעסיק. במשך ארבע השנים הראשונות מגיעים להן 12 ימי חופשה בשנה, אם הן מועסקות במישרה מלאה. מהשנה החמישית – 14 ימים, מהשנה השישית – 16 ימים, ומהשביעית – 18 ימים. מן השנה השמינית ואילך, מקבלת העוזרת יום נוסף לכל שנת עבודה, עד לחופשה מירבית של 24 ימים. אם היא עובדת חלקית, מחושבת החופשה יחסית לשעות העבודה שלה.

כדאי לדעת, שמי שעובדת על בסיס של שכר יומי, אינה זכאית ליום חופש על חשבון המעביד, כאשר יום העבודה הקבוע נופל בחג. הטבה כזו מגיעה רק למי שמועסקת על בסיס חודשי. נורית מהרצליה סירבה בתוקף לשלם לעוזרת שלה יום חופש, כאשר זה חל בראש־השנה. לאחר בירור עם מועצת הפועלים הוכהר לה שהיא אומנם צדקה. לעומת זאת, העוזרת של ברכה נהנית מימי חופשה נוספים, כאשר הבוסית שלה נוסעת לחוץ־לארץ וממשיכה לשלם לה שכר מלא. אבל לפי ההנחיות של מועצת הפועלים, זכאית העוזרת רק למחצית התשלום במקרה כזה.

עובדות משק־הבית זכאיות לדמי הבראה על חשבון המעביד, לפי הוותק

סוכם שהעוזרת תעבוד חמישה ימים בשבוע, שמונה שעות ביום. בפועל היא עובדת שלוש שעות, אוכלת שתי ארוחות ומקבלת 560 ש"ח לחודש

שלהן בעבודה. דמי ההבראה נעים בין חמישה ימים בשלוש שנות העבודה הראשונות, 7 ימים בין השנה הרביעית לעשירית, 8 ימים בין השנה ה־11 עד ה־15, 9 ימים בין השנה ה־16 לשנה ה־19 ו־10 ימים, מהשנה העשרים ואילך. כל זה אמור לגבי מישרה מלאה. החישוב לגבי העובדות במישרה חלקית, הוא יחסי למיספר שעות העבודה שלהן, הם מחושבים לפי תעריף קופת־חולים, כפול מספר שעות העבודה במשך השבוע – לשנה.

דמי המחלה הם נושא, שרבות מן המעסיקות מתלבטות כיצד לנהוג לגביו. לפי החוק, זכאית עובדת במישרה מלאה להיעדר מעבודתה מסיבת מחלה, עם הצגת תעודה רפואית, במשך 18 ימים בשנה. אם לא ניצלה את ימי המחלה האלה, היא יכולה לצבור אותם עד לסכ"ה של 90 יום. גם כאן החישוב יחסי למיספר ימי העבודה. אך מה קרה במציאות? לימור מירושלים, והיא לא יחידה, משלמת לעוזרת החודשית שלה ימי מחלה גם כאשר זו איננה מביאה אישור מרופא. העיקר שתהיה עוזרת, והבית יהיה נקי.

כל הקשור לפיטורי עוזרת, מוגדר בחוק פיצויי־פיטורין, המפרט שורה של מיקרים, בהם זכאית העובדת לפיצויים. דוגמאות: הפסקת העבודה על־ידי המעסיק; התפטרות העובדת בתוך תשעה חודשים מן היום שילדה; אישור על מחלת העובדת מן המחלקה לרפואה תעסוקתית; הרעת תנאי העבודה; אם היא עוברת להתגורר בישוב פיתוח, או ישוב חקלאי, וכדומה; וכן גיל 60 אצל אשה ו־65 אצל גבר. כדאי לדעת, שהחל מאוגוסט 1983 מחושבים הפיצויים לפי חודש לכל שנת עבודה לכל העובדים (גם אלה שעובדים על בסיס יומי). יש לשלם את הפיצויים תוך 15 יום מתאריך הפסקת העבודה.

עיקר הסיכסוכים המתגלעים בין העוזרת למעבידתה הם על רקע העלאת שכר. כאשר המעסיקה מסרבת להעלות לעוזרת את שכרה, אין בכך הרעת תנאי עבודה. אחת הזכויות הבודות שיש למעסיקה, היא להתנגד להעלאת שכרה של העוזרת, כאשר הדרישה היא בלתי סבירה. במציאות המצב שונה. רוב המעסיקות, לא כולן, נכנעות לתכתיבים. כאשר שני הצדדים מתבצרים בעמדותיהם, הם יכולים לפנות לבית־הדין לעבודה.

מיקצוע משתלם, העבודה במשק הבית. העוזרות – ואולי כדאי לנקוט לשון זכר, לאחר שבזמן האחרון הצטרפו למיקצוע גברים רבים – נהנים משני העולמות. מכאן זכויות מלאות, ומשם – אי שמירה על חובותיהן. וכבר אמרה פעם עוזרת־בית חכמה למעסיקתה: „לך יש הכבוד ולי – הכסף".

הבשורה על־פי ציפי

שנות ה־60' הסוערות של ההיפי'ס היוו מיפנה בתודעת העולם כולו, טוענת ציפי אלפרין, שספרה, „העידן החדש", יצא עתה לאור ● מה שהיא מנסה להקנות, מתבסס על תורות מיסטיות של המזרח המנומנם, יחד עם אלה של המערב הפרקטי, הקר ● תורת חיים שלמה, שעיקרה הכרה ומימוש עצמיים, מודעות עצמית גבוהה, התבוננות פנימה, איזון, פסק זמן ● נערת הבוהמה לשעבר, מצאה את האושר והשלווה – בזכרון יעקב ● מירשם להרמוניה ושלמות עצמית, של אלפי מאמינים בכל העולם.

כתבה וצילמה: שוש מיימון

ציפי,יהודה ואהיב אלפרין. מיפגש בין החלומות והרצונות של האדם. להיפתח, להתפתח, לדעת לקבל, ולדעת להוציא".

ציפי אלפרין, 42, מתגוררת היום בזכרון־יעקב, עם בע־לה יהודה ובנם בן השש, אהיב. היא עוסקת בתרגום ספרי חוכמה של עמים שונים, והוא, קבלן בניין, שמקבל עבודות על פי צרכי הבית. זאת אומרת,־לא בדיוק רץ אחרי עבודות. את הזמן הפנוי שלהם הם מקדישים לגידול הילד ולמחקר פילוסופי.

האלפרינים מצהירים, שהם אנשים מאושרים. אוהבים זו את זה, חברים בלב ונפש וכל שעה פנוייה הם מבלים ביחד. את הפגישה ביניהם מכנה ציפי „זיווג מושלם. משמיים". לדבריה, מצ־אה את יעודה, ואת האושר הפנימי שלה. אולם הדרך אל האושר היתה תהליך ממושך שלווה משברים, התנס־ויות שונות, התבוננות ומחקר מעמיק בתורות העוסקות בפילוסופיה של החיים.

השניים, שהתנתקו מההמולה של העיר הגדולה, ופרשו אל חיק הטבע והשקט כדי לעסוק במה שהם מכנים „עבודה רוחנית", מייצגים תנועה גדו־לה שיש לה מאמינים וממשיכים בכל העולם: „העידן החדש". הבשורה שב־פיהם: שעטנז של תורות מיסטיות, שפרצו להכרת העולם המערבי בשנות ה־60' התוססות, בעידן ההיפי.

כזכור, תורות החוכמה המזרחיות כבשו אז את המערב. צפורה ויהודה אלפרין מייצגים את אלה שהתחילו עם מה שקורין „עבודה עצמית" בשנות ה־60'. אומנם, באמצע שנות ה־70' רוב ילדי הפרחים קצצו את מחלפות השי־ער, החליפו את הסמרטוטים בחליפות של אנשי־עסקים, והתייחסו אל התקו־פה ההיפית בחייהם כאל קוריוז משע־שע. לא האלפרינים. הם דבקו בשיטות ובתורות שנחשפו אליהם בשנות ה־60', ועם השנים שיכללו ושיפרו והע־מיקו את הידע והכלים שרכשו.

אלפרין מדגישה, ששנות ה־60' היו נקודת מיפנה לא רק באישיותה, אלא ציון דרך ונקודת שינוי בתודעת העו־לם כולו, ורק היום ניתן לעכל את תוצאות השנים הסוערות והחשובות הללו. אלפרין מדברת על המהפיכה ההיפית של שנות ה־60' כתחילתו של עידן חדש, ולדעתה היום אנו עדיין מצויים רק בראשיתו.

היא אינה סבורה שהבשורות והרע־יונות של שנות ה־60' היו תופעה או־פנתית חולפת. להיפך. אלפרין מבהי־רה, שזה היה מיפגש חזק בין המערב הרציונאלי, המעשי, הפרקטי, הקר, לבין המיזרח המנומנם, הרגשני, המיר־פייף והעצל. ובסינתזה בין מיזרח למערב, מצוי הפיתרון לחיים שלמים ומספקים יותר.

היא מדברת על דרגת מודעות גבו־הה יותר של האדם, על הכרה עצמית, ועל מימוש עצמי, שבהכרח יביאו לת־חושות פנימיות טובות יותר, וכתוצאה מכך לעולם טוב יותר. ציפי: „כולנו חושבים שאנחנו מודעים. אדם מודע באמת, יודע שהוא לא מודע. שלפע־מים הוא במצב מודעות נמוך, ולפע־מים במצב מודעות גבוה".

האלפרינים רואים עצמם כ„שליחי העידן החדש". מורים רוחניים המעני־קים מן החוכמה שברשותם לכל מי שצמא לדעת. אלפרין מדברת על תנו־עה רוחנית־חברתית שקיימת בכל העו־לם, ובעיקרה עוסקת בלימודים מכל מיני סוגים. ציפי: „משהו כמו אוניבר־סיטה פתוחה של השולחן העגול".

למה דווקא עכשיו עידן חדש? אלפרין: „יש שני מחזורי ספירה: מחזור של אלפיים שנה, ושל 25 אלף שנה, ושניהם מתרחשים עכשיו, הווי אומר: משנות ה־60' ואילך. בעידן החדש מדובר על מודעות חדשה. פנימית, לא חיצונית. מיפגש בין החלומות והרצו־נות של האדם. מדובר על להיפתח, להתפתח, לדעת לקבל ולדעת להו־ציא".

אלפרין מדברת על הוצאה והכנסה בריתמוס של החיים. „זה תמיד הולך ביחד. כמו נשימה ושאיפה, תקע ושקע, יום ולילה, פנימה והחוצה, פלוס ומי־נוס, גבר ואשה, עבודה ומנוחה. ואם יש איזון בין השניים, האדם מקבל סיפוק".

כאמור, שנות ה־60', היו שנות המיפנה, לכן הן שנים חשובות כל־כך. הן אומנם חלפו, אך תוצאותיהן ניכרות היטב. לשם המחשה משווה אלפרין בין המאה הקודמת למאה הנוכחית. „במאה ה־19 דיכא האדם את כל הדחפים שלו, הפך להיות חסר חיים. במאה ה־20, שנות ה־60', כניסת העידן החדש, אנ־שים התחילו לתת פורקן וביטוי לכל הדחפים שלהם. הנוער, בכל העולם, מחה נגד המירוץ המטורף של ההישגי־ות החומרנית. לאנשים היתה תחושה שהם רוצים משהו יותר אמיתי. הם לא רצו לרוץ. רצו לשבת, להתבונן. שנות ה־60' יצרו את ההשפעה, שהיום מכנים אותה: פסק־זמן. אז התחיל המושג של לעבוד על עצמך, להסתכל פנימה. לנוח".

„בשנות ה־60' אנשים חיפשו פש־טות. כמו שבאמנות דיברו על זרם מי־נימליסטי, שדגל במינימום חומרים ומקסימום שימוש, אצלנו התפתח זרם מינימליסטי במודעות. אנשים חיפשו פשטות. בחלו בעטיפות יקרות וריקות מתוכן".

כזכור, שנות ה־60' היו גם רצופות מסעות סמים כמו חשיש, מריחואנה, ל.ס.ד, פיטריות הגורמות הזיות, ואח־רים. אלפרין מודה, שהרבה מאלה שנטלו סמים התאבדו, יצאו מדעתם, או התמכרו לסמים קשים יותר. אבל היא מדגישה, שהשימוש בסמים גם הביא את האנשים למצב מודעות שו־נה.

אלפרין: „להרבה אנשים פתחו הס־מים שערים לתרבות שלימה של סימ־בוליקה, מוסיקה, חזון,יצירה. זה קישר אותם עם תרבות שלמה, שלא היתה ידועה להם. עם רמה אחרת של מצי־אות. קסטנדה כבר אמר, שהמציאות שונה כשאתה נמצא ברמת מודעות שונה. היום אנשים רוצים להגיע לאי־זון. גם לתת לעצמם מרחב פנימי וגם להתמודד בחוץ. לקשר בין המזרח למערב. המערב חרוץ ורץ. והמזרח, כביכול, שר ומסתכל בשמיים".

„גם בישראל, כמו במערב, שמים את הדגש על המצליחן. בקיבוצים, למ־של, מלמדים אותך לתפקד. אבל בשני המצבים לא מלמדים אותך איך להתנ־הג עם הרגשות והמחשבות. אדם לא יכול רק לשלוט במכשירים, בתיפקו־דים. הוא חייב לתת את הדעת לעולם הפנימי שלו. צריך להיות איזון בין החוץ לפנים. וזה יוצר שלימות עצ־מית".

אנחנו נפגשות בגלריה הלבנה, קפה־גלריה תל־אביבי, שהחל כמקום־מיפגש של אמנים וצלמים, שינה את פניו והפך מוקד לעלייה לרגל של אנ־שים העוסקים בתורות חוכמה למיניהן. התירוץ לפגישה בינינו: ספר שכתבה ציפי, בשם העידן החדש, שבו היא מקבצת תורות פילוסופיות עם נסיון החיים שלה. מנסה להעביר דרכו מיר־שם לאושר פנימי, הרמוניה ושלמות עצמית.

ציפי מופיעה לפגישה עם בעלה יהודה, ועם בנה אהיב. מבחינתה זה הכי טיבעי. „אנחנו עושים ביחד הכל. הביחד שלנו מהווה יחידה שיכולה לק־בל ולהעביר הלאה. ביחד אנחנו תא מאוד יצירתי. אם שמת לב אז את הס־פר הקדשתי ליהודה – איש שיחי, עוגני וסוערי".

אלפרין מביאה את עצמה כדוגמה להמחשת טענותיה. התהליך שעברה בדרך למציאת הזהות העצמית שלה, הביא אותה לאן שהיא נמצאת היום: חיה עם איש שהיא אוהבת, מגדלת ילד, ועוסקת במה שהכי נהנית.

בשנות ה־60' היתה בשנות העש־רים שלה. צעירה תל־אביבית סקרנית ובוהמית. חברתו של שמיל, היום – בעל מיסעדה בפינת ירמיהו־יורדי הסירה, או – עיתונאי ב'העולם הזה'. היא למדה באוניברסיטה פילוסופיה, קצת כתבה בעיתון, וקצת תירגמה. בין היתר עברה גם פסיכותראפיה.

אלפרין מספרת, שבשנים הללו הי־תה אדם סגור. „לא יכולתי להתקשר עם אנשים. היה קשה לי להתבטא. כילדה הייתי שקועה בקריאת ספרים. בניתי לי עולם פנימי עשיר. כשגדלתי ראיתי שאי אפשר לגשר בין מה שק־ראתי לבין הריאליה, המציאות. הבנ־תי שמשהו בעולם הזה לקוי. תמיד הייתי אאוטסיידרית. התבוננתי והסת־כלתי, אבל בכל הדברים שעשיתי אף פעם לא הייתי באמת שם".

„אפשר לומר שכשהייתי בת 21, עד גיל 28, עברו עלי שבע שנים הר־זות שלי. זו היתה הירידה למצרים לש־בור בר. אלו היו שנות ה־60'. הצורך להיות קצת בטלן. לשבת בצד. להתבו־נן. היום, ההסתכלות הזו שלי מולידה הרבה תבואה. אני יכולה להבין תהלי־כים בזכות זה שישבתי אז בצד, ולא נרתמתי למירוץ ההישגיות. היום, יש לי את היכולת לראות אחורה וקדימה".

כשהיתה בת 28 חל בה מהפך. היות שתמיד התעניינה בהשקפות עולם, תו־רות וצורות חיים, התחילה ללמוד תו־רות רוחניות. היא מצאה עצמה שקועה בהיי צ'ינג, ספרות סופית וסינית, או־ספנסקי וגורדייב, תורות הודיות, יה־דות, קבלה ואסטרולוגיה. מה שבמיוחד העסיק אותה: איך להגביר את כוחות היצירה. אלפרין: „יצירה זה ביטוי עצ־מי, וזה נותן שמחה, סיפוק, הערכה עצ־מית, השתתפות בחיים. לעומת זאת, כשאדם מרגיש חנוק וסגור וקשה לו לבטא את עצמו, זה מביא לתופעות של אלימות".

את יהודה, בעלה, פגשה במכון לח־קר הקבלה. „הייתי אז בת 35. ישבתי בצד והתבוננתי בחיים. הרגשתי כבר בשלה להינשא. כשנפגשנו, היה ברור לשנינו שזהו זיווג אמיתי. רצינו לחיות בשקט. מחוץ לכרך. לא בתוך מרכז ההמולה. חשבנו שלצורך עבודה רוח־נית כמו זו שאנו עוסקים בה, אנחנו צריכים להיות מרוחקים. אז עברנו לזיכרון־יעקב, כדי שנוכל למצות את האנרגיות של הטבע ושל היקום".

„ובאמת, לגור בזיכרון, זה לקום בבוקר ולשאול את עצמך, איזה אנר־גיה יש היום באוויר. אנחנו מנסים לחוש ולהרגיש. במקום לרוץ אחרי דגם מתחלף של מכונית, אנו מנהלים חיים פשוטים. הפשטות אצלנו היא עיקרון. לעשות מקסימום שימוש במי־נימום חומרים. פרשנו מהמירוץ, ואז מתפנה אנרגיה לחיים יותר עשירים מבפנים".

אלפרין באה מבית דתי, למדה בבית־ספר דתי, ובישיבת חב"ד, מאמי־נה בקיומו של כוח עליון, אך היא ויהו־דה רואים עצמם כאנשים שהם מעל דת כלשהי. „אנחנו בעד איחוד הדתות, בעד שפה בינלאומית משותפת".

כשפגשה את יהודה, היה ברור לה, שאיתו היא רוצה לחיות. היא מרגישה שפגשה אותו במצב הנפשי המתאים. כשהיתה בשלה לקשר אמיתי, הופיע האיש הנכון בשבילה. את הספר 'העידן החדש' ציפי כתבה, ויחד עם יהודה הו־ציאו אותו לאור, בהוצאה פרטית. התוכניות שלהם לעתיד: להמשיך להו־ציא ספרים השייכים לספרות חוכמה, ולהיות המו"לים של עצמם. האלפרי־נים מאושרים מן העובדה, שעד היום נמכרה כמעט כל המהדורה הראשונה שהודפסה באלף עותקים. משמע שיש אנשים הצמאים לחומרים שהם מספ־קים.

ציפי מציינת שני אירועים כמרכ־זים בחייה: הפגישה עם יהודה אלפרין, והולדת בנה אהיב. אהיב, למותר לצי־ין, בא מן השורש 'אהב'. ציפי: „אחרי שאהיב נולד נעשיתי יותר יצירתית, כושר החשיבה שלי השתפר, ועם הזמן השנים נעשות פוריות יותר ויותר".

„אני אדם חושב, אדם יוצר. אנחנו, יהודה ואני ואנשים מסוגנו, לא מחזי־קים את הידע הזה לעצמנו. אם אדם פתוח וקולט, מתעניין ונדלק – אנחנו ממשיכים. אנחנו מרגישים כשליחים זה לזה, בעולם הזה.

„העושר והשפע של החיים עצומים. ואם אנשים רוצים לאכול לשובע מהשפע והברכה האלה, הם חייבים לל־מוד קודם את הכוחות שבתוכם. כשא־דם מגיע להכרה עצמית הוא יכול לש־לוט בכוחות הפרא שבתוכו. ואז, במקום להרס, יבחר ביצירה. ביהדות, לא סתם מניחים תפילין על יד שמאל, שהיא סמל ליצר הרע. המשמעות: אני לא יכול להיפטר ממנו, אבל אני יכול לשלוט בו. אם אדם מודע לכוחות הש־ליליים שבו, הוא יכול לרסן את עצ־מו".

„אנחנו חיים בעידן נפלא. בעידן החדש יש יותר אור וידע. יותר תיקשו־רת ופתיחות. אבל זה מתחיל מהכרה עצמית. מקשר יותר טוב עם עצמנו, ואחר־כך עם הזולת. נוצרת תפיסה חד־שה של רוח משותפת לכל בני האדם, ואינטרס משותף להציל את כוכב ארץ".

און דה רוקס

אנשי „העידן החדש" מככבים גם בתיקשורת האמריקנית. ה„טיים" מ־19.1.87 מספר על שיגעון חדש שלהם: איש העסקים ריצ'רד פרל (29), מנהטן, ניו־יורק, עורך לעצמו מדי בוקר טקס פרטי. לאחר שהוא גומר להתלבש, הוא שם בכיסי מיכנסיו שתי אבני קריסטל גולמיות, כדי שאלה יסיי־עו לו להתרכז ולנהל מו"מים מו־צלחים בשעות העבודה. לאנדריאה כגן, 38, פיזיותראפיסטית מלוס־אנג'לס, יש שיגרה שהיא חוזרת עליה מדי ערב. היא מניחה מתחת לכרית שלה חתיכת כסף או קוואר־ץ, כדי לישון בשקט ובשלווה.

פרל וכגן הם שניים מבין הרבה מאוד אמריקנים, מתחת לגיל 40, המפתחים „מודעות לגבישים". יש להם אמונה פסבדו־מדעית שאב־נים יקרות טבעיות כמו קווארץ או קריסטל, או אבן האחלמה – יש בהן חומרים בעלי כוח ריפוי, והזר־מת אנרגיה לגוף.

מחול־השדים הקריסטלי הזה מתחולל בחוף־המערבי והמיזרחי גם יחד. הם קוראים לאמונות הללו „חשיבה של העידן החדש", ומדב־רים בז'ארגון שהוא בליל מונחים של עידן המחשב ומלל של דתות עתיקות, אשר ייחסו כוחות על־טבעיים לאבנים.

אלמנטים נוספים המופיעים אצל אנשי העידן החדש – הם תחיית־המתים, התקשרות לרוחות המתים והגדת עתידות. מי שלא בדיוק בראש של העידן החדש, מסתפק בהיצמדות לאבן הפרטית שלו, המתאימה לו ולאישיותו. בר־רגנים מהוגנים שלא נסחפים בזר־מים הללו – סתם מקבלים מושגים נוספים על המושג „אבן".

ברט בראבו מטפלת בחולה ברונכית באבן אמטיסט.

הטכניקות להכנתו ולהכשרו של הקמע האישי, משלבות אף הן טכנולוגיות של תקופת־האבן עם טכנולוגיות סופר־חדישות. לדוג־מה: נוטלים את האבן ביד ורוחצים אותה במיים. כשאין ברירה – אפ־שר להסתפק במי־מלח. לאחר מכן משאירים אותה בחוץ למשך 24 שעות לפחות, כך שיחדרו לתוכה קרני שמש וירח. לחילופין – אפ־שר להשתמש במכשיר למחיקת סרטי־הקלטה, ולשפשף באמצעותו את הקריסטל במשך כחצי דקה. אחר־כך מחזיקים את האבן בכפות הידיים ונושפים עליה, ומביעים מישאלה. כמו, לדוגמה: „אני מב־קש שהאנרגיה הזאת תחזק את המ־ערכת החיסונית שלי".

לא כל אחד יכול להעביר כו־חות אל האבן. לכן קמו מומחים ותירפיסטים, המלמדים את החוב־בים איך רותמים את הכוחות הג־דולים אל האבנים. ברט בראבו (54), שגודלה כמתודיסטית בטק־סס, עזבה את הדת הממוסדת ב־1975 והגיעה לחוף סולאנה, קלי־פורניה, כדי לצעוד בשבילי הרוח־ניות החדשה שלה. היא מעבירה שם סמינרים שבועיים. בהם היא מלמדת איך להעניק כוח לקריסט־לים. תמורת 45 דולר לפגישה, לומדים אצלה לרפא מחלות, ולמ־חוק מיטעני־אנרגיה שליליים ול־הטעין אנרגיות חיוביות.

בראבו טוענת שהריפוי נעשה כתוצאה משילוב של שדות אלקט־רומגנטיים, שיש לאדם ושקיימים באבן, המשפיעים על התאים של גוף האדם. בראבו גם מציעה מח־זור טקסי בן 28 יום של חשיבה חיובית באמצעות הקריסטל. „את הטופז, לדוגמה", מסבירה בראבו, „צריך להניח מעל מיקלעת־השמש (מרכז העצבים הגדול, בערך ליד הסרעפת) במשך שתי דקות, ולומר בלחש: 'הטופז הכחול הזה מרטיט, ומרגיע את מערכת העצבים שלי'".

בחוף המיזרחי יש התייחסויות נוספות לנושא. איש אחר, מנאמני „העידן החדש", ממליץ לשתות מים (לא ויסקי...), און־דה־רוקס. לא עם קרח, אלא על הסלעים, פשוטו כמשמעו. בתחתית הכוס יהיו מונחים להם כמה אבני־קריס־טל, הקריסטליות הזו תבעבע בעד המים והבנאדם ישתה אותם כש־הוא נטען מחדש אנרגיות נפלאות.

מרפאים רוחניים אחרים מעדי־פים קוורץ, כי הם מאמינים של־מיבנה הפנימי שלו יכולה להיות השפעה מרגיעה על הגוף. למעשה, גם האלקטרונאים אוהבים את הקו־וארץ. עובדה: משתמשים בו בתוך שעונים, במכשירי טלפון ורדיו, בגלל התגובות הרגישות שלו לזר־מים חשמליים. מכאן מסיקים אנשי העידן־החדש, שכאשר משפשפים אבן כזו, היא יכולה להיטען גם בזרמי־המחשבות.

כך או כך, מחירי האבנים היק־רות הללו מאמירים, והעסקים פורחים. סוכנות בשם „סטאר־מג'יק", המוכרת אבנים כאלה, שילשה את היקף המכירות שלה בארבע השנים האחרונות, ופתחה שני סניפים חדשים במנהטן. המ־חירים נעים בין 2 דולר לפיסת־אבן קטנה, ועד ל־150 אלף דולר לאבן באיכות מעולה.

האבנים הללו צדו גם את עיני־הם של מעצבי־פנים, שהשיגעון החדש שלהם, לדוגמה – שולחן קפה הנתמך על־ידי רגל קריסטל, שמחירה 10 אלפים דולר.

ואפשר לשמוע כל־מיני מישפ־טים מעניינים על הסלעים הללו, גם מפי אנשים שפויים, לכאורה. נגן הג'ז הרב אלפרט מסביר מדוע הוא רכש סלע קריסטל באלפי דו־לר: הוא ראה אותו, ולא יכול היה להסיר את עיניו ממנו. הסלע הזה הוא הרי יציר־כפיו של אלוהים...

איש־עסקים אחר, משתמש בגוש קריסטל כבאמצעי למדיט־ציה פרטית: אתה מחזיק אותו במ־גירה, פותח אותה, מתבונן בו, מנ־סה להבין את המיבנה הזה, ואז שוכח לכמה דקות טובות מכל הצ־רות שלך. איש־עסקים אחר מציע את הפילוסופיה הבאה: כשיש לי אוסף של בעיות, אני מוציא את הגוש, מתבונן בו, וחושב לעצמי: הדבר הזה הרי קיים כבר בעולם מיליוני שנה. אז איפה הוא ואיפה הבעיות הקטנות שלי...

יהודית אוריין

יידיש: פירפורי גסיסה

לא, אין כאן שום תחייה. להיפך, אלו היבהובים אחרונים לפני כבייה מוחלטת. להיפך, נוסטאלגיה ופניה לשורשים מתרחשות תמיד רק בשלהי התקופה, בגסיסתה. היידיש מות תמות. כן, כמו הלאדינו. לא יחיו אותה קורסים מיוחדים ולא מחקרים אקדמיים. כי היידיש היא בראש וראשונה שפה מדוברת, ורק החרדים לבדם ימשיכו לדבר, ללמוד ולסחור ביידיש. קשה לקרוא לכך בדיוק חיים. הם מזכירים מאוד את כת האמיש שבפנסילבניה. גם הם שחים באיזו הולנדית או גרמנית עתיקה, שמזכירה מאוד את היידיש; וגם הם, ראו זה פלא, דומים מאוד לחרדים בלבושם ובזקנם, ומקורם ההיסטורי הוא איפה שהוא במאה ה־17. אבל שתיהן, גם האמיש וגם היידיש, הן חברה חנוטה. וליידיש לא תהיה תחיה, שכבר ילדינו אינם מבינים אותה.

מסכת יחסים סבוכה היתה לנו, ילידי הארץ, עם השפה הלאומית הזאת. אני זוכרת שאסרתי על הורי לדבר אלי יידיש, כשם שבני השכנים שלנו אסרו על הוריו לדבר גרמנית. לימים, כשהבחור למד פילוסופיה באוניברסיטה, בירך את הוריו, על שתיקנו לו באונס את שפתם של גדולי הפילוסופים. גם אני עשיתי שימוש ערמומי־משהו ביידיש, כשעריצי האוניברסיטה תבעו ממני שפה זרה שלישית – בעוד אינני מסתדרת עדיין עם שתי הראשונות – פשוט ציינתי, שאני יודעת גרמנית עתיקה, יעני הוך־דויטש. איזה מזל, שהורי לא עשו כרצוני. למי יש כוח לעוד שפה זרה.

●

בנעורי לא סבלתי יידיש. היא הזכירה לי את הגולה ואת יהודי הגולה, וגם אותם לא אהבתי במיוחד. חשתי, שעימנו נבקע הבקע, שבר – בלשונו של אבות ישורון; מהפיכה – בלשונו של ב. קורצווייל המנוח. הייתי מודעת, שאנו עם אחר, עם חדש. כל מה שנקשר ביידיש, היה יכנאי. נכון, שאת הבדיחות של דרויאנוב העדפתי ביידיש, את שלום עליכם – גדול הסופרים היהודיים – שמעתי ביידיש. אבל הייתי תוצאה של "עם אחד – שפה אחת", וקורבן מרגנו. הקשר שלי עם השטעטל נראה לי מיקרי, לא מהותי, קשר של שלילה. אני היכרתי והזדהיתי עם הצרפתים של זולא, פלובר ובלזאק יותר מאשר עם דמויותיו של שלום אש. אבל לימים התברר לי, שהשתייכות אינה כלל עניין של בחירה. השתייכות היא גורל, היא עניין דטרמיניסטי, שמתחזק עם השנים, בניגוד לרצוננו. ואני שבחרתי בקורטיזאנות של פריז וביספיות ההוליוודיות להיזדהות איתן, התברר לי הקשר העז שלא ניתן לקריעה עם עברי ההיסטורי, עם היידיש, עם השטעטל, עם החסידות של בית אבא.

●

וכאמור, לא מתוך בחירה. בבית נהגו להעיר לי, כשמבלי להרגיש הייתי עוברת ליידיש, שאני מדברת כמו גוי; תמיד הייתי נגזפת, כשאמרתי ביידיש אתה ולא אתם כדרוש, פשוט לא הבנתי צורת־גוף זו בגלל המנטאליות של השפה העברית. אולם מאז – כולי התמוגגות משיחה ביידיש. מן ההגיגית־הליטאית, שהיא כה דרמאטית, ועד הפולנית הנלעגת של דז'ינגן ושומאכר (נראה אתכם, מה זה שפאקאלינגאמאלאך?). היידיש היא אלאסטית, ולה גוני־גונים ואבחנות דקות, שאינם ניתנים להרקה לעברית. בעיקר הקידומות והסיומות שאלה מן הגרמנית, צורת ההתפעל שכה חסרה לגנו עברית – רעטמען, ויידיש – רעטצער. נו איך להגיד את זה בעברית?

מות היידיש הוא המחיר. איננו מודעים לגם הלשוני שהיה פה. ואכן התרחש כאן נס, שאין לו אח ורע. ואנו הדור, שזכה לחזות בו, זה היה מחיר תחיית לשון־הקודש. ולא נותר לנו אלא להתרפק ולהתגעגע עם שיירי היידיש הנחדרת הזו, וגם קצת לגזול אותה. מאיפה, למשל, נטלנו את הביטוי סטוץ, אם לא מן היידיש? וכשאני מתחילה לחלום לי כדרכי, אומר לי בעליו את שוב עושה ריכענעץ? שנינו אינו יודעים את מקור המלה – אולי מלשון רווקן, שהכהנים עולים אליו... אולי מישהו מן הקוראים יגלה את עינינו למקור ולפירוש של המלה. איך לומר בעברית לילד שלא עושה דבר – שהוא עושה ריכענעץ?

ורדה צ'צ'יק

שימחה אמיתית של חברים

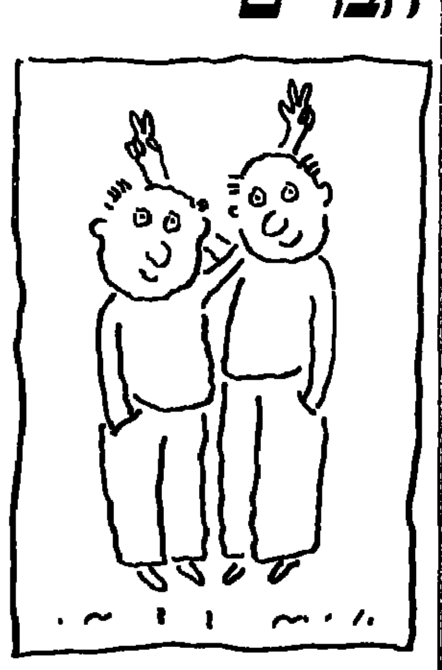

זהו סיפור על שני חברים־יריבים, גבוה ונמוך, המקיימים ביניהם קשר במשך כמה עשרות שנים. שניהם בני ששים פלוס שמדברים צברית ישראלית של פעם. דור פלמ"ח. כרס מלאה משתפלת זה מכבר מעל למותניים, שניהם מגדלים נכדים ומנסים להחדיר לראשם סיפורים ואגדות של פעם, שניהם עשו קאריירות. מאלה שהם מאור כאן ועכשיו, ארץ־ישראל המתובלת בהרבה מנעמי חוצלארץ, רקורד עשיר של תפקידי־מפתח ותפקידי־ייצוג. אנשים חשובים, אנשים מפורסמים.

רק שכל הנסיון האנושי שהם צברו – נשים, מילחמות, מחלות, אובדן חברים, פלוגתות רעיוניות, משברים נפשיים – כל זה לא עזר להם לשנות את דפוס החברות, שהם סוחבים עוד מכיתה א' של המורה שושנה, בבית־חינוך לילדי עובדים. הגבוה מצטיין בכדורסל – הנמוך חייב להיות מלך הכדורגל. הגבוה בוועד הכיתה והוא בעד לשלם כסף לטיול – הנמוך גם בוועד הכיתה, והוא בעד לא לשלם, כי בית־הספר חייב לממן את הטיול.

לנמוך יש כבר חברה – גם הגבוה מציע חברות לילדה הראשונה שאמרה לו כן. וגם הגבוה וחברתו הולכים ללקק גלידה על שפת הים, ומתפלחים לקונצרט או לקולנוע, וגם הם מתנשקים – בלי תאווה יתירה, עד שהנמוך גמר עם החברה שלו. אז גם הגבוה הירשה לעצמו להופיע בקן של התנועה בלי נערה על ה"רמה" של האופניים.

●

לימים, כאמור, התמסדו השניים, נשאו נשים והולידו בנים. איך מתרגמים קשר של חברי־יריב מכיתה א', לקשר של מבוגרים? פשוט מאוד. שהרי ידוע במקומותינו, שאם נותרה עדיין בלב האנשים שימחה טהורה, נקייה מכל סיג, שאפשר לבטאה בלב העולה על גדותיה, זוהי השימחה לאיד. ואם יש צורה של השתתפות בחיין של הזולת, שגם היא נקייה מכל רבב, שאינה מעמידה פנים, שאינה מתחזה – זוהי ההשתתפות בצער.

אנשים ממוסדים, השניים. הלכו ומיסדו גם את שני התענוגות שמנו לעיל. הספר שפירסם הנמוך נכשל, וזכה לקיתונות של ביקורת? ממהר הגבוה ומרים את שפופרת הטלפון, ויחד עם חברו מקלל את המבקרים, ומגדף את המו"ל, ומנאץ את המפיצים.

אבל ביום שבו התקבל הבן של הנמוך לאוניברסיטה יוקרתית בארה"ב, בתחום מתוחכם ביותר, עם מילגה שמנה וכמעט הצעות־עבודה ברגע שרק יגמור את הדוקטורט – לא שמעו ממנו. לא רק שהוא לא נענה להזמנת הנמוך ואשתו, לקוקטייל קטן שערכו בביתם לרגל האירוע – לא שמעו מהגבוה אפילו בטלפון. נעלם האיש ונאלם.

●

וכשבתו של הגבוה נישאה לכושי, וכמעט נודתה ממישפחתה, ולבסוף התגרשה ממנו וחזרה הביתה לאבא־אמא, עלובה ונכלמת – מי אם לא הנמוך ליווה את כל שלבי הקטאסטרופה בהשתתפות חברית כנה וחמה. שלוש פעמים בשבוע היה מטלפן כדי לשאול מה שלום השיקסע והשווארצע שלה, ותודה לאל – התגרשה? חבר אמיתי.

אבל כשהבת הכירה סוף־סוף בחור־חמד, בן של אלוף־מישנה (מיל.) שפיקד עליהם בקורס בג'נערה, והגבוה ורעייתו – רווח להם סוף־סוף, וכל החברה רקדו הורה בחתונה וצלו כבש – הו, לא. את הנמוך לא ראו בחאפלה הזאת. את השימחה שיאכל הגבוה לבד, הוא סינן אל תוכה. אולי עם עוד מאה־מאתיים חברה, לא אתי.

אין מה להוסיף, הפרינציפ ברור. אילו הסיפור הזה לא היה אמיתי, ואילו לא שמענו אותו מפי מי שמכיר את השניים היטב, עוד מכיתה א', היינו חושבים שזה עוד ציזובט שלא נכנס לספר ההוא. אבל זה לא. זה מהחיים. ממש חיים שכאלה.

אורה שם־אור

פסיכולוגיה של ג'וקים

לא ניתן להתעלם מהעובדה שהאנושות יצרה נורמות בכל השטחים, וגם דעות קדומות בכל הנוגע למימדים הפיזיים של עצמים ושל בני־אדם. וכך, למרות שכולנו מודעים לעובדה, שגודל המוח של אדם קטן הוא כגודל מוחו של אדם "נורמאלי" בגובהו – אין האדם הקטן נהנה מהפריווילגיות של אדם "רגיל". האנשים הקטנים מוחים על כך, ודורשים אפילו להוציא מהמילונים את המילה "גמד" ולהחליפה במונח "אדם בעל קומה נמוכה", אבל זה לא הולך. גמד נשאר בתודעתנו גמד.

או קחו עניין של שטח מדינה. מונאקו או לוכסמבורג יכולות לעמוד על הראש, להיות חברות מלאות באו"ם, לגלגל בבנקים שלהם סכומי־עתק, ששום מדינה לא היתה מתביישת בהם. האנושות, אשר קבעה את המימדים של מדינה נורמאלית מחייכת כאשר מדובר במדינות הננסיות האלה.

או קחו את נושא הדיור. מישפחה המתגוררת בדירה בעלת שטח כולל של שלושים מטרים מרובעים תיחשב תמיד מישפחה "מעוטת יכולת" – למרות שבדירה הפיצפונת הזאת יש מקום לכל: יש מיטבח ("קומפקטי"), ויש מיקלחת ויש מיטה (ההופכת ביום לספה סלונית...) ויש כמובן שפע של איצטבות למיניהן.

●

גם בתחום הכסף יצרה האנושות מוסכמות. המטבע הבסיסי של כל מדינה הוא בעל שטח מסויים: השטר הבסיסי גם הוא בעל שטח מסויים. אם לא יהיו כאלה, יהפכו למצחיקים. כמו אותו התנ"ך שדפיו כגודל קופסת־גפרורים.

כאשר עברנו לשקלים החדשים היתה לנו הזדמנות פז להתיישר מבחינה הכלכלית. אבל מה שקרה, הוא הפאשלה של השקל החדש הזה שגודלו כגודל אגורה (מאית השקל).

אנשי המערכת המוניטרית שלנו האחראיים לגודלו (קוטנו) של השקל החדש ימשכו בכתפיים ויגידו: מה חשוב הגודל? עובדה, אפילו הוא קטן, הוא הצליח לעצור את האינפלציה...

אז נכון, האינפלציה נעצרה יחסית (אם כי 20 אחוז לשנה זה לא אפס) אבל עניין השקל הפיצפון הזה הוא האחראי – להערתי – לצריכה הגדולה בחיי היומיום שלנו.

אף אחד, גם לא מי שמשתכר חמש מאות שקל לחודש, מסוגל להתייחס בכבוד למטבע המצחיק הזה. כי איך אפשר זה כאילו דרשו מאתנו להתייחס ברצינות לבית־בובות, לגרגר־חול... שקל פה ושקל שם וכבר הלך חופן שקלים: אפילו לפושט־יד לא נעים היום לתת שקל אחד. שלא לדבר על השליח שמביא זר־פרחים או הבחור מהמכולת שמביא את ההזמנה: מגישים להם שני שקלים לפחות ונשארים עם הרגשה לא טובה שהם חושבים אותנו לקמצנים; כך, למרות שאנחנו חוזרים ואומרים לעצמנו ששני שקלים פירושם דולר ורבע, ובארצות־הברית נוהגים לתת לשליח רבע דולר.

●

גם הילדים תפסו את העניין. גם להם יש חוש לפרופורציות, גם הם יודעים שמה שקטן שווה פחות ממה שגדול... היום ילד לא ירד לקיוסק עם שקל אחד ביד – הוא לא מודע לעובדה ששקל אחד פירושו כמעט שני־שליש דולר – סכום, שאצל ילד אמריקאי הוא סכום בעל ערך.

משקל קטן אחד קצרה הדרך לעשרה או עשרים או שלושים שקלים... אשה עוברת ברחוב, רואה בחלון־ראווה חולצה בהנחה של סוף העונה, עשרים וחמישה שקלים בלבד... כל־כך זול! (היא שוכחת שכאשר בילתה שנה בארצות־הברית, נהגה לקנות תמורת חמישה־עשר שקלים שמלות הדורות במכירות סוף עונה).

אם הצמרת הכלכלית שלנו מעוניינת באמת שהציבור יקטין את הצריכה הפרטית וישקיע את העודפים בחיסכון, עליה להוציא את הג'וקים מהמחזור ולהחליפם במטבע בעל גודל נורמאלי. כי מטבע ניתן להחלפה, אבל אין כל אפשרות לשנות או להחליף את הפסיכולוגיה...

ורדה רזיאל (ויזלטיר)

בינתיים, הם זקוקים לסבל

אתם מתפוצצים ושוברים את הראש, מה עושים, כיצד עוזרים לו להיחלץ מן המפלצת שהשתלטה עליו. איך משכנעים אותו, ונותנים לו כוחות להעיף מעליו את העלוקה המוצצת את דמו, מן המרציה שנדבקה לעורו. אשה שלילית, שתלטנית, [illegible], שמנצלת אותו ולא מעניקה לו דבר, משפילה אותו, עושה לו [illegible] בקיצור, הורסת את חייו.

ובאותה מידה של עוצמה איך עוזרים לה להשתחרר מן הפיום של גבר שחונק אותה, לא נותן לה לזוז, משפיל ומבזה אותה, מנצל אותה [illegible], הורס את בריאותה ואת יופיה, מנתק אותה מעל חבריה ואוהביה ובני מישפחתה, הופך אותה לשפחה בלי צל אדם.

אתם עצמכם כבר הרוסים מן העניין המתמשך [illegible]

●

[illegible]

אותה כל פרידה תיגמר בחורה, או שגם בזיווג הבא שלו ייכתר על ספר אותו עיקרון.

אין כל טעם לבכות את השנים שהוא מפסיד באומללות ובשחוקה, כי הוא זקוק לכל רגע בשיעור הזה, תפסיקו לבכות את הקריירה הנפלאה של ילדכם שנקצצת באיבה בגלל בן־הזוג המתנכל והחונק. אילו היו היעוד או הקריירה כל־כך חשובים, לא היה נותן שיחנקו אותו, נראה שהוא־היא זקוקים לחירוץ בצורת בן־זוג גוראי, וזה כנראה יותר מכובד ונוח מאשר להודות בריסוק, בפחד, בכישלון, [illegible] ועוד כהנה וכהנה.

●

בבקשה, להורי מעורבות, עליכם לסרב להיות סוכני שינוי, שממילא לא יקרה בזכותכם. תפסיקו להיות תחנת עזרה ראשונה, חדר־מיון, ואל תסכימו להיות הבאר שממנה שואבים תעצומות־נפש ואחר־כך זורקים לתוכה. תפסיקו לחיות את חיי ילדכם. התרכזו מכן בעצמכם, השקיעו משאבים בשיפור [illegible] התלויים בכם. ואם לא למדתם עד היום לעשות זאת – הגיעה השעה להתחיל. עכשיו. אפילו בגיל שישים. ממילא, הזמן שילדכם זקוק כדי להתנסות, לסבול, להתבגר, להבין את עצמו, לעשות את ההחלטות הנכונות, לא יתקצר בזכותכם.

עליכם להתייחס לזמן זה כאל האוניברסיטה האמיתית של החיים, זמן ליסודות שילדכם זקוק לו ואינכם יכולים לוותר עליו בשום אופן. אתם, שכבר אינכם ילדים קטנים וראיתם אי־אלה דברים בחייכם, חייבים לדעת, שאי־אפשר לקצר תהליכים של הזולת. שדברים שנראים טובים בעיני הם לפעמים רעים ומה שנראה רע [illegible] נושא בתוכו את גרעין האושר האמיתי [illegible].

אז תנו להם לסבול. ולמען השם, הפסיקו לסבול אתם במקומם [illegible]

הגדולה מכולן

מריל סטריפ חיה עם בעלה הפסל ושלושת ילדיה באחוזה ענקית בקונטיקט • היא אוהבת להסתובב בסווטשירט לבן, לנסוע בתחתית, להיות אמא • לצילומים היא לוקחת את כל המישפחה, מניקה בהפסקת הצהריים את תינוקה • סטריפ מתרחקת ממסיבות, נמנעת משערוריות, ולא מתכוונת לכתוב ספרי הדרכה בנושאי סדנאות, יופי, דיאטה • מיתוס שהוא אנטי־מיתוס

מאת דרורה שביט

צילומים: סיגמא

יש לה אוזן יוצאת־דופן, כתב באחרונה ה"ניו יורק פוסט" על מריל סטריפ. "לא רק המיבטא משתנה אצלה מתפקיד לתפקיד. גם האינטונציה ומיקצב הדיבור מתחלפים. היא קולטת לא רק את אופן הדיבור, אלא את דרך החשיבה שמאחורי הדיבור".

ואכן, מריל סטריפ גילמה עד כה על הבד שורה מגוונת של דמויות צבעוניות – ואף פעם לא את עצמה.

במיקרה של סטריפ, 37, הצליח ה"אי קיום" שלה – או יכולתה ליהפך לדמות המשוחקת – להביא לה שני אוסקרים ושש מועמדויות לפרס הנכסף הזה. מפיקים משלמים לה שלושה וחצי מיליון דולר עבור כל סרט. הקהל, עמיתים למישחק ואנשי תעשיית הקולנוע, תמימי־דעים: מריל סטריפ היא השחקנית הגדולה מכולן כיום. סרטים כמו "צייד הצבאים", "מנהטן", "קרמר נגד קרמר", "אהובת הקצין הצרפתי", "בחירתה של סופי", "סילקווד", ו"זיכרונות מאפריקה", הפכו לקלסיקה מודרנית, בעיקר בזכותה של "האשה הבלתי נראית".

מריל סטריפ חיה בסאליסבורי, במדינת קונטיקט שבארה"ב, עם בעלה זה שמונה שנים, הפסל דון גאמר. אחוזתה רחבת הידיים, המשתרעת על־פני 360 דונם, שווה כיום יותר משני מיליון דולר. במרכזה שוכן־אגם ענק, 80 דונם של מים, המקיף את בית המשפחה האפור. לבני הזוג גאמר דירה נוספת בניו־יורק.

כמה נתונים לאוהבי הפרטים הקטנים: לסטריפ יש עיניים כחולות. היא אוהבת להסתובב בסווטשירט לבן, והיא מכורה לקרם־ביצים (מין משקה קל, עשוי סירופ־שוקולד, חלב וביצים). מדי בוקר היא מזמינה השכמה בטלפון, היא מרבה לנסוע בתחתית ופניה זרועות נמשים. דיעותיה הפוליטיות מסווגות כליברליות, והיא לוחמת נגד ניצול מיני של נשים.

רק כשאתה עומד פנים אל פנים מול סטריפ, אתה מתחיל להבין מדוע תיאר אותה השבועון "טיים" כ"נעה בצורה קסומה, בין יופי לבין כיעור".

לפגישה עם כתבת ה"וומנס ג'ורנאל" שהכינה עליה כתבה לגליון נובמבר האחרון, הגיעה סטריפ בחצאית ובלייזר, מעוטרת בקרוב לחצי קילו פנינים מלאכותיות. שיערה החום־בהיר היה קצוץ. בחדר הסמוך של הסוויטה במלון הניו־יורקי המפואר ישנה בתה, גרייס־ג'יין (גרייסי), שנולדה בחודש מאי שעבר. בבית בקונטיקט נותרו הילדים הארי בן השבע ומאמי, בת השלוש.

למריל יצאו מוניטין של אם מסורה לילדיה. כאשר השתתפה בצילומי הסרט "זיכרונות מאפריקה", לקחה איתה את המישפחה לניירובי לתקופה של חמישה חודשים. עיתונאי אוסטרלי כתב אז: "ילדיה התרוצצו על בימת ההסרטה. אפשר היה לראות את מריל לבושה בתילבושת מימים עברו, עם מאמי על ברכיה". בזמן הסרטת "אהובת הקצין הצרפתי" היניקה סטריפ בהפסקת הצהריים את הארי, שהיה אז תינוק.

"אמהות טובות הן נשים יוצאות־דופן", אומרת סטריפ. "לי יש מזל, כי אני זוכה בהכל בכמויות נדיבות. קודם אני מרביצה עבודה רצינית, ואחר־כך אני יכולה להתרכז בראש שקט בלהיות אמא. קשה מאוד להיות רק עקרת־בית ואמא, את חייבת לבלות זמן רב בחברת הילדים, רק את והם, ולפעמים את מרגישה שבעוד רגע אחד את עומדת להשתגע".

סטריפ לא רק קטפה שני אוסקרים, אלא קיבלה את פרס ה"אמי" על הופעתה המחשמלת בסידרת הטלוויזיה "שואה". הכל קושרים כתרים לראשה. אולם דומה, שהאגו שלה לא הושפע מהמהומה סביבה. היא מתרחקת ממסיבות, נמנעת משערוריות, מסרבת להעיר הערות נבזיות מקובלות על שחקנים אחרים, אינה מתכוונת לכתוב ספרי הדרכה בנושאי סדנאות/יופי/דיאטה (ראה לורן, פונדה וולש, פריניספל ואוונס), והיא נמנעת מהנוהג המוזר אך אופנתי בקרב שחקניות, ללקות בהתמוטטות עצבים, או לעבור חוויות מיסטיות.

חיי הנישואין והמשפחה הם העוגן הרגשי והרוחני של סטריפ. היא אינה מוכנה להקריב את המשפחה למען הקאריירה שלה. דוגמה לנאמנותה למיסגרת הזו, הופיעה לפני זמן מה ב"ניוזוויק", שכתב על הסרטת הסרט "בחירתה של סופי", ביוגוסלביה, סרט שלמענו למדה סטריפ פולנית חמישה ימים בשבוע, במשך שלושה חודשים. כותב השבועון: "באמצע הצילומים היא שיכנעה את הבימאי אלן פאקולה, שירשה לה לטוס לניו־יורק ליום אחד, כדי להיות לצידו של בעלה בפתיחה של תערוכת פסלים שלו בסוהו. פירוש הדבר היה, שבעיצומם של הצילומים של הסרט המסובך הזה, היא יצאה לניו־יורק בשבת, היתה עם בעלה ביום ראשון, וחזרה לאתר ביום שני".

האם רואה סטריפ את עצמה כאגדה חיה, ששמה יעלה ביום מן הימים זיכרונות רגשניים?

"איני מעוניינת שיעריצו אותי ויהפכו אותי לאלילת ההמונים, כמו שעשו למרילין מונרו", היא משיבה. "כוכבות מסוג כזה, תהיה, מבחינתי, מעמסה נוראית. אתן לך דוגמה. אני בילית נהדר בניירובי, אבל רדפורד שנא שם כל רגע. הוא לא היה מסוגל לצאת החוצה – אפילו לא שם. המודעות העצמית שלו לא הניחה לו לרגע. אני הסתובבתי בכל פינה, וראיתי כל מה שרציתי. היה לי חבל עליו".

דון גאמר, 39, עובד בסטודיו מחוץ לביתם בסליסבורי. הם נישאו בשנת 1970, זמן קצר לאחר מותו של השחקן ג'ון קזלה, שעימו חיתה סטריפ במשך שנתיים. קזלה התפרסם בעיקר בתפקיד פרדו, האח החלש בסרטי הסנדק. בחודשים האחרונים לחייו, כשגסס ממחלת סרטן העצמות, ניסתה סטריפ לעזור לו. היא נהגה לקרוא בפניו את מדורי הספורט מהעיתונים, במיבטאים מצחיקים. זה היה זמן קצר לאחר סיום הצילומים הקשים של "שואה", כווינה.

בסרט "מנהטן" היתה סטריפ משכנעת בתור אשתו לשעבר של וודי אלן, לסבית פמיניסטית. הסרט "קרמר נגד קרמר" הוא שהביא לה תהילה בינלאומית. "במשך תקופה מסויימת היו שני אנשים שהתחרו על השערים של מרבית השבועונים באמריקה – אני והאייתולה חומייני", אומרת סטריפ ביובש, על הכיסוי התיקשורתי המאסיבי לו זכתה באותם ימים. "זו היתה הגזמה־מופרזת".

בן־זוגה לסרט "קרמר", דאסטין הופמן, אומר: "שנאתי אותה שינאת מוות, אך כיבדתי אותה. היא לא נלחמת עבור עצמה, אלא למען הסצינה. היא יורה בכל התותחים, כשמישהו מנסה להתערב במשהו שבו היא בטוחה שהיא צודקת".

בסרטה האחרון, "צביטה בלב", לצידו של ג'ק ניקולסון, "נעלמה" מריל סטריפ שוב. היא היתה לרחל סאמסטרט, בת דמותה של נורה אפרון מחברת הסיפור, שבעלה, העיתונאי קרל ברנשטיין (ווטרגייט) בוגד בה כשהיא בהריון.

סטריפ, בעצמה אמא ורעייה, לא התקשתה להזדהות עם דמותה של רחל. "המחשבה על כך שאת בהריון, עם ילד קטן, ומגלה סיבוך כזה בחיי הנישואין שלך, טעונה מישקעים רבים", היא אומרת. "הרגשתי את הפגיעות שאשה חשה כשהיא הרה. בזמן כזה את משחררת את כל ההגנות, ואת כאילו עורכת עם בעלך הסכם, שלפיו אין זה משנה האם את נראית נחמד למשך זמן־מה... המיקרה עירער את שלוותי בכל פעם שחשבתי עליו, כך שלא התקשיתי לדמיין לעצמי את הסיטואציה".

לסטריפ יש, כמובן, גם שונאים. הטענות השכיחות ביותר נגדה הן, שביצועיה "חסרי לב" וכל־כך "אציליים", עד שהם לא יאמרו דבר לדורות הבאים. אומרים עליה שהיא "מושלמת מדי", "מרוחקת מדי", ש"הרבה פעמים אתה מודע לכך שהיא משחקת".

מאז הסרטת "צביטה בלב" סטריפ נחה. כלומר, לומדת להכיר את גרייסי הקטנה. אך בקרוב היא תעלה שוב על בימת הצילומים, שוב לצידו של ניקולסון, ותשתתף בסרט "איירונוויד". הסרט מספר על שחקן בייסבול לשעבר ועל אהובתו (סטריפ), שניהם בשנות השישים שלהם.

מריל סטריפ נולדה ב־22 ביוני 1949. בילדותה נחשבה ברווזון מכוער טיפוסי. תמיד היתה גדולה מדי לגילה, אוזנה השמאלית היתה גדולה מהימנית, ומישקפיים גדולים נחו על אפה. סטריפ מייחסת את הפיכתה לברבור נאה, לעדשות המגע. מישחקה זכה להערכה רבה במכללת "וואסאר", שם זכתה במילגה לבית־הספר למישחק של "ייל". משם היתה הדרך קדימה סלולה בפניה לקאריירה מרשימה.

דבר אחר בטוח: האשה בעלת אלף האישיויות, צבעי השיער, הקולות והמבטאים, קרוב לוודאי מחליפה ממש ברגע זה את החיתולים של גרייסי הקטנה...

מטעמי המיקרוגל

מתכונים הדורשים המסת שוקולד, או הרתחת סוכר מתאימים במיוחד להכנה במיקרוגל, החוסך הרבה זמן והרבה לכלוך. הזמנים במתכונים מיועדים לתנורי מיקרוגל בעוצמה של 650–700 וואט. הזמנים בסוגריים מכוונים לתנורים בעוצמה של 500–550 וואט.

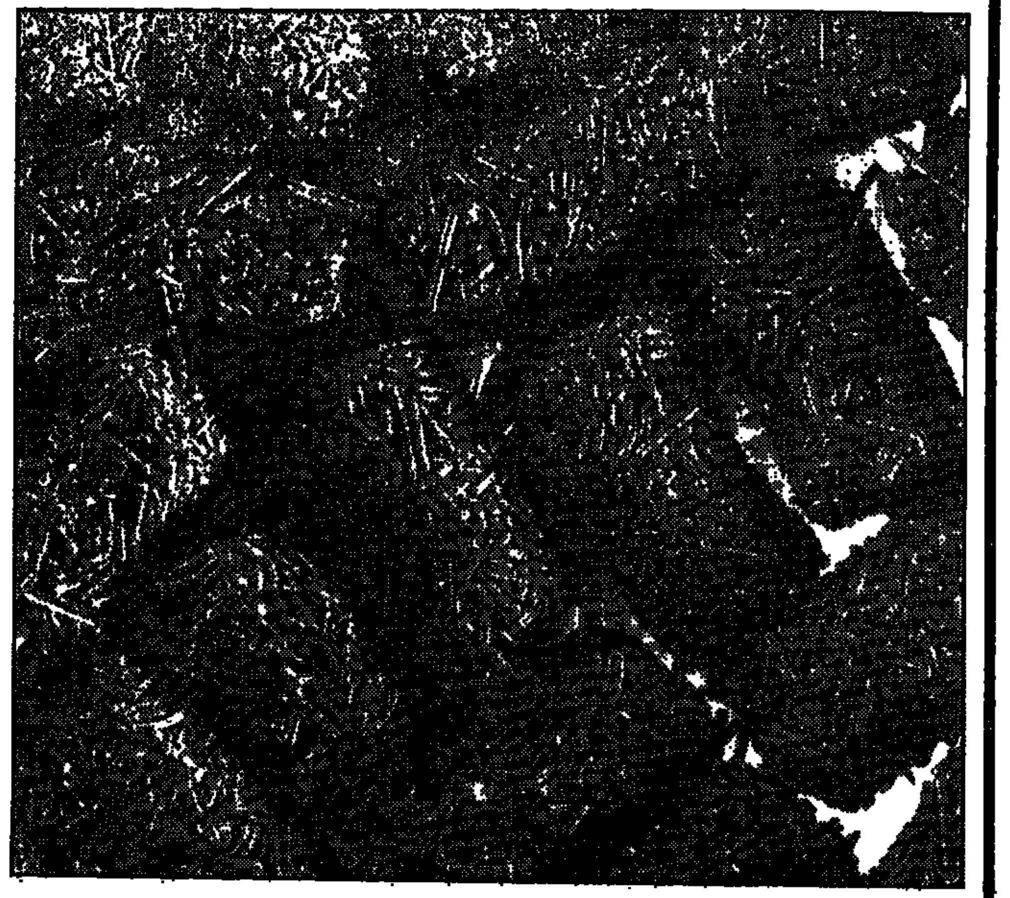

ממתקי בוטנים

המצרכים: כוס גדושה סוכר; 6 כפות סירופ מייפל; 200 גרם בוטנים, קלויים במלח; כפית חמאה; כפית תמצית וניל; כפית אבקת אפייה.

שמים את הסוכר ואת הסירופ בקערה גדולה חסינת חום. מבשלים בעוצמה מלאה במשך 4 (5) דקות. בוחשים פעמיים.

בינתיים, מסירים את הקליפה החומה הדקה מהבוטנים. מוסיפים את הבוטנים לתערובת הסוכר, ומערבבים היטב. מבשלים בעוצמה מלאה במשך 3–5 (4–7) דקות, עד שהתערובת מקבלת צבע זהוב עשיר.

מוסיפים חמאה ווניל, ומערבבים היטב. ממשיכים לבשל בעוצמה מלאה עוד 1 (1½) דקות.

מוציאים מהמיקרוגל, ובוחשים פנימה את אבקת האפייה. מערבבים היטב עד שתערובת הסוכר מקציפה. יוצקים מיד לתבנית אפייה משומנת קלות, ומשטחים מעט בגב כף. מצננים.

לאחר כ־10 דקות צינון, מסמנים ריבועים קטנים על התערובת. מצננים לגמרי, ושוברים לריבועים לפי הסימון. מאחסנים בצנצנת אטומה לאוויר.

טרופל

המצרכים: 150 גרם שוקולד מריר מאיכות טובה; 2 חלמונים; 2 כפיות חלב; 15 גרם חמאה; 2 כפות רום כהה; מזרה שוקולד או אבקת קקאו משובחת לגילגול.

שוברים את השוקולד לקוביות, ושמים בקערה. מבשלים בעוצמה מלאה במשך 3 (4) דקות, עד שימס. בוחשים פעמיים.

מוציאים את השוקולד מהמיקרוגל, ומוסיפים חלמונים, חמאה, חלב ורום. מקציפים היטב במשך 5–10 דקות, עד שהתערובת מסמיכה ומצטננת. מקררים עד שתערובת השוקולד קשה מספיק לגילגול.

צרים מהתערובת כדורים קטנים, ומגלגלים במזרה השוקולד, או באבקת הקקאו. מניחים בעטורות נייר קטנות, ושומרים במקרר.

(25–30 יחידות)

■ דנית סלומון

פשטידת מקרוני

המצרכים: 500 גרם מקרוני; 5 ביצים; 100 גרם גבינה מלוחה; 100 גרם גבינה צהובה מגוררת; 100 גרם גבינת לבנה קשה, כתושה; גזר; פטרוזיליה קצוצה; מלח ופלפל לבן; אבקת שום; 25 גרם מרגרינה בטעם חמאה; ½ כוס קורנפלקס מפורר.

מבשלים את המקרוני במי מלח. שוטפים תחת זרם מים ומסננים. מעבירים לקערה. מגררים את הגזר, וקוצצים את הפטרוזיליה. מוסיפים למקרוני, יחד עם הגבינות והביצים, מערבבים היטב ומתבלים.

משמנים תבנית במעט מרגרינה, ויוצקים לתוכה את תערובת המקרוני. זורים למעלה קורנפלקס מפורר, ומפזרים פירורי מרגרינה. מכסים בנייר אלומיניום, ואופים בחום בינוני כ־30 דקות. מסירים את הנייר, ואופים במשך 15 דקות נוספות.

פשטידה בטעם בצל

המצרכים לבצק: 1½ כוסות קמח תופח; 100 גרם מרגרינה; ½ גביע שמנת חמוצה או יוגורט.

המצרכים למלית: 150 גרם גבינה צהובה מעושנת; 150 גרם גבינה לבנה מלוחה; גביע אשל; 4 כפות פירורי לחם; 2 ביצים; כף אבקת מרק בצל; בצל גדול, קצוץ; 2 כפות מרגרינה בטעם חמאה.

מכינים בצק מקמח, מרגרינה ושמנת, או יוגורט. משטחים את הבצק בתבנית קפיצית משומנת היטב.

להכנת המלית, מפוררים את הגבינות בקערה. מוסיפים ביצים, אשל, אבקת מרק ופירורי לחם. מורחים את התערובת על הבצק, ואופים בחום בינוני 20 דקות.

בינתיים, מטגנים את הבצל במרגרינה. זורים את הבצל המטוגן על מלית הגבינות, ואופים במשך 15 דקות נוספות.

פשטידת אורז וגבינה

המצרכים: 1½ כוסות אורז; 150 גרם גבינה צהובה מגוררת; 500 גרם גבינה לבנה רכה; 4 ביצים; בצל ומלח; פטרוזיליה קצוצה; מרגרינה בטעם חמאה; פירורי לחם.

מבשלים את האורז במי מלח עד שיתרכך. מסננים ושוטפים במי ברז. מפרידים את הביצים. מערבבים את החלמונים עם הגבינות, ומוסיפים פטרוזיליה ותבלינים. מוסיפים את האורז המבושל, ומערבבים היטב. מקציפים את החלבונים לקצף יציב עם קורט מלח, ומקפלים לתוך תערובת הגבינות והאורז. משמנים תבנית אפייה במעט מרגרינה בטעם חמאה, וזורים פירורי לחם, ויוצקים פנימה את התערובת [illegible]. אופים בחום בינוני כ־40 דקות. מגישים עם יוגורט.

דליה ניר מגישה:

פשטידת ביסלי

המצרכים: 3 חבילות ביסלי בטעם בצל; קופסה פיטריות חתוכות; 200 גרם גבינה צהובה מגוררת; 1½ כוסות חלב; 3 ביצים; כף אבקת מרק פיטריות; כפית אורגנו; כף גבינת פרמזן מגוררת; 2 כפות פירורי לחם.

משמנים היטב תבנית מלבנית שקופה. מפוררים את הביסלי, ומפזרים על תחתית התבנית. מסננים את הפיטריות, ומפזרים על הביסלי.

טורפים את הביצים עם אבקת המרק והחלב, ומערבבים פנימה את הגבינה. יוצקים את התערובת על הביסלי והפיטריות. זורים למעלה אורגנו, פירורי לחם ופרמזן. אופים בחום בינוני כשעה. מצננים 20 דקות, ופורסים למנות.

יתרון של הפשטידות, שאפשר להכין מראש, להקפיא, ולחמם מחדש לפני ההגשה.

זאב קרן מגיש:

כבש בשלושה טעמים

כאשר מכינים צלי כבש, כדאי להכין כמות גדולה מן הדרוש, ואפילו כפולה, להגיש את הבשר בצורה שונה בשתי ארוחות, או אפילו שלוש. בישול קילוגרם אחד של כבש דורש אותה השקעת זמן ואנרגייה כמו בישול של שני קילוגרם. מהשאריות שנותרות לאחר הפריסה של הצלי (קצוות, פרוסות שהתפרקו) ומהפרוסות שנותרו בכלי ההגשה, אפשר להכין תבשילים מצויינים, כך ששום פירור אינו הולך לאיבוד.

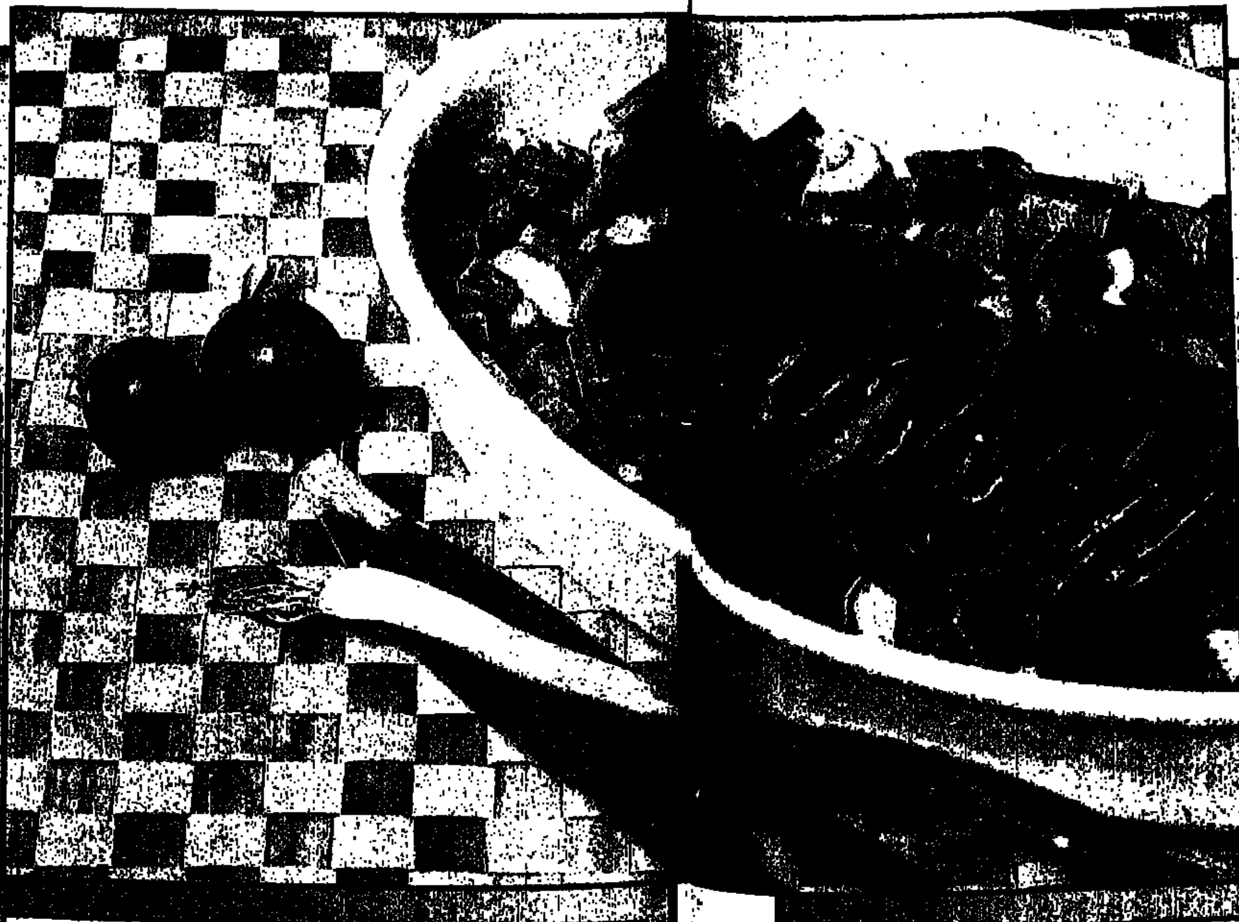

כתף כבש כפרית

המצרכים: 12 פרוסות צלי כתף של כבש (הוראות הכנה לצלי, ראו במתכון כתף כבש בסיגנון טורקי); 2 תפוחי־אדמה, מבושלים בקליפתם; כרישה; 2 כוסות מרוטב הבישול של הצלי; 1½ כוסות גזר, חתוך לרצועות דקות; מעט מרגרינה; מלח ופלפל לבן.

משמנים קלות כלי חרס חסין חום.

קולפים ופורסים את תפוחי־האדמה. שוטפים היטב את הכרישה, ומסירים את השורשים ואת החלקים הירוקים של העלים. פורסים לפרוסות בעובי סנטימטר.

מסדרים את פרוסות הצלי בכלי בצורה מדורגת, כשבין פרוסה לפרוסה מניחים פרוסת תפוח אדמה ופרוסת כרישה.

יוצקים את הרוטב על הבשר והירקות, ואופים בחום בינוני במשך 20 דקות.

לפני ההגשה, מחממים מעט מרגרינה במחבת, ומקפיצים בה את רצועות הגזר; מתבלים במלח, בפלפל ובקורנית. מגישים יחד עם הצלי.

(4–6 מנות)

כתף כבש בסיגנון טורקי

המצרכים: כתף כבש במשקל 1–1¼ ק"ג; מעט שמן; גזר פרוס; בצל פרוס; שורש סלרי פרוס; 3 גבעולי סלרי; ½ כפית מיורן; עלי דפנה; 2 שיני שום מעוכות; מלח ופלפל.

המצרכים לתוספת הירקות: חציל, קישוא, פלפל ירוק, גמבה, בצל, בצל ירוק, עגבניה – חתוכים לקוביות; מלח ופלפל; ½ כפית קורנית מיובשת (טימין).

מגלגלים את נתח הבשר לגלילה הדוקה, ומכניסים את הגלילה לרשת צלייה, או קושרים בחוט.

מחממים מעט שמן בסיר גדול, ומשחימים את הבשר מכל צידיו. מוסיפים גזר, בצל וסלרי, ומאדים יחד מספר דקות. מוסיפים מים ותבלינים, ומביאים לרתיחה. מבשלים עד שהבשר מתרכך (כשעתיים). מוציאים את הבשר מהנוזלים, ומצננים בכלי נפרד.

מסננים את נוזלי הבישול, ומחזירים לסיר. מועכים את ירקות התיבול, ומחזירים לסיר. מרתיחים עד שכמות הנוזלים פוחתת במחצית. טועמים ומתבלים לפי הטעם.

להכנת תוספת הירקות, מחממים מעט שמן במחבת, ומוסיפים את כל הירקות החתוכים, פרט לעגבניות. מטגנים תוך ערבוב במשך מיספר דקות. מוסיפים את העגבניות ומערבבים. אם התערובת יבשה מדי, מוסיפים מעט מים. מכסים ומבשלים מעל להבה נמוכה עד שהירקות יתרככו.

להגשה, עורכים מצע ירקות בכלי חסין חום. פורסים את הבשר לפרוסות נאות (שומרים את הקצוות הדקים), ומסדרים על הבשר. יוצקים מהרוטב על הירקות והבשר ומגישים.

(4–6 מנות)

נתחוני כבש עם אורז

מכינים את התבשיל מהשאריות שנותרו מהצלי (קצוות ופרוסות שנותרו בכלי ההגשה).

המצרכים: כף מרגרינה; 2 כוסות צלי כבש, חתוך לרצועות; בצל קצוץ; כוס פיטריות טריות פרוסות; ¾ כוס רוטב בישול של צלי הכבש; פטרוזיליה קצוצה; מלח ופלפל לבן; שן שום מעוכה; 6 כוסות אורז מבושל; ירקות העונה, מאודים.

מחממים את המרגרינה במחבת, ומטגנים קלות את הבצל והפיטריות. מוסיפים את הבשר, ומערבבים היטב; מוסיפים את הרוטב, ומביאים לרתיחה. טועמים ומתבלים.

מכינים 6 צלחות הגשה. מסדרים עיגול אורז בכל צלחת, ויוצקים למרכז מתערובת הבשר. מעטרים בירקות ומגישים.

(4–6 מנות)

סלט בצל

המצרכים: 5 בצלים גדולים; עגבניה; פלפל ירוק; 2 כפות שמן; כפית פפריקה מתוקה; כף מיץ לימון; מלח ופלפל לפי הטעם.

פורסים את הבצל, העגבניות והפלפל לפרוסות דקות מאד, ומערבבים עם שמן, לימון, פפריקה ותבלינים. מגישים עם האורז והקארי.

אנה חובש, ליאון ושרה אפנאי: מצטיינים בעזרה הדדית... לא הכל כסף אצלם

קצפת טורקית

[illegible] הרצליה-פיתוח. [illegible] ○ [illegible] ○ [illegible] אמולה טורקית. [illegible] ○ קלאסה שעלתה בשוק [illegible] גילגלו בטורקיה [illegible] ○ „אף פעם לא נהיה ישראלים ממש..."

מאת אשר וטורי

תצלומים: אסף פוקר

ביום רביעי, שלושה חודשים לאחר הפיגוע בבית-הכנסת באיסטנבול, ישבה האצולה היהודית הטורקית במועדון-החברים הסגור שלה בהרצליה-פיתוח. על השולחנות היו פרושות מפות אדומות ועליהן נרות גבוהים, קרח משקשק בגביעי זכוכית, ויסקי משובח. הגברים לבשו חליפות אופנתיות, וחלק מן הנשים ענדו תכשיטי-זהב יקרים. הגיל הממוצע היה 40. כמעט כולם עלו ארצה לפני שש-שבע שנים.

אלה אינם רוכלי הלאקרדה של השווקים הראשונים של המדינה, ולא דמויות המזכירות את הסרט „אקספרס של חצות", או את הסרטים הטורקיים המוקרנים ביפו. זוהי קלאסה אחרת. עורכי-דין, מהנדסים, רופאים, ובעיקר סוחרי-טכסטיל. יבואני בדים, בעלי בתי-חרושת לסריגים, יבואני אופנת עילית אירופית.

אירופה הוא מונח המפתח. אומר אחד מראשי מועדון-החברים: „אנחנו לא מנסים לשחזר כאן דברים שיזכירו לנו את טורקיה. גם שם לא נהגנו לחיות כמו הטורקים, אלא גדלנו באווירה אירופית. כשהיינו רוצים לאכול בחוץ, ישבנו במיסעדה צרפתית ולא טורקית. כשהאזנו למוסיקה, בבית או במועדון, זו היתה מוסיקה בריטית, צרפתית או אמריקנית. רק לעיתים רחוקות הקשבנו למוסיקה ערבית".

עם זאת, שפת הדיבור במועדון היא עדיין טורקית. גם ההרצאות על ענייני דיומא בארץ, הבחירות הפתוחות להנהלת המועדון ותחרויות הברידג' מתנהלות באותה שפה. „במידה מסוימת פה זו עדיין טורקיה עבורנו", מסביר ויקטור בכר, כבן 50, בעל מיפעל לסריגים והיו"ר התורן של הנהלת המועדון. „אנחנו רק חמישים אחוז ישראלים. החצי השני נשאר בטורקיה. אף פעם לא נהיה כמו ישראלים ממש, כמו מי שנולד פה. לכן אנחנו משתדלים לא להכניס למועדון את הילדים שלנו. הם כבר ישראלים ממש. אוכלים כמו ישראלים, מדברים כמו ישראלים. הם לא שייכים לכאן".

טוטה סאבי, קיצור של סבתאי, איש-עסקים בן 26, נולד בתל-אביב. „אמא שלי לא סמכה על הרופאים הטורקים, והגיעה ארצה במיוחד כדי ללדת אותי. כשהייתי בן עשרים יום היא כבר טסה חזרה". בטורקיה היו למשפחתו המורחבת של סאבי עסקים ענפים בתחום הכימיקלים. „סבא שלי מצד אמא, סבתאי בן ארדטה, נחשב לאחד מעשירי טורקיה, והסבא השני, עזרא טוטה, היה המנהל של חברת 'אי. סי. אי.', חברת הכימיקלים הגדולה בעולם. אבא שלי ייבא כימיקלים לטורקיה".

סאבי עוסק כיום בשיווק משקאות אלכוהוליים, ומבלה הרבה בקו איסטנבול-תל-אביב. במידה מסוימת הוא אב-טיפוס של היהודי-הטורקי של שנות השמונים. כמו מרבית היהודים-הטורקים, שהתחנכו בבתי-ספר פרטיים בצרפת או באנגליה, למד סאבי בפנימיה היהודית היוקרתית „כרמל קולג'" בלונדון עד שמלאו לו 18.

כיום נותרו בטורקיה כ-20 אלף יהודים בלבד. לדברי ויקטור בכר, בכל פעם שהמצב הביטחוני או הכלכלי שם מורע, יש עלייה גדולה של יהודים לארץ – ולהיפך. כך קרה שהגיעו ארצה גלי עלייה גדולים בשנים 1949, 1956, 1968 והאחרון ב-1979. כיום חיים היהודים בטורקיה כמו מלכים, מספרים במועדון. „לרוב המשפחות יש כמה עוזרות ומטפלות, וגם נהג. הילדים מקבלים חינוך פרטי. בדרך-כלל מחזיקות המשפחות וילה, או פנטהאוז באיסטנבול, ובית-קיץ באי הנופש ביוקאדה. לרבים יש יאכטות וכל מיני מוצרי מותרות אחרים", מספר סאבי טוטה, שהוריו ורוב מישפחתו נשארו בטורקיה.

כמה מאותם יהודים אמידים, שזכו לחינוך מעולה וגילגלו עסקים נכבדים בטורקיה, עלו ארצה בגל העליה האחרון, בסוף שנות ה-70'. הם רכשו בתים בכיכר-המדינה, ברמת-אביב, ברמת-השרון ובהרצליה-פיתוח, ויזמו פעילות חברתית. בין השאר הפיחו רוח-חיים בהתאחדות עולי טורקיה, והקימו מועדוני-חברים, דוגמת המועדון בהרצליה-פיתוח.

„מטרת המועדונים לסייע לעולים להיקלט בארץ. עלייה אין כרגע, אך אנחנו מנסים לפחות לשמור על העולים שלא יירדו בחזרה לטורקיה", אומר יעקב ברוקס, יו"ר התאחדות עולי טורקיה בישראל, מחברי המועדון.

הפעילות במועדון כוללת ספרייה עשירה בטורקית, יציאה להצגות, טיולים, הרצאות. במשך הזמן התחליפו את תאוות משחקי הקלפים וההימורים מטורקיה, בברידג'. כך הפך מועדון הטורקים מהרצליה-פיתוח לתת-סניף של מועדון הברידג' התל-אביבי, וכבר יצאו מתוכו כמה שחקנים בעלי רמה ארצית, כמו מישל שלין וגינט אג'מאן.

לא כולם אוהבים לבלות במועדון החברים. יש בקרב האליטה הטורקית בארץ גם מי שעלה בשנות החמישים עם רכוש מועט, ועשה קאריירה – אקדמית או כלכלית. אחד מהם הוא הקבלן אברהם בכר, הפעיל באזור השרון. „באנו לכאן חסרי כל, ומה שיש לנו בנינו בשתי הידיים. טורקים רבים הפסידו כאן את כספם, וחזרו לטורקיה. הם לא רגילים לשיטות המיסוי ולביורוקרטיה, שמוציאה את החשק להשקיע כאן. בטורקיה אתה משלם למישהו, והוא מסדר לך מיד את כל הרישיונות והאישורים".

גם למישפחתו של אברהם בכר היו עסקים ענפים בטורקיה. „אבא התעסק בעדרי בקר וכבשים, והיה הקצב היחיד בעיר שלו, סווירי. הוא קנה את הסוסים של הצבא הטורקי, שעבר לכלי-רכב ממונעים, ומכר אותם בכל רחבי טורקיה", הוא מספר. „אבל כשעלינו ארצה שמו אותנו במעברת בית-ליד וזהו. את ההמשך עשינו לבד".

עולי טורקיה נזהרים כשהם מרבים על קרובי מישפחתם שנשארו שם. „טורקיה היא לא סוריה, שלא תהיה לך טעות. אבל מי יודע מה יקרה אם יתחלף שם השילטון. אתה לעולם לא יכול להיות בטוח מתי זה הולך לקרות". לרבים מהם יש עדיין עסקים ענפים בטורקיה, והם מבלים בה חלק ניכר מן השנה.

„היהודים הטורקים מצטיינים בעזרה הדדית. בטורקיה יש לקהילה היהודית מערכת מפותחת של ביקור חולים ובתי-אבות", אומר אליעזר פוליטי, אחד מן האבות הרוחניים של בית-הכנסת הטורקי-ספרדי בהרצליה-פיתוח, הפועל באופן זמני באולם שהעמיד לרשותם מלון דניאל. „לא הכל כסף אצלם".

ריקה עוזיאל, לולה בן זכאי, יוסף עוזיאל, דוד מזרחי והרולד אשכנזי: לא מנסים לזכור את טורקיה

[illegible]

• **הוזמנתי לארוחת-ערב אצל ידידים, והופתעתי לראות, שאת המנות מגישים קודם לעקרת-הבית, ואחרון המקבלים הוא דווקא בעל-הבית. אצלנו בבית נהגו להגיש קודם לאב המשפחה, ומעולם לא חשבתי שאפשר גם אחרת.**

שתי הדרכים אינן נכונות. כשיושבים אורחים ליד השולחן, מגישים תחילה לא לבעל-הבית ולא לבעלת-הבית, אלא לאורחת הראשונה במעלה, שמקומה, אגב, לימין המארח. אחריה מגישים לאורחות האחרות, ומסיימים במארחת, היושבת ממול למארח.

לאחר שמגישים לנשים, מגיע תור הגברים, וגם כאן המארח יהיה האחרון. עם קבלת המנה, מתחילה עקרת הבית לאכול, ועמה האחרים.

יש ארצות, שנוהגים בהן לא להמתין לבעלת הבית, בפרט כשמדובר במאכל כמו מרק, שיש לאכלו חם. הראשונה לקבלת המנה, מתחילה מיד באכילה. לגבי הגברים אין בעיות: כיוון שהם ממילא מקבלים את מנתם לאחר בעלת-הבית, הרי שהם אוכלים מיד עם ההגשה.

• **נכנסתי עם חברי לאחת ממסעדות ההמבורגרים, וביקשנו שתי מנות של המבורגרים עם צ'יפס. כשהוגשו לנו, הפכתי את הבשר על צלחת הפלסטיק, וביקשתי מן המגישה סכין ומזלג. המגישה השיבה לי: „אצלנו אין כלי-אוכל." כלום נהגתי כשורה בבקשתי?**

יש להבהיר את אופייה של מסעדה. אם אותה מסעדת המבורגרים נוהגת להגיש כך את מאכליה – יהא זה לא נכון מצידך לדרוש שינוי בצורת השרות. נוהג זה מקובל כמעט בכל מסעדות ההמבורגרים הנפוצות בכל רחבי העולם.

• **אילו משקאות חריפים רצוי להגיש לשולחן האוכל?**

קוניאק, וויסקי, וודקה, וכל משקה חריף אחר שאינו יין – לא מגישים בכלל בשעת הארוחה. עם המנות מגישים אך ורק יינות, לבנים או אדומים, לפי המנה (לדגים ועוף – לבן; לבשר – אדום). ומתי בכל זאת שותים משקה חריף? – כאפריטיף (מעורר תיאבון), לפני שיושבים לשולחן, או לקינוח, לאחר שפורשים מן השולחן. ליקר מקובל להגיש עם הקפה.

• **הוזמנתי לכוס תה במשפחת מכרים. האם אני חייבת להביא פרחים או קופסת שוקולד?**

אם הוזמנת לכוס תה, סימן שחברתך נעימה למארחים גם ללא גינונים פורמליים. אין כל צורך בשי.

• **בני עומד להתחתן בעוד חדשיים עם צעירה אמריקנית. לקראת החתונה קיבלתי מכתב מאם הכלה בו היא שואלת אותי על צבע השמלה שאלבש בליל הכלולות. האומנם אין להם לאמריקנים דאגות אחרות?**

מקובל, ולא רק באמריקה, שאם הכלה ואם החתן לעולם אינן מופיעות לטכס הנישואין בשמלות בצבע דומה. „ההסכם" נעשה בהתכתבות או בע"פ.

■ ב.א. ברקאי

[illegible]

קרפ סוזט הוא קינוח [illegible] מסעדות מעולות. אלה הן [illegible] ברוטב מבוסס בליקר תפוזים ומודלקות בברנדי. יש אשפי מטבח השומרים בסוד את דרך ההכנה המיוחדת שלהם לקרפ הסוזט. את הקרפ מכינים בדרך כלל לנגד עיני האורח, כדי שלא יחמיץ את היופי שבהדלקת הרוטב.

למעשה, הקינוח הנפלא הזה נוצר כתוצאה מתאונה: הטבח שהכין חביתיות לנסיך אלברט הבריטי לא נזהר, והרוטב שהכין לחביתיות התלקח. מאחר שכל הסועדים המתינו כבר לקינוח, לא יכול היה הטבח להספיק להכין את החביתיות מחדש. כדי להעלים את התאונה, הוסיף הטבח עוד ליקר לרוטב, והדליקו מחדש. האורחים התמוגגו. לקינוח החדש קראו על שם האורחת הצעירה ביותר בארוחה – סוזט – על פי בקשת הנסיך עצמו.

המצרכים: בלילה ל-12 חביתיות דקות; 2 תפוזים; 6 כפות סוכר; 2 כפות ליקר תפוזים; 50 גרם חמאה; 50 גרם אבקת סוכר; 4 כפות ליקר תפוזים; 3 כפות ברנדי.

שוטפים את התפוזים, ומגררים את קליפתם. שומרים את הקליפה. סוחטים את המיץ מהתפוזים. מכינים בלילה לחביתיות, ובוחשים לתוכה כף מהסוכר, כף מליקר התפוזים וחצי מכמות הקליפה המגוררת.

מכינים מהבלילה 12 חביתיות דקות (כדאי להכין את החביתיות מראש). מקציפים יחד חמאה מרוככת, אבקת סוכר, שארית קליפת התפוז, כף מיץ תפוזים ו-3 כפות ליקר. מורחים את תערובת החמאה על החביתיות ומגלגלים.

ממיסים את שארית הסוכר במחבת גדולה, מעל להבה נמוכה. מוסיפים את מיץ התפוזים הנותר, בזהירות, ובוחשים עד שכל הסוכר נמס. מחזירים לאש.

מכניסים את החביתיות לרוטב, ומחממים היטב – יוצקים מהרוטב על החביתיות בכף. מטפטפים פנימה את 4 כפיות ליקר התפוזים. מחממים מעט את הברנדי, במצקת מתכת, מדליקים ויוצקים על החביתיות. מגישים מיד.

(6 מנות)

שולחן הודי

לא כולם אוהבים אוכל הודי. אבל אלה שאוהבים, נשבעים לו אמונים, ומוצאים ביניהם שפה משותפת, שאדם מבחוץ לא יבין. הם מחליפים ביניהם כתובות של מסעדות הודיות ברחבי תבל, וגם שולחים ידם בבישול אוכל הודי בבית. המתכונים שנביא והתצלומים הם מ„תחרות בישול הודי", שהתקיימה אצל נעמי ושלמה טיסונה מכפר-שמריהו, ובה נטל חלק פעיל כל אחד מהמשתתפים.

קרי בקר הודי

המצרכים: שמן לטיגון; 4 בצלים בינוניים, קצוצים; ½ קופסה פטריות פרוסות, או 100 גרם פטריות טריות; 2 קופסאות רסק עגבניות; כפית מלח; 3 כפות גדושות קארי; רבע כפית פפריקה חריפה; ¾ ק"ג בשר כף (לשאול את הקצב), חתוך לקוביות; 6 פרוסות אננס, או 6 חצאי אפרסקים מקופסה.

מטגנים את הבצל במעט שמן, ומוסיפים את הפטריות לקראת סוף הטיגון. כשהפטריות משחימות, מוסיפים את רסק העגבניות, המלח, הקארי והפלפל. מבשלים תוך בחישה מעל להבה בינונית. כשהתערובת מתחילה להסמיך, מוסיפים מעט מים, ומבשלים תוך ערבוב לפחות עשר דקות. מוסיפים את הבשר ומבשלים תוך עירבוב 10 דקות נוספות. מכסים במים, סוגרים את המכסה ומשאירים על להבה בינונית-נמוכה. מערבבים מדי פעם, עד שהבשר מתרכך. מכבים את האש. כשעה לפני ההגשה, מוסיפים את הפרי החתוך ומבשלים מעל להבה נמוכה מאד עד שהפרי מתחמם.

אורז עם צימוקים ושקדים

המצרכים: כוס שקדים מטוגנים, מולבנים; 100 גרם צימוקים; ½ כוס פטרוזיליה קצוצה; 3 כוסות אורז; כף מלח; 2 כפות שמן; ½ כפית כורכום.

מרתיחים סיר גדול מלא מים עם המלח, השמן והכורכום. מוסיפים את האורז ומביאים שוב לרתיחה. מנמיכים את הלהבה, ומכסים את הסיר. מבשלים במשך כ-15 דקות, עד שהאורז יתרכך. מסננים את המים, ומעבירים את האורז לקערת הגשה. יוצקים מעט מרוטב הקארי (מתכון קרי הודי) במרכז הקערה, וזורים למעלה את הצימוקים, השקדים והפטרוזיליה.

עוף טנדורי

המצרכים: 2 ק"ג כנפי עוף; כפית כוסברה טחונה; כפית כמון טחון; כפית זנגוויל טחון; 6 שיני שום קצוצות; 2 כפיות גרם-מסלה (תערובת תבלינים הודית, שאפשר להשיג בחלק מחנויות התבלינים); מיץ מלימון אחד; ¼ כפית ציפורן טחונה; כפית פפריקה אדומה חריפה; 2 כפות פפריקה מתוקה; ¼ כוס שמן; מלח לפי הטעם.

מכינים תערובת מכל התבלינים. מורחים בה את כנפי-העוף, מכסים ומאחסנים במקרר למשך הלילה. מחממים תנור לחום של 180 מעלות צלסיוס, ואופים במשך 45–60 דקות. מדי פעם יוצקים מהרוטב שבתבנית על הכנפיים.

למעלה מימין: שילוב של תיסרוקת שיניון (קוקו) ע כיסוח נערי פלוס פוני; למטה מימין: ברט קטיפה שחור, עורף פלאטינה גזום; למטה: קוקטייל זרוק,תחרה, עור, נוצצים, פלאסטיק; למעלה משמאל: חשבונייה באוזן, כובע שחור שמוט לאחור; למטה משמאל: גדילי וילונות בעגילים. אדום, מעל למיקטורן משובץ בשחור־לבן.

קופצים בראש

מאת נורית בת יער
צילמה: גילה הרשקוביץ

הרחוב הפאריזאי משחק את כל מישחקי האופנה ● מי שמגיע לתצוגות [illegible] של סירגון יותר סולידי ● הצעירים משחקים אותה בעיקר באביזרים ואת אלה מבליטים על הראש, על האוזן, בשיער ● לא עושים חשבון לאף אחד

מעיל כסוף, חצאית טול שחור מאחור. זרוק בפאריז.

על מסלולי התצוגות משחקת לפניך אופנת העונה הבאה. מה שייקלט ממנה. מה שינר פה – גם. ברחובות פאריז אתה נושם את אופנת הרגע הזה. את אופנת ההווה, החשוב מכל. ההווה שתמיד בורח לך מבין האצבעות, לפני שאתה מספיק לגעת בו.

מהי האופנה הנכונה לעכשיו? בחלונות הראווה של עיר האורות, ממש לפני תקופת הקרח, אלו הן בעיקר שמלות הסריג השחורות, הצמודות והמהודרות כסנות של אורין עלייה, מיקטורני ה„פפלום" המתרחבים ממותן מהודק, והכתפיים החזקות. מעברם השני של חלונות הראווה, מה שאתה רואה תלוי בהיכן שאתה מסתובב.

ליד הכניסה לאולם התצוגה של מונטנה, נהיה לך ירוק בעיניים: מעילי צמר ארוכים צמודי־מותן, בירוק־בקבוק, ומיקטורני עור עטורי גדילים נוסח המערב הפרוע. מחוץ לאוהל של לגרפלד לובשת הנערה הבלונדינית מלגרפלד־ניו־יורק מיקטורן קטן שחור, עמוס ריקמת בארוק זהובה. לסן לורן, לעומת זאת, היא מגיעה בחליפת עור נחש בזית.

הגרופי'ס נדבקים לבגדי המעצב התורן שלהם. מרבית הקניינים, העיתונאים, פרחי־העיצוב והמסתננים, המתקבצים לפאריז מכל רחבי העולם, בעונת תצוגות הבגד־המוכן, הולכים התורף על סיגנון קלאסי, שמרני למדי. פה ושם, יותר אצל הצעירים, אתה מוצא את המגע היי־האינדיווידואלי. יותר באביזרים מאשר בבגדים. זו אולי לא עושה חשבון לאף אחד, אבל על האוזן צומחת לה חשבונייה. זו נועלת לעצמה את ההופעה עם ברט קוקטי. פה מרצדות מישבצות בשחור־לבן, שם – במולטי־קולור. הכי מעניינות – אחדות מהתיספורות. משלבות כיסוחים של שיער גזוז בעורף ומעל האוזניים, עם קוקו של רקדניות־בלט. הכל על אותו ראש עצמו.

מיקטורן גברי הולך גם. עם וללא גדילי עור אינדיאניים. תיקי גב. סיכות אבנים נוצצות, על האוזן, על הבגד, על הראש; עגילים תלויים, אפילו משורוכים וגדילים של וילונות.

אם שוטפים את העיניים כהוגן ולא מתייאשים, בסוף גם קולטים בתוך הערבוב הפריזאי... גבר בחצאית־טול של באלרינות. החצאית השחורה ממש שקופה, ארוכה, ומזדקרת והיא משחקת את תפקיד ה„פפלום" של מיקטורן כסף חללי. מתחת לובש הליצן שלנו מיכנסיים לבנים. מעל – קסקט כסף חללי. תואם.

אחוז אחד עד שלושה מבין חיילי צה"ל בשירות־חובה מרטיבים בלילה ● במיסגרת צבאית, קשה להסתיר זאת מחיילים אחרים ● ההרטבה עלולה לגרום לבעיות רפואיות כמו פריחה או הצטננויות ● הסיבוכים העיקריים מתבטאים במישור החברתי־נפשי: לעג, דחייה וסבל נפשי מצטבר ● איך מבדילים בין מתחזה למרטיב אמיתי ● האם ואיך מתמודד צה"ל עם הבעייה ● מחקר

מאת דבורה נמיר

איורים: איתן קדר

מרטיבים במדים

הרטבת לילה נחשבת, בדרך־כלל, לבעייה של ילדים. מסתבר שהיא לא נדירה גם אצל מבוגרים צעירים. מהספרות הרפואית המיקצועית עולה, ששכיחות ההרטבה בקרב בני 18 שנה, לרבות חיילי צה"ל בשירות חובה – נעה בין 1 ל־3 אחוזים. 80 אחוז מהם מתלוננים על הרטבת־לילה מאז ילדותם. הם למדו לחיות עם המיגבלה הזו, ופיתחו דפוסי הסתגלות לבעייה ולתוצאות־הלוואי שלה, כמו כביסת מצעים כל בוקר. רובם אינם מאמינים שניתן לטפל בבעייתם ולכן אינם פונים לשירותי הרפואה. הם רוצים לשרת בצה"ל, ומסתירים בלישכת־הגיוס את בעייתם האינטימית.

במחקר שערך הצבא האמריקני ביחידת־נחתים התברר, ש־2 אחוזים מהחיילים מרטיבים בלילה. הם הוצאו מהשירות. „עובדה זו מלמדת, שאחוז תלונות דומה על הרטבת־לילה בצה"ל אינו נובע מהתחזות, והחיילים הם מרטיבים־אמיתיים", כותבים הרופאים ד"ר בלמייקר, דגן ובליך, ממחלקת בריאות־הנפש בצה"ל, במאמר שפירסמו ב„הרפואה".

לדעת רופאים אלה, מחצית החיילים המתלוננים על הרטבה לא ידטיבו כאשר ישתחררו משירות־חובה בגיל 21, אפילו ללא באוהל אחד ולעיתים בתנאי שדה, ללא אמצעי רחצה וכביסה נאותים. ההרטבה במצב כזה עלולה לגרום לסיבוכים רפואיים, כמו פריחה במיפשעה או הצטננויות כתוצאה משינה על מצעים רטובים".

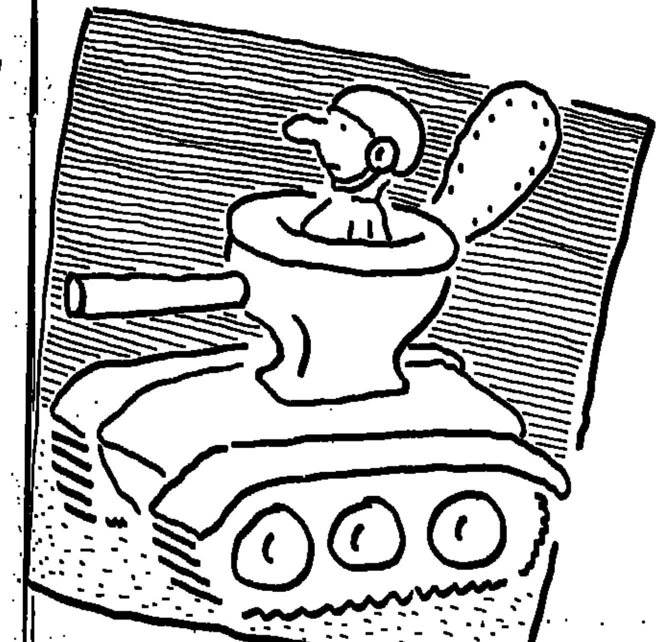

אולם ידוע לרופאים הצבאיים, שהסיבוכים העיקריים מתבטאים במישור החברתי־נפשי. החייל המרטיב עלול להיות נושא ללעג מצד חבריו, להירחות על־ידי בנות, ולסבול ממצוקה נפשית מצטברת.

בעבר לא נהג צה"ל לגייס מרטיבים. צעיר שהתלונן על הרטבה היה מאושפז ללילה, מורדם באמצעות סמי־שינה, ומקבל תרופות שצובעות שתן באדום. כתם אדום על הסדין נחשב לתוצאה חיובית של מיבחן־ההרטבה.

אולם שיטה זו הוכחה כבלתי־יעילה מבחינה מדעית. במיקרים רבים אין ההרטבה מופיעה בכל לילה. כמו כן קיימת נטייה לא להרטיב כשישנים בסביבה חדשה, וכך יכלו בעבר מרטיבים אמיתיים לקבל תווית של מתחזים. „יעיל יותר לקבל מידע על צעיר־מרטיב מהוריו, או מהרופא שלו", אומרים מחברי המאמר.

איך מבדילים בין מתחזים לבין מרטיבים אמיתיים? מרטיבי־לילה מתלוננים על תכיפות בהטלת שתן גם במשך היום, עד פעם בכל שעה. 80 אחוז מהמרטיבים סובלים מהתופעה מגיל ילדות. רק אצל 20 אחוז מהמרטיבים הבוגרים זה קורה אחרי חבלה נפשית או גופנית, ללא עבר של הרטבה בילדות. ממימצאי המחקר עולה, שמרטיבי לילה סובלים גם מגימגום ומסהרוריות.

אם הצעיר רטוב פחות מאשר לילה אחד בשבוע, אומרים המומחים, מוטב לא להצמיד לו תווית של מרטיב־לילה, ולראות את התופעה כתקינה. מתן אמצעי־עזר שונים, כמו ניילון, תחתונים עם מעטה פלאסטיק והרבה התחשבות, הם הגישה הטיפולית הטובה ביותר לגבי מרטיבים של פחות מלילה אחד בשבוע. הירידה בתדירות ההרטבה היא תהליך מתמשך של החלמה עצמונית, שתלך ותתקדם בעתיד.

בתקופה זו של קיצוצים תקציביים ברפואה, מיותר לדעת עורכי המחקר בצה"ל, להפנות מיקרים אופייניים של הרטבת לילה בצה"ל לבדיקות רפואיות יסודיות. לדעתם גם גרועה המגמה לבצע תהליך ארוך ויקר של הערכה אורולוגית, במקום לעסוק בטיפול. רק כאשר הבדיקות מוכיחות שאין לחייל פגם גופני כלשהו, יציע הרופא לחייל שינה בבית או הקלות אחרות, במקום מיסגרת טיפולית אחרת.

כיצד מציעים הפסיכיאטרים הצבאיים לטפל בחיילים מרטיבים?

לדעתם, יש להתייחס לבעייה כאל מחלה רב־סיבתית, בדומה ליתר לחץ־דם, או מחלות כליליות. הטיפוס המועד להיות מרטיב לילה הוא בצעיר, עם מנגנון עיצבי בלתי בשל או בלתי יעיל לצורך עיכוב שלפוחית־השתן. לעיתים מתגלה קיבולת שלפוחית קטנה, עם התכווצויות עצמוניות תכופות של השלפוחית, עם נטייה לשינה עמוקה, ועם מיכנה מישפחתי או אישיותי שאינו מאפשר התניית רפלקסים של גהות נפשית.

הרופא המטפל בהרטבת־לילה של חיילים צריך להיות מודע לבעייתיות הכרוכה בהפרעה זו, ויחד עם זאת לגלות עירנות לעובדה, שזהו אינו מצב חירום רפואי. עליו להסביר את מורכבות הבעייה למפקדים. מפקד, המונע מחייל הסובל מהרטבת־לילה שלוש פעמים בשבוע להגיע לרופא־מומחה, קרוב לוודאי שאינו מבין ואינו מודע לאופי ההפרעה והשלכותיה. הרופא הצבאי, כבואו להעריך חולה „חרש" עם תלונות על הרטבה, אסור שיבטיח לו תנאי־שירות קלים יותר, רק מסיבה זו. בעשותו כך, הוא עלול להנציח את הנכונות הנמוכה בלאו הכי שיש לחייל, להתגבר על נטייתו לקבל את התופעה כפאטאליסטית.

על הרופא הצבאי להסביר לחייל, שהוא מבין את הרדתו מפני טיפול. זה יעבור עם הגיל. בעבר היו מיקרים, בהם קיבלו חיילים מרטיבים פרופיל נמוך עם גיוסם, ולקראת שיחרורם ביקשו העלאת פרופיל בטענה שההרטבה חלפה. חלקם התגלו כמתחזים, ונענשו על כך.

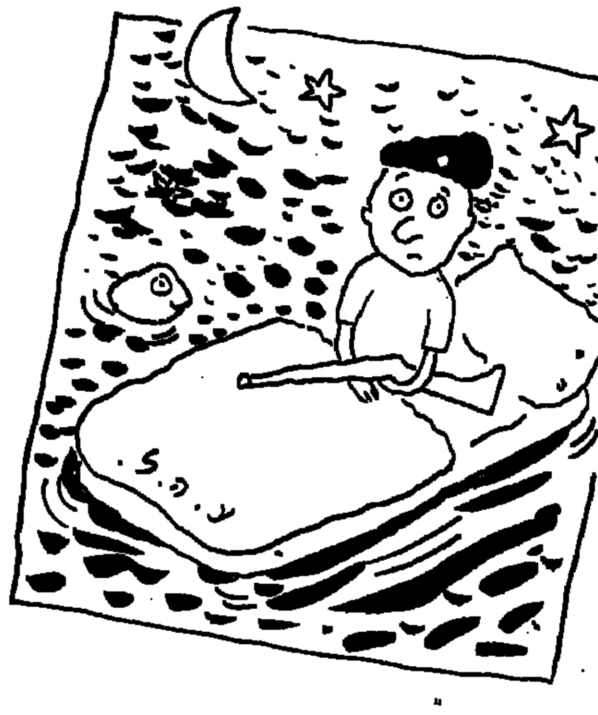

צה"ל הוא הצבא המערבי היחיד המגייס לשורותיו חיילים־מרטיבים. במשך השנים צבר הצבא ניסיון משמעותי בטיפול בהפרעה זו, ניסיון שקשה להשיגו במיסגרת רפואית אזרחית. באחרונה ערכו מחלקת בריאות־הנפש וחיל־הרפואה בצה"ל מחקר על חיילים־מרטיבים, ופירסמו אותו. עד כה לא דיברו על בעייה עדינה זו.

כותבים החוקרים ד"ר בלמייקר, דגן ובליך ב„הרפואה": „במיסגרת הצבאית לא ניתן להסתיר את ההרטבה, בעיקר כשחיים יחד הלעג של חבריו, אך טיפול יעיל אינו בעל תוצאות מיידיות. יכולים לעבור שבועות או חודשים עד להחלמה.

ישנם מבוגרים שלא סיגלו לעצמם הרגלי שתייה נכונים. לעיתים קרובות חיילים שותים דווקא בערב משקאות, כמו בירה, קפה ותה, שהינם משקאות־משתנים. הימנעות משתיית משקאות כאלה אחרי שעה שבע בערב יכולה להביא להפסקה מוחלטת של הרטבת־לילה, במיספר לא מבוטל של מיקרים.

שימוש בסדין־חשמלי עם פעמון־אזעקה או זמזם, הוא טיפול יעיל גם אצל ילדים וגם אצל מבוגרים. אך אצל חיילים בשירות חובה הוא בעייתי, ורצוי שהחייל יעבור אותו בבית. מעטים הם החיילים בעלי התנאים המתאימים או הנכונות, לעבור טיפול עם פעמונית אזעקה בבסיס.

בהתחשב במורכבות הרבה של תופעות הרטבת־לילה אצל חיילים צעירים, אין זה מפתיע, שחלק מהמיקרים עמיד בפני מריניות טיפולית, לרבות תרופות. רק למי שעבר את כל שלבי הניסיונות הטיפוליים האחרים, יש לתת תנאי־שירות קרובים לבית עם אפשרות לינה בבית.

הגיל והדימוי־העצמי

אף־על־פי שההרטבה בלילה, אצל ילדים, נחשבת להפרעת־שינה קלה ביותר, במונחים רפואיים, הרי היא אחת הבעיות הקשות ביותר לטיפול, ואחת הבעיות המטרידות ביותר את כל המישפחה. זוהי לא הפרעה פאתאלוגית.

אולם, לתופעה השפעות פסיכולוגיות וסוציו־חברתיות שליליות, ופגיעה בדימוי־העצמי של הילד. הנזק המצטבר הוא תסכול ונחיתות. הילד המרטיב מוכן לעשות הכל כדי להיפטר ממנה, אבל לא תמיד מצליח בלי עזרה.

בגיל שנתיים 50 אחוז מהילדים עדיין מרטיבים בלילה. בגיל שלוש יורדת השכיחות ל־25 אחוז. בגיל 8 עדיין מרטיבים, 15 אחוז מהילדים. אחוז אחד של צעירים בגיל 18, סוף התיכון והצבא, מרטיבים בלילה.

IN ו־OUT

חודש ינואר הוא האכזר בחודשים, טוען ה„טיים" מן השבוע שעבר; אכזר, לפחות לגבי כל אלה שחייהם תלויים ברשימות־הסיכום החברתיות והאופנ־תיות. בחודש זה מתפרסמים ברוב העי־תונים הנחשבים בעיני פרפרי החברה – גזרי הדין של ה־in וה־out, של החמים והקרים, של החביבים והמנו־דים. רשימות שכל אחד בעצם בז להן, אבל קורא אותן דבר ראשון בעיתון. שאלה של חיים ומוות.

אחד העיתונים שמפרסם באדיקות חרוצה רשימות כאלה הוא ה־W האמ־ריקני, שהשנה הוסיף לרשימות הללו קטיגוריה נוספת: „מעל in" ו„מתחת ל־out". אלה שהם מעל – כאילו הו־כנסו למקדש־הקבע של ה־in ואלה שמתחת, כל כך out, שהם מרחפים אי־שם בחלל החיצון, בלי שיצליחו אי־פעם לנחות בחזרה.

ברשימות הרגילות של ה־in וה־out תוכלו למצוא את איימי אירווינג – מאוד in, בעוד בעלה סטיבן שפי־לברג הוא out; פטי דייוויס, בתו של נשיא ארה"ב איבדה את מקומה לטובת אחיה רון רייגן, ואמי קארטר, בתו של ג'ימי קארטר היא היום מאוד in.

כמה עיתונים אמריקניים חלוקים ביניהם לגבי מפורסמים כמו סיגורני וויבר, ביל קוסבי וברוס ספרינגסטיין. חלק קבעו שהם מאוד in, אחרים קבעו שהם out.

בירות בעלות הגיזרה הגרועה: מיכאל גורבצ'ב וברוס ספרינגסטיין נמצאים ברשימת עשרת הגברים הלבושים היי־טב ומריל סטריפ זכתה במקום הרא־שון, ברשימת עשרת המתלבשות גרוע. „היא נראית כמו צועניה שנעזבה ע"י השיירה", אמרו עליה.

כדי לסייע לכל הסנובים למצוא את דרכם בסבך הקודים החברתיים, התפרסמו גם רשימות הדרכה של מה נכון או לא נכון לעשות, לרכוש:

OUT הם – שמלות הסטרפלס, כתפיים מרופדות, גבינת עיזים, מחית ירקות לתינוקות, רהיטי לואי ה־15, ביקור בפאריז, אספן, ומנהטן־מערב (up town).

IN הם – תחרה, קרינולינות, שו־קולד, ירקות־שורשיים וציורים דתיים צרפתיים, מן המאה ה־17. חובה לבקר בוינה, סקוטלנד ומיין. מאוד in החזה הנשי וגם לדבר הרבה על סקס. רק לעשות סקס זה בפירוש out.

לי אייאקוקה, שהחזיק בתואר של אחד מעשרת האנשים הרומנטיים ביו־תר בארה"ב, איבד את מקומו ברגע ששמעו שהוא מתגרש מאשתו פגי; שרה פרגוסון, למרות שאיבדה 10 ק"ג ממישקלה, עדיין נמצאת ברשימת הג־

למקדש הקבע של ה־in נכנסו הש־נה המלכה־האם מבריטניה, ג'קי קנדי הנצחית ודייוויד לטרמן, מנחה הטלווי־זיה האמריקני הפופולארי. לתחתיות ה־out נכנסו, אפשר לאמר לנצח, פר־נק סינטרה, דאסטין הופמן והנסיכה קרולין ממונקו. סטפאני בדרך לשם.

ג'קי קנדי – IN לנצח

סיגורני וויבר – דעות חלוקות.

סטיבן שפילברג – OUT

ברוס ספרינגסטיין – IN-OUT

איימי אירווינג – IN

אמי קרטר – מאוד IN

ריח של חוצלארץ

אני מודה וגם מתוודה על בורותי, בכל מה שקשור לתל־אביב הגבנית והמתחדשת, ועל כך עד לעצם היום הזה, עדיין לא ביקרתי בקניון איילון. והנה, היום באתי לתקן את המעוות והתיקון עלה לי גם בארוחה דשנה וטובה. אך כשנמצאים במרכז הפאר וההוד הזה, הרי אי־אפשר לגלוש ישר לענייני אוכל. צריך גם להסתובב קצת, לטבול את העיניים באורות בצבעים, להתפלא על ריחות חוץ־לארץ, ואפילו על האנשים המסתובבים שם, הנראים קצת לא מכאן, קצת ממקומות אחרים.

אני יודע שזאת התשובה האחרונה שלנו לקניוני אמריקה ונפלאותיה. אבל אין לי שום דבר נגד זה. אני לא נגד הקצב שבו הולכת תל־אביב ומתרמה למטרופולין רחוק, אני לא נגד הטיילת היפהפיה, ולא נגד דיזנגוף סנטר, רק בתנאי שלא ידרסו כל אלה, במרוצתם קדימה, את המעט שנותר לבעלי כיבשות הרש: שישאירו לנו משהו מגן־מאיר, מרחוב ביאליק, מהפגודה הישנה. זהו. עכשיו, לאחר קצת ציונות לשם הנפש, אפשר לעבור גם אל האוכל.

התיישבנו במיסעדה גדולה, יפה, ריקה למדי, בשם „קנקנית". הבטנו בתפריט ונבהלנו מהמחירים. אך המלצרית מיהרה להרגיע אותנו ולהודיע לנו, שהבעלים השתנו ועימם השתנו גם מחירי המאכלים. כלומר: ירדו לחצי. מה שמראה לך, כמה סטייק הוא דבר גמיש.

הזמנו סלטים כמנות ראשונות, וקיבלנו סלטים טריים, מלאי ירק, עם רוטב אלף האיים האהוב עלינו במיוחד. כל מה שהיה צריך להיות בסלט טוב היה שם: כמות, טריות וטעם.

עברנו למרקים עשירים ומצויינים לא פחות, מרק־בצל ומרק־ירקות, והגענו לתיפארת הארוחה: סטייק ואנטרקוט מבשרים משובחים, עם טעם של אש ושל תבלין. סיימנו בגלידה עם קצפת, ועל כל זה בתוספת שתייה, שילמנו על־פי המחירים החדשים, שאינם נראים כלל כמחירי קניון איילון, 46 שקלים.

לוקולוס.

שום באוזן

מקרים של חנק כתוצאה מבליעת מזון לא לעוס כראוי, ידועים. התופעה אופיינית במיוחד לבעלי שיניים־תותבות, שעקב השימוש ב„פלאטות" איבדו את תחושת הלעיסה ולפעמים הם בולעים את המזון בשלמותו.

ד"ר רני ציק, ממחלקת אף, אוזן וגרון, בבית־חולים „איכילוב", מספר, שכמעט אין לילה שלא מגיעים קשישים לחדר־מיון עם תלונות על כאבים בחזה, קושי בנשימה ובחילות.

בדרך־כלל מתחילים קודם כל בבדיקת א.ק.ג כדי לשלול התקף־לב. אחרי שזה נשלל, מתחקרים את הנבדקים אם לא התחילו לחוש בכאבים לאחר האוכל. ב־99 אחוז מהמיקרים, זה המקרה.

קשישה העסיקה צוות בחדר־מיון כל הלילה. רק לפנות בוקר, כשכמעט נחנקה, התברר מהצילומים הרכים שצולמה, כי בפתח קיבתה, תקוע גוש בגודל

של אגרוף. בניתוח חירום, הוצאה עיסת אוכל לא־לעוס שבלעה.

סיפור נוסף שנשמע כמו בדיחה היה על אותו אדם, שסבל מכאבי־אוזניים. הוא החליט להיעזר בשיטות הסבתא ותקע שום לאוזנו. השום נבט ושלח שורשים. האיש סבל מכאבים חריפים עוד יותר, ונפגע גם עצב השמיעה. רק ניתוח מסובך הציל את האוזן.

דבורה נמיר

ספת החלומות

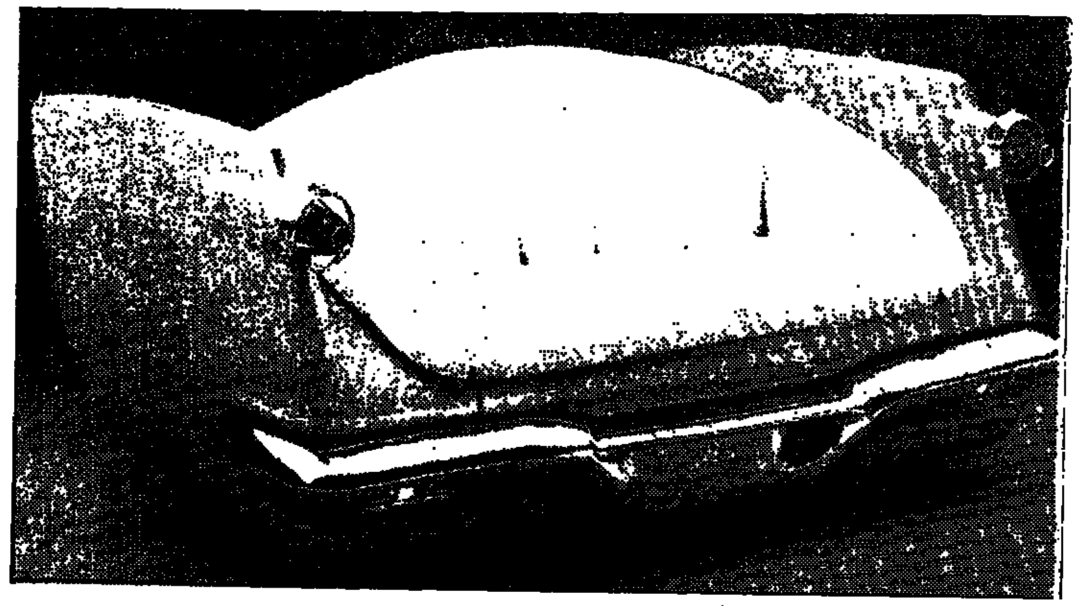

רוצים להתרווח בסלון הבית, עמוק בתוך ספת־חלומות עשוייה מהמושב האחורי של המכונית האהובה עליכם? אין בעיות. בתנאי שתהיו מוכנים לשלם עבור התענוג הזה יותר דולרים משעלתה המכונית כולה, כשהיתה חדשה.

20 אלף דולר, זה המחיר הממוצע שמבקשת חברת „המכונית האמנותית" מקנזס־סיטי שבמיסורי, עבור כל ספה ממונעת־לשעבר כזו. לא, זה אינו גזל, אומרים גיל שרודר ופרירה וייס, בעלי החברה המקורית.

„לוקח לנו לפחות שלושה חודשים להכין ספה כזאת. קודם כל צריך לאתר במיגרשי־הגרוטאות את המכונית המבוקשת מדגמי שנות ה־50' וה־60' אחר־כך לבנות את הספה בתוך תא־המיטען של המכונית, לקשט ולעטר אותה, ולבסוף להעביר אותה ללקוח".

כל מה שנדרש מהלקוח הוא לומר ליצרנים באיזה דגם של מכונית הוא מעוניין, ומאיזו שנת ייצור. הוא גם זה שבוחר את סוג הריפוד וצבעו. אם יש לו עוד שיגעונות, ישמחו בעלי החברה לצייד לו את הספה גם במכשירי רדיו, טייפ וטלפון בידיות הספה. רק שיגיד – וישלם. הספה שבתמונה, מקרייזלר־אימפריאל משנת 1960, עולה 25 אלף דולר.

ב„מכונית האמנותית" מייצרים גם שולחנות קוקטייל עם מישטח עליון עשוי זכוכית, שמתחתיו מונחים פגושים של מכוניות משנות ה־50' וה־60'. אומר שרודר: „נכון שאין היגיון לנהוג במכונית ענקית בשנות ה־80', אבל אין שום סיבה שבעולם שלא נהנה מהמראה של המכוניות המקסימות האלה מנקודת מבט נוסטלגית, בבית".

* * * * * * * *

עגבניה מרובעת

הרגילים למלפפון ולקישוא המוארכים והעגולים, תתפלאו. את אלה אפשר לקבל ישר מן הטבע גם בצורת מרובע או מחומש. הלהיט האחרון בנושא ירקות ופירות בארה"ב הוא ירקות מרובעים. מייצרת אותם חברת „ניסון", המתמחה בייצור מוצרים מיוחדים, והשומרת בסוד את ערטי הגידול. הירקות המרובעים, בשלב זה קישואים ומלפפונים, גדלים בתבניות גיאומטריות, כדי לקבל אותם בריבועים מדוייקים.

ממציא השיטה הוא איכר מצפון ג'ורג'יה, שפיתח דרך לבניית תבניות מסביב לפריחה של ירק מסויים. השיטה מאפשרת בסופו של התהליך לגדל את הירק בצורת התבנית שבה הוא גדל.

לקראת הסתיו הגדילו אנשי „ניסון" את היקף הגידול פי שלושה. כל כמות שיצאה לשווקים נחטפה מיד.

התוצר המרובע מיועד לצרכנים משכבת השפע, שכן מחירו של כל ירק כזה מגיע ל־3־4 דולר היחידה. הם נמכרו בקופסאות של עשר יחידות האחת.

המוצר המרובע יכול לשמש תחליף לירקות־מיני, שגם הם פיתוח של חברת „ניסון", ונחשבו בתחילה ירקות יוקרה, (כמו גזר גמדי ותירס ננסי). הם נועדו בעיקר למיסעדות יוקרתיות ובתי־מלון, לחברות תעופה וקייטרינג. אורכה והמיזוערי של כל יחידה 13 ס"מ וניתן לפרוס אותה ל־45 פרוסות.

עכשיו יצא הירק המרובע השלישי בסידרה: דלעת מרובעת. לשנה הבאה מתוכננים ירקות מחומשים ומשולשים וכנראה גם עגבניות מרובעות.

נורית ארד

צלקת על הפנים

כשהייתי בן 10 ניפצעתי מגדר־תייל ונישארה לי צלקת על הפנים. חשבתי שאתרגל אליה, אבל עכשיו (אני בן 19) היא פתאום מפריעה לי. האם אפשר לעשות משהו?

נועם.

כבר פירסמתי בעבר מכתב כזה ובעקבותיו קיבלתי מכתב ממישהו שהמליץ על זריקות בשם קנקורט, אותן מזריקים לתוך הצלקת והיא מבהירה. אולי תיגש לרופא שלך, ותתייעץ איתו בעניין.

רק לי אסור

אני בת 14 וחיה עם הורים מסורתיים. הורי לא מרשים לי להתחבר עם בנים. אפילו למסיבות הם מרשים לי לצאת רק אם הם יודעים בדיוק עם מי אני יוצאת, ובדרך־כלל הם גם רוצים שאני אזמין את כל החברות הביתה, כדי שהם יכירו אותן. אני מאוד סובלת מזה כי כל החברות שלי מבלות במסיבות ובדיסקוטקים ומותר להן לחזור הביתה מאוחר ורק לי אסור.

ורד.

דניאלה יקרה

ורד יקרה. אני מצטערת לאכזב אותך, אבל נידמה לי שהורייך צודקים.

ילדה בת 14 היא עדיין ילדה ובצדק רוצים הוריה לדעת עם מי היא יוצאת ולאן. אולי במקום ללכת למסיבות, ארגני כמה מסיבות בבית שלך ובשהורייך יראו שהכל בסדר במסיבות האלה, אולי גם ירשו לך לצאת. זה שההורים של החברות שלך מרשים להן כל מיני דברים זה עוד לא אומר שהם צודקים ולא הורייך.

סבא לא בא

מאז שנישאתי ועברתי לחיות בקיבוץ ממעטים הורי לבקר אצלנו. לאחרונה חלה בני ושכב שבועיים בבית־חולים והורי לא באו לבקר אצלו. איך אסביר לבני שסבא שלו, שנוסע לחו"ל כמה פעמים בשנה, לא מצא זמן לבקר אצלו בבית־חולים? יעצי לי מה לעשות, אם בכלל?

רותי

לפני שאת מסבירה לבנך הקטן מדוע סבא לא ביקר אותו, כדאי שתתפסי שיחה רצינית עם הורייך ותגידי להם את מה שכתבת לי. באותו הזדמנות גם שאלי את אבא שלך, מה הוא רוצה שתגידי לבנך שסבא לא בא לבקר אצלו. אגב, מותר לבעוס על הורים לפעמים וגם להגיד להם דברים חריפים, אם מגיע להם.

איך לא מעליבים?

אנחנו זוג פנסיונרים כבר כמה שנים. בגלל חוסר באמצעים עוד לא היינו בחו"ל. מה שלא מפריע לקרובינו וידידינו בחו"ל להתלבש עלינו בכל פעם לשלושה־ארבעה שבועות. קשה לנו עם האירוח הזה, אבל מה אומרים להם מבלי להעליב אותם?

זוג פנסיונרים.

אני מבינה שהאורחים שלכם לא דופקים סתם בדלת יום אחד, אלא שולחים קודם מיכתב. תכתבו להם מייד מכתב בחזרה ותסבירו בעדינות שמשום קשה לכם לארח אותם. מי שיעלב מזה, במילא לא מגיע לו שתארחו אותו. אני בטוחה שיהיו גם באלה שיבינו ולא יכעסו.

פירות מדליקים

יש בחו"ל חנויות מיוחדות המוכרות נרות בלבד. נרות בכל הצורות: גביעים עם גלידה וקצפת, גמדים, אותיות, לבבות, פירות וירקות, נרות ריחניים וכל מה שהדמיון יכול להמציא. וזהי מתנה האהובה במיוחד על בני־הנעורים, ומחירה הסביר שווה לכל כיס. אצל „דפי מנורות" (בניין וילה רמה, איזור התעשייה רעננה, פתוח מ־8 עד חמש) יש חמישים דגמים שונים של נרות, כולם צבועים בצבעי סוכריה מתוקים.

יש שם חיות בסיגנון הסרטים המצויירים, קשת בענן, כל מיני סיסמאות כמו „באהבה מכל הלב", „יום הולדת שמח", „אכלת לי את הלב", וכמו שאומר המעצב שלהם יוסף נוסבאום, כל מיני דברים קיטשיים שהוא מייצר, לאחר שהחליט לשלב פיסול (שלמד בבי"ס אבני) עם מיסחר. את הנרות הללו מוכרים בארץ וגם מייצאים בהצלחה לארה"ב, בצד תמונות תבליט מקרמיקה סינתטית, שהנושאים שלהם יהודיים. מי שרוכש אותם במיפעל, מקבל עשרים אחוז הנחה.

רות יולס

בעייה קשה וכואבת

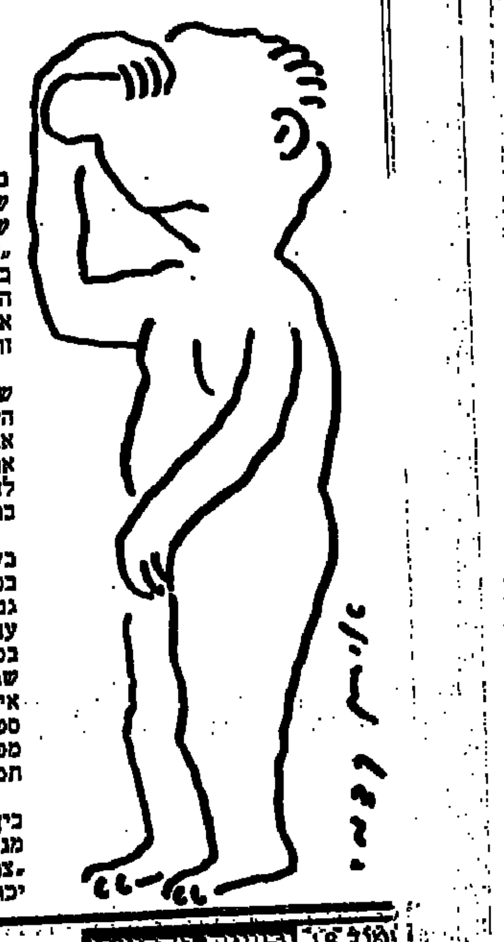

למערכת הגיע מיכתב שבו מתלונן קורא החותם באותיות ש.ק.. על כך שמדי שבוע קוראים בעתון מדור של „פינולוגיה". הקורא מתייחס ולועג בעיקר למאמר שהיווה תשובה לפנייתו של קורא אחר, אשר העלה את „הבעייה הקשה והכואבת של פין קטן או גדול" (כן במיכתבו של ש.ק.). הקורא ש.ק. טוען במיכתבו, בין השאר, ש„יש בעיות יותר חמורות במדינת ישראל, כגון אלימות, סמים והשתכרות הנוער", והוא מצהיר כי „לא זה מה שמטריד את האנושות במדינת ישראל".

בעל המיכתב נמנע, כאמור, מלחתום בשמו המלא, שלא לדבר על כתובת או פרטים מזהים אחרים. תמיהה היא, כיצד אדם שדיעותיו נחרצות כל־כך והוא מוסר אותן בסיגנון של פוסק אחרון על מה ש„צריך לעניין את הציבור הרחב", אינו מוצא בקירבו את האומץ להזדהות. אף על פי כן, ושלא כמנהגנו, החלטנו לזכותו בתגובה:

אין ספק שאלימות, סמים ושיכרות בקרב הנוער הן בעיות חמורות, שמן הראוי לדון ולטפל בהן. אלא שאין בכך כדי לבטל את העובדה, שבעייה של פין קטן יכולה גם היא להיות „קשה וכואבת" למי שהיא קשה וכואבת. עד כמה הבעייה היא קשה, יכול לקבוע רק מי שמדובר בכאבו שלו. סבל הוא תחושה סובייקטיבית לגמרי. מה שגורם סבל לקורא, שביקש להתייעץ בעניין פין קטן אינו מובן לקורא שבמיכתבו מדובר. לעומת זאת, אין ספק שסבלו של הקורא ש.ק. מן העובדה שמדי שבוע מפרסמים בעיתון „פינולוגיה", הוא בלתי מובן ואפילו תמוה בעיני רבים. איש איש וסבלותיו.

מי שיש לו יחס של כבוד לזולת, ואמונה בשוויון בין בני־אדם, בדרך־כלל נמנע מלחשוב שיש בידו מגרס, להחליט מה כואב לאנשים פחות או יותר, ומה „צריך לעניין את הציבור הרחב". אדם כזה מבין שהוא יכול להחליט אך ורק בשביל עצמו, ודווקא בעניין זה מזומנת לש.ק. הפתעה: שום חובה לא חלה עליו לקרוא את המדור. בשביל עצמו מותר לו להחליט שזה מיותר.

„לא זה מה שמטריד את האנושות במדינת־ישראל", כותב הקורא. ובכן, הפתעה נוספת מזומנת לו. זה מאוד מטריד את האנושות במדינת ישראל. מיספר המכתבים, הפניות במירפאות לייעוץ מיני וההתעניינות בהרצאות ובמופעים העוסקים בנושא המין, מצביעים על כך שזה מטריד גם מטריד.

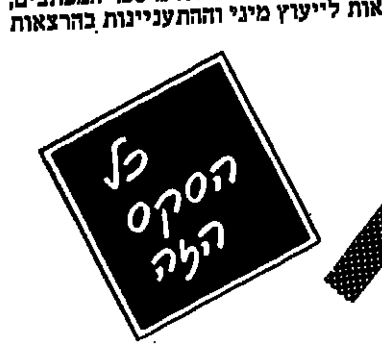

ולבסוף – איש לא יטיל ספק בטעונו של ש.ק. ש„לאנושות במדינת ישראל" יש צרות גדולות. עמוס קינן, בליל ה־31.12.86 אמר בטלוויזיה ש„הזמן שלנו נגמר", וייתכן שהוא צודק. אז מה כבר נשאר? חיי־מין מספקים יכולים להיות גורם שיעשיר את איכות החיים של מי שיטרח למענם. הנאה מינית ואהבה הן אופציות שהגשמתן אינה תלויה במנהיגות הפוליטית, ואפילו לא במימסד הדתי. אז לא חבל לוותר?

זיוית אברמסון

לרוץ או לקפוץ

עד היום רווחה הדעה כי קפיצה על חבל במשך עשר דקות שווה בתרומתה להגברת הכושר הגופני, כמו ריצה של חצי שעה. חשוב לרוצים לרזות או לאלה שסבלו מהתקפי לב. עתה מסתבר, שאין זה נכון.

במשך 6 שבועות נבדקה הפעילות הגופנית של 26 סטודנטים מתנדבים במכון בארה"ב, תחת פיקוח של רופאים. 17 נשים ו־9 גברים נתבקשו לרוץ, או לקפוץ על חבל, לפי בחירתם. הקבוצה עסקה בפעילויות כאלה חמישה ימים בשבוע, חצי שעה ריצה או עשר דקות קפיצה על חבל.

עתה, עם תום הניסוי, פורסמו בכתב־העת של „רפואה ספורטיבית" בארה"ב התוצאות: נכון שאצל כולם נרשם שיפור בפעילות זרימת הדם ללב, אך השיפור הניכר ביותר, כשיעור כפול, היה אצל אלו שלא התעצלו ורצו, לעומת אלה שקפצו על חבל בלבד.

דבורה נמיר

גוב טוב בע"מ

בפברואר 1985 החליטה אגודת הסטודנטים החדשה של אוניברסיטת תל־אביב על הקמתה של חברת "גוב טוב" בע"מ, וזאת במטרה לפעול למען העסקתם של סטודנטים בתחומי המשק השונים.

היום, שלוש שנים לאחר הקמתה, ניתן להגדיר את "גוב טוב" כסיפור הצלחה מרשים – החברה מעסיקה למעלה מ־300 סטודנטים במגוון רחב של ענפים ותחומים כגון: אלקטרוניקה מחשבים, מלוואות, אבטחה, שירותי מזכירות וכיוצ'.

מהם הגורמים להצלחה זו?

ראשית, המרכיב האנושי – "גוב טוב" היוה החברה היחידה בענף כח־אדם, המעסיקה אך ורק סטודנטים, עובדה, המבטיחה איכות אנושית גבוהה. שנית, הזמינות – "גוב טוב" פועלת מתוך אוניברסיטת תל־אביב, ולפיכך גיוס כוח־אדם לכל מטרה ומשימה נעשה ביתר מהירות וביתר יעילות. שלישית, הניהול – במהלך שנות פעילותה צברה החברה ניסיון רב בגיוס ומיון עובדים למשימות מורכבות ומסובכות. ניסיון זה הוכיח את עצמו ובא לידי ביטוי בפעילותה דהיום.

באחרונה החלה החברה "גוב טוב" בהפעלת תכנית להעסקת סטודנטים במקצועות הסיעוד בבתי חולים, בתי אבות, שמירות פרטיות וכדומה. מנהגה נוהלת החברה הצלחה מרובה.

השמיים יכולים לחכות
גוב טוב
למוסדות סיעוד, בתי חולים ובני משפחה המחפשים עובדים למקצועות הרפואה והסיעוד
ברשותינו: מאגר של סטודנטים/יות לרפואה וסיעוד בשלבים שונים של לימודיהם.
גוב טוב
ב־רצונך בכח עבודה מיומן ואחראי — אנו הכתובת
טל: 422183-5, בנין דה בוטון אונ' ת"א

השיער חלק מן האישיות
נשירה-הפתרון הנכון

בעיית השיער המטרידה את רוב האוכלוסיה, נשים וגברים, זוכה לפתרונות שונים. גלעד ליקבורניק מנהל מכון בר־ליקבורניק אומר: "שילוב של קוסמטיקה ורפואה עם תזונה נכונה ותכנות אישית לכל חולה תעצור את הנשירה". למכון בת"א מגיעים עשרות צעירים שהתחילו להקריח.

בעיות השיער שונות: נשירה, שומן, קשקשים. יש האומרים שהשיער הוא חלק מן האישיות. אנשים רבים אינם מרגישים בתחילתה של הנשירה. כאשר מגלים מתעוררות השאלות: מה לעשות? לאן ולמי לפנות? האם בכלל לפנות? או אולי זה לא מפריע? יש המשלימים עם המצב. יש אף מגדירים את הקרחת כסקס־אפיל שלהם, כתכונה תורשתית. האם באמת אפשר לפתור את בעיית נשירת השיער וההתקרחות? ואם כן אז כיצד?

קיימים תכשירים רבים, ומגוונים על בסיס זה או אחר. כל התכשירים מבטיחים את עצירת הנשירה. הרפואה הקונבנציונאלית טוענת שאין מה לעשות באופן כללי.

יש רופאים המטפלים בבעיות שיער, חלק מהאנשים פונים להשתלות–שיער כירוגיות (חלוקה חדשה של השיער הקיים)

גלעד ליקבורניק מציע טיפולים קוסמטיים ורפואיים לשיער. המטופלים טוענים כי נשירת השיער הפסיקה, כמו כן בעיות הקשקשים והשומן, ולחלק אף החל לצמוח שיער חדש.

מכל לקוח, המגיע למכון, נלקחת קבוצת שיער ונשלחת לבדיקה מעבדתית על פי התוצאות מותאמת תכנית אישית במקביל לבדיקה מתחילים בטיפול הבראה. שכלול עיסוי הקרקפת, שימוש במכשירי חשמל סטטי, המסייעים להמרצת מחזור הדם ניקוי הקרקפת ופתיחת הנקבוביות האטומות.

הטיפולים כוללים החדרת חומרים הדרושים לשיער. הלקוח מקבל הוראות תזונה מדוייקות, שאמפו מיוחד וטיפולים נוספים בהתאם לצורך. משך הטיפול כארבעה חודשים.

גלעד אינו מבטיח צמיחת שיער, אלא עצירת הנשירה, למרות שקיימים מקרים שבהם תיתה צמיחת שיער מחודשת.

נעליים אורטופדיות
נעלי שמואל
כחול־לבן נעליים איכותיות ואופנתיות בעבודת־יד

שימו לב לתווית "נעלי שמואל" בגב הנעל
רח' בני ברק 20 ת"א, טל. 03-374631

אליאד
אליאד - יבואני מזון טבעי
הקדם רפואה לתרופה
חיים בריאים יותר עם מוצרי חברות הענק המובילות באירופה, עכשיו גם בישראל:
FSC Health & Diet SEVENSEAS
יצרני מזון טבעי:
במוסות שמן שום, ליציטין, ג'ינסנג, מזון מלכות ועוד.
להשיג בבתי־הטבע ובבתי־המרקחת
אליאד 03-450315 442959

בתי־אבות רמת טבעון
3 בתי אבות בקרית טבעון
בהנהלה חדשה של רחל יפה ואלי אשד
לאחר שיפוצים, הרחבה ושיפורים
באוירה כפרית, אויר יבש, מרחבי נוי, מדשאות ונוף הררי מקסים
שלוה רח' השושנים 17
רמת טבעון רח' החורש 23
פאר רח' הכלניות 36
מחלקות: עצמאיים-תשושים
ללא דמי כניסה ופיקדון
מתקבלים קשישים להחלמה.
בהשגחה רפואית מלאה (24 שעות)
★ פיזיוטרפיה ★ ריפוי בעיסוק ★ אולמות בילוי
★ פעולות חברה ★ צוות מקצועי ★ טיפול אישי ★ כשר בהשגחה
חדרים ליחיד/זוגיים (עם שרותים מלאים צמודים)
רמת טבעון בע"מ, קרית־טבעון, רח' החורש 23, טל. 04-931229/932023
ניב

בית - הורים והחלמה
במלון פנסיון מפואר
* השגחה רפואית צמודה
* מקבלים לתקופות החלמה לאחר אשפוז בבי"ח.
* מיזוג אויר, חימום, טלפון ושרותים בכל חדר.
* 5 ארוחות ביום, כשר.
* לובי וחדרים המשקיפים על שפת הים.

מלון פאלם-ביץ'
קג שרותי ארוח בע"מ
שד' בן־גוריון 41, בת־ים
(סוף רח' רוטשילד)
טל. 879131/2/3
(אוטובוסים: 10, 25, 40, 42, 88).

נשירת שיער
BAR LIKVORNIK
המרכז לטיפול בבעיות שיער וקרקפת
טיפול קוסמטי רפואי בשיטה יחודית ע"י צוות מומחים שמעניק טיפול אינדבידואל שכולל:
● יעוץ תזונתי.
● טיפולים קוסמטולוגיים לבעיית שיער שמן, יבש, קשקשים וכו'.
● הרכבת שמפו אינדבידואלי.
● במידת הצורך השתלת שיער.
פרנקפורט 10, ת"א. טלפון: 03-242836
נא לתאם מראש

נומצין
שיקוי לילה להקלת הצטננות
נומצין - שיקוי לילה המיועד להעניק שנת לילה רגועה לסובלים מהצטננות.
סירופ נומצין משכך ומרגיע מיגוון רחב של תופעות הצטננות כגון שיעול, גודש באף, חום וכאבי ראש.
חידוש נוסף - לכל אריזת נומצין מצורפת כוסית מדידה לנטילת מנה מדוייקת בנוחות מירבית. להשיג בכל בתי המרקחת.
נא לעיין בעלון לצרכן כפי שאושר ע"י משרד הבריאות והמצוי בכל אריזות נומצין.

טבע תעשיות פרמצבטיות בע"מ

הבהלה לטבע

לחנויות־הטבע יש עדנה ● משוגעים לבריאות מאמינים שהחיים נראים אחרת אם יאכלו טבעי ● החנויות נראות כמו בתי־מרקחת ● כדורים, תרופות ומרקחות למיניהם ● הקונים מתייעצים עם בעל־החנות, וסומכים על המלצותיו, למרות שהוא לא בהכרח מבין בעניין ● עסק זה עסק

מאת אסי ציון

תצלום: אברהם חסון

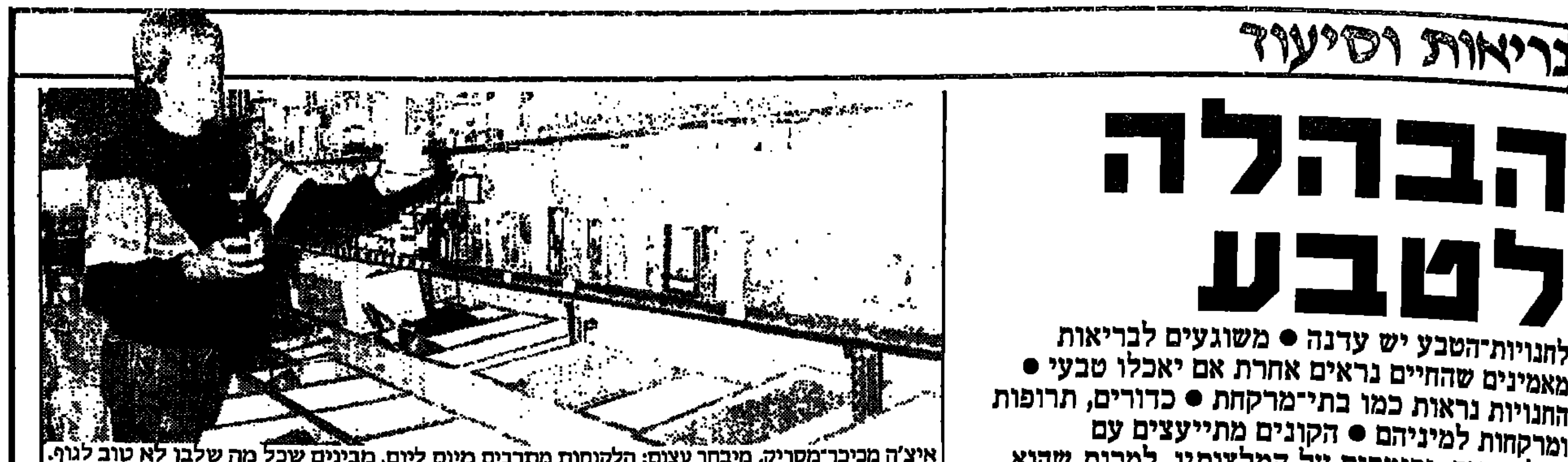

איצ'ה מכיכר־מסריק, מיבחר עצום: הלקוחות מתרבים מיום ליום. מבינים שכל מה שלבן לא טוב לגוף. רק ממלא את הבטן

הלהיט העכשיווי הוא מוצרי קוסמטיקה משמן חוחובה. בחנויות־הטבע חוטפים אותם. קל להתפתות ולקנות את המוצרים שמבטיחים לנו בריאות, יופי ונעורים. שמן החוחובה, אומר משה קניזניק מ"טבע־לנד" ברמת־השרון, אינו עוד גימיק. סגולותיו דומות לשמן הליוויתן, שנחשב לטוב וליקר עולם. שמן החוחובה, המיוצר בנגב, הוא תחליף זול יותר. "עושה לעור הפנים. משהו משהו", מבטיחים בחנות־הטבע.

המוצרים הטבעיים נעשים יותר ויותר פופולריים. חנויות־הטבע פורחות וגדלות. קניזניק מעיד, שחוג לקוחותיו גדל מיום ליום. "אנשים מאמינים שכדאי לחיות אחרת. קונים לחם־חי ותה־צמחים. התחילו להבין סוף־סוף, שכל מה שלבן לא טוב לגוף. רק ממלא את הבטן. מגיעים אלי אנשים עם עצירות כרונית, כי כל האוכל שהם אוכלים הוא מזוקק".

הוא מייעץ להם קודם־כל להתחיל עם המוצרים החומים: לחם־מלא, אורז חום, לאכול הרבה סובין וחיטה ודגנים. מצחיק אותו, שאנשים נכנסים, קונים כמה קפסולות של אצות־ים וספירולינה וחושבים, שבזה יפתרו את הבעיות. כבולים עדיין לתרבות הכדורים והתרופות.

חידוש נוסף בחנות־הטבע ברמת־השרון, פירות וירקות אורגניים. בלי ריסוסים, בלי דשנים כימיים. חגיגה לטיבעונים. לדברי בעל־החנות, אין הבדל גדול במחיר והטעם "ממש כמו לפני 50 שנה".

"בית הטבע" בכיכר־מסריק בתל־אביב. אחד מהוותיקים בארץ. 15 שנה. הלהיט כאן הוא משקה סויה בטעמי שוקו ווניל. ללא צבע מאכל וללא חומר משמר. גם טבליות תאית־אשכוליות נחטפות מהמדף. אומרים, שהן מורידות את השומנים בדם ומונעות עצירות.

ברשימת הלהיטים, קפסולות של אצות־ים, שהפכו בשל תכולת היוד שבהן, לדברי איצ'ה בעל החנות, מאוד פופולריות אחרי התקלה בכור בצ'רנוביל. גם פקעות־וורדים נחטפות. הן מכילות ויטמין סי; וכמובן הגינסנג, שלמרות מחירו הגבוה, נעלם מהמדפים. "הגינסנג", אומר איצ'ה, "ממריץ. אנשים מתפקדים איתו על־א־כיפאק".

המוצרים הכי חדשים ב"דקלה" בתל־אביב הם כדורי האננס והאשכוליות מצרפת, שמיועדים לסייע להרזייה מתונה. למי שרוצה לרזות מהר יותר יש כדורי גואר גאם, שעשויים משרף עצים. הבטן איתם, מבטיחה צילי הוכשטייט, מנהלת החנות, מתנפחת וגם אם רעבים נורא, אוכלים מעט.

ב"דקלה" מוכרים גם תערובות מתוך סיפרה של ריקה זראי. היה ביקוש גדול לתערובת הצמחים, שמופיעה בספר כתחליט הרזייה והם החליטו לספק את הדרישה. גם את החומר, שמשמש להכנת קומפרסים להרגעת העור, החלו למכור בהשפעת הספר.

עוד משהו שנחטף מהמדפים, ה"גורייש הייר". התשובה הטיבעונית לבעיות נשירת שיער. הוויטמינים והמינרלים שהוא מכיל, מבטיחים, עוצרים כל נשירה. ליד הקופה יש סלסלה גדולה עם סבונים טיבעיים, שעשויים משמנים שונים. הסבונים האלה לדברי צילי, הם ממש כמו מימי המלכים, שסכו את גופם בשמן. תענוג.

הטעייה

הרשות־לצרכנות מבקשת להסדיר את מיכלול הנושאים הקשורים בחנויות־טבע. ברוח זו פנתה הרשות למשרד־הבריאות. לדעת אנשי הרשות לא יתכן, שחנויות־טבע ממליצות ומוכרות מוצרים טיבעיים ללא תזונאי מוסמך. לפי הרגם של בתי־מרקחת, ששם חייב להיות רוקח אחראי, מבקשת הרשות להבטיח גם כאן את המיקצועיות המירבית.

עוד דורשת הרשות, להסדיר את נושא הפירסום בתחום זה. באחרונה משתמשים במושגים בריא, טיבעי, מזין, מצעיר, בלי שאלה נבדקו בהקשר למוצרים שעליהם מדובר. "יש כאן הטעיה של הציבור", אומר דובר הרשות.

נקודה מטרידה נוספת: מה מצויין על־גבי אריזות המוצר? על משרד־הבריאות לאשר המלצות כאלה אך ורק על בסיס מיקצועי.

היום, לא תמיד יש הוראות על האריזה, משום שאסור לייחס תכונות מרפא לתוספות מזון. לצרכן הפשוט, אין אפשרות לערוך שיקול ענייני, משום שהוא אינו מצוייד בידע מתאים.

אגב, פינות־הטבע שברשת חנויות סופרמארקט משמשות עילה לתלונות בין משרד־הבריאות להנהלת הרשת. משרד־הבריאות דורש לסלק את הפינות האלה. הם מצידם הפעילו את עורכי־הדין כדי למנוע זאת. בנראה שיש להם נימוקים טובים.

■ נורית ארד

מדור פרסומי

מזרני "ספלנדיד אלסטיק"

מזרני ספלנדיד אלסטיק מיוצרים במפעל אלפנדרי אשר בבת־ים, מפעל אשר שמו מהווה שם נרדף לוותק, ניסיון רב ומיומנות רבה בתעשיית המזרונים.
המפעל החל דרכו עוד בשנת 1906 ונוסד ע"י משפחת אלפנדרי בבולגריה. כבר אז, עוד בארץ מולדתם, דאגו בני המשפחה לייצר ברמת איכות וטיב מעולים, דבר שהביא לפירסום והצלחה למזרוני המפעל. בשנת 1924 עלתה המשפחה לישראל ומר רחמים אלפנדרי הסב המשיך את אשר החלה המשפחה בארץ מולדתה – ייצור המזרונים. יקירי תל־אביב וזקניה זוכרים היטב בית עסק ותיק זה שסכן ברח' הרצל, ושמו כמייצר מזרונים איכותיים יצא למרחוק. המפעל שכן עד שנת 1980 ברח' הרצל בתל־אביב ובעסק המשפחתי התחילו לעבוד גם מר יצחק אלפנדרי ובניו רמי ואברהם ממשיכי דרכו, העובדים יחד עמו. אין ספק שהמשפחה לאורך דורות פעולותיה, מהווה דוגמה למשפחות תעשיינים ומוסיפה כבוד לתעשיה הישראלית.
מפעל המזרונים עבר למשכנו החדש בשנת 1980, מבנה המפעל משתרע על שטח רחב ידים באזור התעשיה אשר בבת־ים, ומתאים בגודלו לדרישות השוק ולקצב היצור שהלך וגבר עם השנים.
המפעל במיבנהו החדש מצויד במיכון חדיש ביותר, המילה האחרונה בציוד לייצור מזרנים, ובני משפחת אלפנדרי דואגים תדירות להתעדכן בכל חידושי המיכון בשטח זה המפותחים בכל העולם, עובדה זו מביאה לרמת ייצור גבוהה מהירה ואיכותית. מפעל אלפנדרי מאויש בכוח־אדם מקצועי ומיומן העוסק ביצור מזרנים שנים רבות כך ששילוב של משפחה העוסקת דורות ביצור עם מיכון חדיש וצוות מיומן מביא לתוצאות איכותיות ביצור, ואכן המפעל ידוע כטיב מזרניו אותם הוא מייצר. מפעל אלפנדרי מייצר מזרוני איכות, מיטות אמריקאיות ומיטות מתרוממות.

החומרים בהם מיוצרים מזרני ספלנדיד אלסטיק

כל מזרני "ספלנדיד אלסטיק" מיוצרים מחומרים מעולים, עובדה המבטיחה כושר עמידות ארוך שנים (נוחות מירבית, ובריאות).
במזרני ספלנדיד, קפיצי פלדה מחוסמים, מצופים בשעוה, בדיל ונחושת, ערובה לעמידות ארוכת שנים. המזרן מורכב ממערכת קפיצים חדשנית האופפת את כל הגוף, מכף רגל ועד ראש, ומעניקה לך שינה נוחה ובריאה. המערכת בעלת המבנה המיוחד כוללת קפיץ מתמשך וחוט מתמשך היוצרים יחד מערכת צפופה של קפיצים. את מערכת הקפיצים עוטף חומר מיוחד השומר עליהם ומעניק להם קשיות שווה לכל אורכם. מערכת קפיצים זו מבטיחה לכם שינה נוחה ובריאה. מערכת הקפיצים מצופה בחומר נומי "פלסט אויר" בעובי 4 ס"מ אשר מעניק למזרן נוחות עליונה. שכבות הריפוד העוטפות את המזרן כוללות בד ז'קארד באיכות מעולה. הבד ממולא בגומי בעובי 0.5 ס"מ תתפור בדוגמאות מרהיבות עין, בשיטת "מולטי נידל" במכונות אלקטרוניות משוכללות ביותר.
עובדה חשובה היא עובדת השימוש בפוליטרן מוקצף בעל עובי של 3.5 – 4.5 ס"מ ובעל צפיפות חומר 27 לעומת צפיפות 24 המקובלת.
דפנות המזרן מדופנות בפוליטרן מוקצף ופלד (חומר המעניק קשות) בעובי של 3.5 ס"מ.
את המזרונים עוטפים בדי ז'קרד וכותנה התפורים כאמור בשיטת חרב־מחט ועובדת היותם ממולאים בספוג 5 מ"מ מעניקה נוחות, רכות, ושמירה מפני בלאי.

מזרון - דגם UK999 – ה"רולס־רויס" של המזרנים.
מזרון UK999 הוא פרי פיתוח ומחקר ארוך שנים, שיתוף פעולה אירופאי ישראלי, שהביא לתוצאה של מזרון מושלם – שיא של נוחות, יופי, איכות ובריאות. מזרון זה הוא חיד בעל 999 קפיצים ובמושגי אורטופדיה ניתן להגדירו כ"מזרן שבא אל הגוף ולא להיפך". שהרי ידוע שאם הגוף צריך להתאים עצמו למזרן מתחילים כאבי הגב. המזרן מצטיין בקלות רבה וזאת על אף כמות הקפיצים והחומרים הרבים המצויים בו. עובדה מעניינת: המזרונים הנמצאים בשימוש בית המלוכה האנגלי עשויים מאותם החומרים המרכיבים את מזרן UK999.
אחריות: למזרני "ספלנדיד אלסטיק" ניתנת אחריות מלאה ל־15 שנה הכוללת:
1. שברי קפיצים
2. שקעים במזרן
3. איבוד צורת המזרן.
במפעל בטוחים באיכות הגבוהה ולכן מעניקים אחריות ארוכת שנים שכזאת.
את מזרוני "ספלנדיד אלסטיק" ניתן להשיג בכל המידות והמפעל מסוגל לספק אף את המידות המשונות ביותר.

מזרני "ספלנדיד אלסטיק"

מזרני היוקרה האלגנטיים זה מה שהם הבית המלכה האנגלי, זה גם לך.
מזרוני ספלנדיד אלסטיק, מיטות בסיס ומיטות מתרוממות ניתן להשיג בחנויות המובחרות ברחבי הארץ. בכל חנויות ה"שקם" והמשביר המרכזי.
לקבלת פרטים על החנות הקרובה למקום מגוריך, צלצל: 03-5516591
היחידי בעל 999 קפיצים
על ספלנדיד ישנת — בריאותך שמרת
מזרני אלפנדרי ובניו — 80 שנות נסיון.
כתובת המפעל: אזור התעשיה בת־ים, הצורפים 4, טל. 03-5516591

"מדטון" – נותנים את הטון!!

"מדטון" מכשורי שמיעה ואביזרי–עזר

מי כמוך יודעת כי לק־ויי שמיעה הינם בעיה רפואית וחברתית כאחד. הזנחת הטיפול בבעיות השמיעה או דחיית הש־מוש באמצעות אבזרי עזר אך מחריפה את הבעיות מבחינות הפעילות החבר־תית או המשפחתית.

על מות לעזור בפתרו־נות בעיות אלו קיימת למעשה חברת "מדטון".

"מדטון" הינה שילוב בין חברת יבוא ושיווק לבין מעבדה משוכללת ומודרנית לפתור אבזרי עזר לכבדי שמיעה. שי־לוב זה מאפשר להנות מ־מספר שרותים חיוניים ביותר.

חלק מהשרותים אותם מציעה החברה: התאמת מכשירי שמיעה מכל ה־סוגים, רכישת מכשירי עזר להקלת הפעילות ב־חברה, שרות תיקונים ו־אחזקה מקצועי, למכשי־רי שמיעה ולאבזרי עזר מכל הסוגים ייעוץ מקצו־עי אישי לשמוש במכשו־רי שמיעה. שרות אספקת סוללות.

האביזרים אותם מספ־קת החברה הם: מגבר עזר לטלפון – להגברת שמי־עת הטלפון, מגבר עזר נייד לטלפון – המאפשר שמיעה חזקה ונקייה, מגבר לצלצול הטלפון, מגברים לצלצול פעמון הדלת – מגבר ההופך את צלצול הפעמון לאיתותי אור, מגבר לטלויזיה – מגבר הפועל ללא חוטים, מגבר צלילים (בייבי־סיטר) הקולט צלילים ובכי תינוקות והופכם לאיתו־תי אור. שעון מעורר וי־ברציוני – המעורר באמצ־עות הרעדת הכרית או המזרון, בודקי סוללות, ומטעני מצברים המתפע־לים מכשירי שמיעה מכל הסוגים.

"מדטון" מיבאת ו־משווקת מכשירי שמיעה מהטובים והמשוכללים ביותר ומייצגת בישראל חברות מהגדולות בעולם כ: BERNAFON – שוויץ OTICON – דנמרק AUDIO-TONE ארה"ב ועוד.

החברה מספקת מכשו־רים זעירים להרכבה מ־אחורי תנוך האוזן, מכשורי כיס בעלי הגבר חזק, מכשורי שמיעה מיניטוריים להצנעה ב־משקפיים, וכמו־כן "מד־טון" מיבאת לארץ את סוללות RAY-O-VAC האי־כותיות לכל סוגי מכשירי השמיעה.

אייל ארז

מזון טבעי – לחיים בריאים יותר

כולנו מכירים את סגו־לות המזון הטבעי שב־כמוסות. כמוסות אלה מוסיפות לגופנו את היסו־דות החסרים לו ומשפרות את ההרגשה הכללית.

עכשיו, ניתן להשיג בארץ גם את מוצרי האי־כות של החברות המובי־לות באירופה בתחום ה־רפואה הטבעית. ההומו־פתיה והמזון הטבעי – המודבר בחברה הבדיטות "סבן סיו", אשר בעבר הכרנו את מוצרי שמן הד־גים שלה, ובחברת "הלס פודי", הידועה במוצרי המזון הטבעי ומוצרי ההרדיה העילים שלה.

את החברות האלה מ־ייצגת בישראל חברת "אליאד" טל' 03-450815

הוועד למלחמה באיידס

הועד למלחמה באיידס קם בסוף – 1985 והציב לעצמו 4 מטרות עיקר־יות:

לעזור לחולים להסביר בציבור הרחב ובקהילה ההומוסקסואלית מהי ה־מחלה, ואיך להקטין את הסיכוי לחלות בה.

לפעול לחקמת מערך רציני של מרכזי בדיקה בהם יקבל כל נבדק מידע על מצבו והסבר איך ל־נהוג.

לעודד מחקר איידס בארץ.

הועד פועל בסיוע ובשיתוף פעולה עם האגו־דה לשמירת זכויות הפרט ועם החוג החברתי–תרבו־תי בישראל.

הועד למלחמה באיידס ראה את משימתו הראשו־נה והדחופה בסיוע לאו־תם חולים בכל תחום שידרש: חברתי, חומרי, נפשי.

לצורך זה התרכזה קבו־צה ראשונה של מתנדבים, העוברת הכשרה מתאימה (בעזרת פסיכולוג, עובד סוציאלי, ורופא) לקראת עזרה ישירה לחולים.

הועד עומד בקשר עם ה־ממסד הרפואי בארץ, וב־פגישות עם הדרגים הג־בוהים במשרד הבריאות.

כיום ניתן לבצע בדי־קות לגילוי נוגדני איידס בחמישה מקומות: בבית החולים רמב"ם בחיפה בביה"ח קפלן ברחובות, בבית החולים תל–השומר במרפאת חוץ למחלות זי־הומיות (ואין צורך לקבוע תור). בבית החולים הדסה בירושלים (רק ב־הפניית רופא), ובבית החולים סורוקה ב־ש אצל ד"ר אלקן, בכל בתי החולים הבדיקה כוללת: בדיקת דם, ראיון עם רו־פא, בדיקה גופנית.

תקוות הועד שפעילו־תו תישאר צנועה, בשל ה־כמות הזעומה של החו־לים בארץ ותיפסק בהק־דם האפשרי

כתובת הועד: "הועד למלחמה באיידס" ת"ד 13153 – ירושלים הקו-הלבן טל: 03-625629

אסטמה

המונח "ברונכיטיס ספ־סטית" מתאר את השינו־יים הדלקתיים והספסט־יים של דרכי הנשימה ה־קטנות – שינויים המופי־עים בעת ההתקף האסמ־טי והגורמים להרגשת קוצר נשימה, צפצופים ושיעול.

מרבית הילדים הסוב־לים מן המחלה, אמורים להבריא ממנה בסביבות גיל ההתבגרות ורק חלקם הקטן ישאר אסטמטי מ־עבר לגיל זה לכן החשי־בות הרבה שבטיפול מונע בכל החולים. המחלה ה־אסטמתית על התקפי קוצר הנשימה יכולה לה־יות מטופלת בצורה בה תשופר איכות החיים של החולה עד למצב בו לא יהיה למעשה כל הבדל בין הילד או הנער החולים, ובין חבריהם הבריאים, בחיי היומיום, בביה"ס ובשעורי ההתעמלות.

לא כן המצב לאחר ש־הריאות כבר מראות שי־נויי מבנה כרוניים במצב זה. כמעט שלא ניתן ל־שפר את התפקוד הריאתי ובמקביל את איכות ה־חיים.

טיפול מותאם ובעיקר טיפול מונע נועדו למנוע את השינויים הללו ולש־מר ככל הניתן את תפקודי הריאות.

המכון הנשימתי הוקם כדי לתת מענה איבחוני, טיפול ומעקב לכל סוגי מחלות דרכי הנשימה, ו־הוא מצוייד באמצעים – האיבחוניים, הטיפוליים והרפואיים הדרושים ל־הערכת מצבו של החולה האסטמטי: בדיקת הרו־פא, בדיקות תפקודי הרי־אה והתאמת הטיפול מ־בוצעים כולם במשך בי־קור אחד.

המכון נמצא ברח' רדינג – 44 ברמת אביב ת"א. חולים יתקבלו אך ורק לאחר הזמנת ... ראש בטל: 419978 לקביעת ביקור להתקשר בימים א'...ו' בין השעות ...-20.00

"טאיקו דיאגנוסטיקה"

לחברת "טאיקו דיא־גנוסטיקה" בשורה לציבור חולי הסכרת -- מכשיר לפיקות עצמי על דמת הסוכר בדם–הגלוקומטר, זהו מכשיר מתוצרת "איי־מס", החטיבה האיבחונית של חברת מיילס שהינה חברה ידועה בתחום הרפו־אי והמובילה בעולם בת־חום הסוכרת.

המכשיר מיועד לכל סוגי חולי הסוכרת – אלה המקבלים טיפול תרופתי ואלו המסתפקים באיזון באמצעות דיאטה. הרופ־אים תמימי דעים באשר לחשיבות העצומה שב־מעקב המתמיד אחרי ר־מת הסוכר בדם, ותומכים בגישת הפיקוח העצמי.

שיטה זו, אף שהיא מהימנה ביותר לא באה להחליף את הרופא. הרו־פא המטפל הוא שינחה את המשתמש במכשיר כיצד לנצל את המידע המתקבל ובאיזה טיפול לנקוט.

הידיעה המיידית מתי רמת הסוכר בדם גבוהה או נמוכה, מאפשרת שינוי הדיאטה או מינון האינסו־לין על בסיס עוב־דתי ולא עפ"י "ניחוש".

המכשיר שאינו יקר, פשוט להפעלה ומדויק בתוצאותיו. מספק את המידע ההכרחי לשיפור רמת הטיפול הרפואי. חברת "טאיקו דיאג־נוסטיקה", המשווקת את המכשיר, מקיימת הדרכה באשר להפעלת המכשיר והשימוש בו.

החברה נותנת אחריות למכשיר ושירות אמין של חלקי חילוף ותיקונים.

לצד עיסוקיה בתחום השיווקי, עוסקת חברת טאיקו גם בהגברת המוד־עות הציבורית לחשיבות העצומה שבאיתור מוקדם של רמת סוכר בלתי מאו־זנת, שכן, זיהוי מצב גבו־לי של רמת סוכר גבוהה בדם, הינו תנאי הכר־חי להימנעות מסיבוכים עתידיים, דוחה ולפ... אף מונע את הצורך ב... פול תרופתי.

אלפים משתמשים... מכשיר אשר בעזרתו... טיבו ושיפרו את ... ואיכות חייהם ובמ... רבים אף את תוחלת... הנו והם העדות המשכ... ליתרונות הגדולים ... הפיקוח העצמי.

חברת "טאיקו ... אגנוסטיקה", השוק... מזה 15 שנה מ... מכשירים ועזרים רפוא... לסקטור הפרטי והציבו... מייצגת בארץ כ־15 חבר... בינלאומיות, מהווה... בענף המכשור הרפוא...

איזון עצמי בסוכרת בשליטתך

היו מודעים לרמת הסוכר בדמכם

Tayco טאיקו

טאיקו דיאגנוסטיקה בע"מ

בדיקת שתן

בדיקת דם

שיטת האיזון העצמי בסוכרת נוכרת ומומלצת על ידי ארגון הבריאות הבינלאומי והאגודה הישראלית לסוכרת.

קח בידיך את מגוון הכלים האמינים של AMES אחד מהם בוודאי מתאים לטפול העונה לצרכים שלך.

AMES מספקת מערכות אבחון המתאימות לכל חולי הסוכרת.

AMES

מציעה מבחר...

וטאיקו מגישה שרות והדרכה ייחודיים

בדבר פרטים נא לפנות אל:

טאיקו דיאגנוסטיקה בע"מ

רח' ביאליק 137 רמת־גן, 52523 03-7517147

פרוגרס

ייצור ושיווק

מעדני חרובים וממתקים

הבהרה:

בהתאם לדרישת שרות המזון במשרד הבריאות אנו מסתייגים בזה מכל פירסום שממנו ניתן להבין כי אנו מקנים תכונות ריפוי או רפואיות למוצרינו

מעדן החרובים הינו מוצר מזון בלבד במשמעות החוק.

***

והבהרה נוספת:

מוצר מזון, אבל איזה מוצר!!! מעדן על טהרת החרוב.

כלמה שטוב בשוקולד ויותר! מיגוון מוצרים בטעמים שונים ובמבחר מילויים טבעיים

מכיל: אבקת חרובים, לציטין, קמח סויה, חיטה מלאה, שמן דקלים.

מעדנים ללא תוספת סוכר או עם סוכר חום לבחירתך אנו לא צריכים להוסיף!

התמרים הטבעיים, הטעם וכל מה שמייחסים מזה דורות לחרוב ולמוצריו. כל זה מדבר בעד עצמו

ניתן להשיג בכל בתי הטבע

מעדני חרובים - כולנו אוהבים

פרוגרס - חנויות המפעל:

נחלת בנימין 142, ת"א טל: 03-821603, 830218

רח' המלאכה 23, אזור התעשיה, חולון, טל: 03-5560617

מח' מכירות: טל: 03-804021 /2

MEDTON LTD. מדטון בע"מ

לכבדי שמיעה

מכשירי שמיעה וסתרים

מתוצרת BERNAFON שוויץ

מוזהב: (ניתן לקבל לנסיון שבועיים)

(המכשיר כולו מוצנע בתוך תעלת האוזן)

מבחר סוללות RAY-O-VAC

באיכות גבוהה

במחירים מיוחדים

כל סוגי אביזרי עזר לחרשים:

שעון מעורר, ויברטור, מגבר לטלוידיה, בייבי סיטר להורים חרשים

בינואר אנו פותחים מכון לבדיקות להתאמת מכשירי שמיעה.

***

"יבוא שיווק ושירות בלעדי בישראל

מדטון: בן יהודה 60 תל-אביב

03-285991, 03-203992, 03-201579

"נוה־אילן" – בית חם!

בימים טרופים אלה, כאשר יעוד הקשישים וההתנכלות להם הפכו לצערנו, לאירוע חורשתי שכיח, זה הזמן לח־שוב על אפשרות אחרת: לא עוד בדידות, לא עוד סיוטי לילה וחוסר בטחון. אתם זקו־קים לבית חם, לחברה של בני גילכם, לטיפול מסור, ליחס...

את כל אלה ועוד, תמצאי בבית־אבות – פונקיון "נוה אילן", השוכן ברח' טרומן 27, ברמת־גן. בית האבות, המסו־קם בתוך צדדי שקט, הינו בנין בן קומה אחת בלבד. למב־נה צמודה חצר עוקית, המעו־בלת בירק רענן ובהרבה שמש, שמנה ניתן ליהנות גם בעת הישיבה במרפסות הענק הצמודות לחדרים.

ב"נוה אילן" ניתן למצוא קשישים מכל שכבות האוכ־לוסיה: קשישים עצמאיים – המתפקדים באופן מלא, אך סובלים מבעיה בטחונית וחברתית. כאן הם מצויים תחת השגחה 24 שעות בימ־מה, מתרועעים עם בני גילם, נהנים מחמש ארוחות ביום, לדעתם עומד אח צמוד, המס־ביר להם לקחת את התרופות הנכונות במועד הנכון.

הסוג השני של הקשישים, הוא ה"תשושים" – אלה הנזק־קים לסיוע בתיפקוד היומיומי שלהם, ומוצאים אותו כאן. הצוות המצוי במקום מסייע להם להתקלח, להתגלח, ל־התלבש ועוד. עם הסוג ה־שלישי של הקשישים המצוי־ים ב"נוה אילן" נמנים הקשי־שים הסיעודיים, אלה מרות־קים למיטתם 24 שעות ביממ־מה. כאן הם זוכים מטיפול רפואי צמוד. הרופא המקומי עורך ביקורת שיגרתית פע־מיים בשבוע. במקרה חרום, הרופא מוזעק למקום ומפנה את החולה לבי"ח – באם יש צורך.

את האורחות המוגשות מבשלים יומיום במקום. המטופלים נהנים מעיסוקי־בכישה, מפעילויות חברתי־ות מגוונות, כולל עבודות יד, בהדרכת מדריכות. הצוות, המונה רופא, אחות, אח וכח עזר, עושים הכל כדי שהמטפל ירגיש בטוח שלו ומוגצה.

אז אם אתם מחפשים בית חם!...

טלפנו לטל. 03-767224.

שוש בדש

כ.ע.ל

כח עזר פרטי לחולה

לשרותך אחיות, מטפלות חובשים, כח עזר פרטי לחולה

● שמירה ● ליווי ● סיעוד

חיפה, 224521 / 04-674069

(24 שעות ביממה)

"הועד למלחמה באיידס"

טיפול ותמיכה נפשית בחולים, בני משפחותיהם ובמי שנחשפו למחלה.

ת.ד. 13153 ירושלים 91131

טל: "הקו הלבן" 03-625629

עולש (צ'יקוריה)

תחליף לקפה

מרווה, מרענן ומהנה!

מומלץ לשומרי משקל

להשיג בבתי הטבע ובחנויות המובחרות

סדנה לרפלקסולוגיה ע"י

רפלקסולוג מומחה מארה"ב

לקיבוצים ולקבוצות מאורגנות

הנחה

טלפון: 03-332202/6

"אדם לשרות אדם", החברה הסיעודית הגדולה ביותר בארץ, העובדת עם שירותי הרווחה, ביטוח לאומי ובתי־חולים בגוש־דן

שרותי אחים/ות * מטפלים/ות * מלווים/ת חונכים * עובדים סוציאליים * שירותי אמבולנס * לחצני מצוקה לקשישים * סעד נפשי * עזרים לנכים

מוקד טלפוני לקריאות חרום 24 שעות ביממה

כתובתנו: רח' ירמיהו 7, תל־אביב, קומה ג'.

טל: 03-5463054, 5464293, 5464815, 5464398

המדור נערך ע"י "מדורי פרסום" רח' תושיה 6, טל. 339984 (רב קווי)

לב מצלצל

בשורה מרגיעה לחולי־לב ● תרשים אק"ג שנעשה בבית ומועבר באמצעות הטלפון למוקד מיוחד, קרדיומדיקס ● משם כבר ידאגו להודיע מיד למי שצריך, על מצב לבך ולשלוח עזרה מיידית ● אפשר לבלות, לעבוד ולחיות יותר רגועים

תצלומים: שחר מלמד

מאת דבורה נמיר

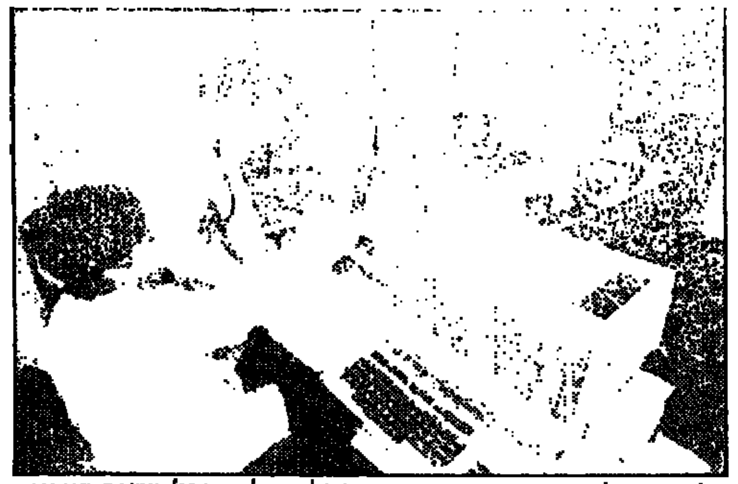

בלי מתח: למוקד משודר תרשים פעולת הלב, מכל מקום בארץ

ג. בן 54, קיבל התקף־לב והוחש לבית־חולים. האיש, מנהל חברה, חזר לעבודתו. אבל לא היה שקט. החשש מהתקף נוסף טרד את מנוח־תו. מאחר והירבה בנסיעות, לא יכול היה להגביל את פעילותו, ולהרוץ לרופא עם כל מיחוש. האיש התחבר למוקד מיוחד. הוסבר לו, שבאמצ־עות הטלפון יוכל לשדר את תרשים פעילות הלב שלו בכל שעה שירצה, מכל מקום בארץ.

במשך זמן־מה, גם כשחש כאבים, היו תרשימי הא.ק.ג שלו תקינים. הרופאים בצד השני של השפופרת הרגיעו אותו. יום אחד, בהיותו לבד בבית, חש ברע, והתקשר מיד למו־קד. הפעם הראה תרשים הא.ק.ג. שינויים שמעידים על התקף. המוקד הזעיק מיד ניידת־טיפול־נמרץ, הע־בירו לרופא בניידת את פרטי הא.ק.ג. שלו. כשהגיע האמבולנס, היה האיש ללא הכרה. תודות לתר־שים מהמוקד, יכלו מיד לטפל באיש, שסבל מהפרעת־קצב קטל־נית. הוא עבר טיפול־החייאה, והחד־לים לאחר עשרה ימים.

מתחברים: מניחים את המכשיר על החזה ועל פיית־הטלפון

שירות רפואי חדשני שעדיין לא מוכר דיו בארץ, הוא מעקב תרשים א.ק.ג. טלפוני, המועבר למוקד אל־חוטי, הפועל 24 שעות ביממה. צוות אחיות הנמצא במוקד, קולט טלפו־נית את שידור הא.ק.ג. שמעביר החולה ופועל מיד להצלתו.

„קרדיומריקס" (שדרות רוטשילד 131, תל־אביב), היא חברה פרטית, שהוקמה לפני שלוש שנים, במטרה לסייע לחולי־לב, השרויים בחרדה מתמדת, בבית, בעבודה ובכל מקום. החולים יודעים, שלא תמיד אפשר להשיג את מד"א ולא תמיד פנויה הניידת־לטיפול־נמרץ.

השיטה של שידור א.ק.ג בטלפון, נהוגה בארה"ב זה כמה שנים. בארץ כמעט ואינה ידועה. היא כבר הוכי־חה את עצמה במניעת אסונות. ייחו־דה, מעבר למטרה הרפואית, שהיא מעניקה תחושת ביטחון.

כ־60 אחוז מהאנשים שלקו בהת־קף־לב, נפטרים מחוץ לבית־החולים. אותם חולים שמגיעים לבית־החולים ומטופלים, בדרך־כלל לא חוזרים לשלווה גמורה. אחד האויבים שלהם הוא הפחד. האם ומתי יבוא התקף נוסף. איך ניתן למנוע אותו.

איתור מוקדם של כל בעיה עשוי לעזור. לדעת קרדיולוגים, יש לצייד במכשיר לשידור א.ק.ג. טלפוני, כל חולה לאחר התקף־לב, לפחות לש־לושת החודשים הראשונים. למער־כת הבריאות, אין תקציב לכך.

מנכ"ל החברה, דב גולן מסר, שדמי־מינוי להתחברות למוקד „קרדיומדיקס" בת"א הם 248 ש"ח ל־3 חודשים, או 138 ש"ח לחודש.

א. בת 28 חשה דפיקות־לב מהי־רות, כשהיתה בהריון. בדיקות ה־א.ק.ג. היו תקינות. היא התרוצצה בין גיניקולוגים לקרדיולוגים, חד־ריימיון ואישפוזים. לאיש לא היתה תשובה ברורה מדוע פעימות־הלב מוגברות. אחד הרופאים היפנה או־תה למוקד „קרדיומדיקס". היא קיב־לה מכשיר לשידור א.ק.ג בטלפון. יום אחד, גילו באמצעות הטלפון הפרעות קצב ופירפור פרוזדורים מהיר. בעיקבות איבחון זה, היא קיב־לה טיפול תרופתי, ונשארה בהמשך מעקב עד הלידה. לפני חודש ילדה במזל טוב תינוקת בריאה.

ח. חברת־קיבוץ בת 53, סבלה מתחושה של כמעט עלפון רק בעת אכילה. הבדיקות לא הביאו לפיענוח התעלומה. האשה היתה בחרדה מתמרת. כדי לאתר את הבעיה ולט־פל בה מיד, קיבלה האשה מכשיר הקולט את תרשים הא.ק.ג שלה בק־ביעות, שמצוייד גם בזיכרון. כך שלא היה צורך לשדרו למוקד כל פעם. לפני חודש בשעת אכילה, חשה האשה שוב עלפון. היא הקלי־טה מיד את תרשים הא.ק.ג שלה, אחר־כך התקשרה למוקד וסיפרה על כך. הצוות הרפואי איבחן אצלה הפרעה, והזעיק אמבולנס. האשה הו־עברה לביה"ח „מאיר". שם הותקן לה קוצב־לב, שבזכותו ניצלה.

בערד, ממש לפני שחולה איבד את הכרתו הוא העביר תרשים א.ק.ג. למוקד. האמבולנס הגיע ללא רופא. מהמוקד בת"א התקשרו לביה"ח „סו־רוקה" ודיווחו על מימצאי הא.ק.ג. בשלת רופא מקומי שקיבל הנחיות מהמוקד בת"א. הוא טיפל בחולה עד שהגיע האמבולנס שהעבירו לביה"ח. וכך, באמצעות הטלפון, טיפלו שני הרופאים בדרום באיש, והוא ניצל.

כולסטרול בדק.

...ר אחרון מוכיח: אפשר לצמצם את ...ר התקפי הלב ע"י מזון טבעי חרצני ...ם–אווה לאחר נחקרים של שנים ...ד"ר טונל הרבליסט, מומחה לצמחים ...יץ למסקנות הבאות. חרצני ענבי ...–אווה, הגדלים ביערות אירופה, יעילים ...וחד להנמכת שומנים בדם. עד היום ...ה היה להתגבר על רמת הכולסטרול ...ם ובמיוחד על הטריגליצידים ...ליפידים. חרצני ענבי הבר – אווה ...לים טנין ופרוציאנידין המסייעים ...הורדת רמת הכולסטרול והטריגליצרידים, ...כך מביאים לשיפור בכלי הדם.

...ברת אורטיס מבלגיה המתמחה בייצור ...זון מצמחים, קנתה את הזכויות למחקר ...

...נה טיבעית של החסתיידות בעורקים. ...ך והפרוציאנידין מנקים את דפנות כלי ...מכל חומרי השומן שנצמדו לדפנותיו ...מספרים את זרימת הדם, שתפקידיו ...בחמצן את כל תאי הגוף והבריא... ...שוב בהם הוא המוח ובכך להביא ...ר חזיכרון, ולמניעת הסתיידות ...קים.

חברת אורטיס רכשה איזורים נרחבים בהם גדלים ענבי הבר. יבושלים אלה דלים ורק בחודש אחד בשנה ניתן לקטוף את ענבי הבר היעילים למטרה זו ולהפיק מהם את אבקת האווה. חרצני הענבים נטחנים ומגולאים בכמוסות (של גילאטין צמחי). לאחר שמוצר זה אושר ע"י האפ.די.אי. (משרד הבריאות האמריקאי) להימכר שלא כתרופה — אלא כתוספת מזון וכחומר הממיס שומנים, כולסטרול וטרגלצידים, אישר משרד הבריאות בארץ מכירת המוצר כתוספת מזון, כמוצר טיבעי ולא כתרופה. חברת דיאטטי־כל, שהיא הנציגה הבלעדית של חברת אורטיס מבלגיה, מפיצה מוצרים אלה בבתי טבע ובבתי המרקחת המובחרים בארץ. כשר לדתיים — אין למוצר זה קשר ליין ומוצר זה כשר למהדרין.

לאלה שאסור להם להשתמש בחלב רגיל בגלל השומן שבו או רגישות לחלב: — ניתן להשיג חלב סויה בטעמים שונים עשיר בויטמינים, מינרלים ו־0% כולסטרול.

DIETETI-COL

יבואני מזון בריאות. דיאטטי כל - תחלוך 68, דיאטטי־כל סניף ראשי - יבנ 24. טל' 846997 ניתן להשיג את בכל בתי הטבע ובבתי המרקחת הסובחרים.

חרצני ענבים אווה

ORTIS UVA

דבורים מייצרות משחת שיניים?

...ם עד היום חשבת שדבורים מייצרות רק דבש, הנה ...דוש מעניין עבורך. הן מפיקות גם פרופוליס, חומר ...מר משרף צמחים, אשר מהווה את הבסיסי ...שחת השיניים של TOM'S. משחת השיניים ...OM'S מהווה תפיסה חדשה בעולם רפואת השיניים. ...א דוחה חיידקים, מרפאת חניכיים, מונעת ...טומים, נסיגת חניכיים ועששת.

פרופוליס נלחם במחלות השיניים

...פרופוליס משמש את הדבורים במלחמתם במזיקים ...נים בכוורת. ...מר זה מונע את מה שקרוי בשפתנו ריקבון. גם ...מצרים הקדמונים השתמשו בפרופוליס כדי לחנוט ...ת מתיהם שנשתמרו מאות בשנים. ...ברת TOM'S גייסה את הפרופוליס למלחמה ...מחלות השיניים למיניהן.

100% בריאות

הפרופוליס יוצר שכבת דונג על פני השיניים וכך נמנעים החיידקים מלתקוף את שיירי המזון בחלל הפה.

במשחת השיניים TOM'S עוד כמה מרכיבים טבעיים:

מור – תמשרה ריח נעים.
אורגיל – סוג של חרסית המנקה ומלבין את חשן מבלי לפגוע בזגוגית השן.
תמציות טבעיות – תנתנות למשחה את טעמה הנפלא ומונעת ריחות זרים.

100% טבעיות

המשחה עשויה מחומרים טבעיים בלבד ולכן אין כל חשש שבליעת משחת השיניים ע"י ילדים תגרום נזק.

natural toothpaste with propolis & myrrh

DIETETI-COL

עכשיו במבצע - כל המציג פרסום זה בעת הקניה יזכה להנחה של 5%

המדור נערך ע"י "מדורי פרסום" רח' תושיה 6, טל. 339984 (רב קווי)

...עי, כ"ז בטבת תשמ"ז – 28.1.1987

מדור פרסומי

"אדם לשרות אדם" – שרות אנושי וחם

כש"אדם לשרות אדם" בתמונה, אתה כבר לא לבד! יש לך כתף מיקצועית ואנושית של החברה הגדולה ביותר בארץ לשירותי סיעוד

*** האחיות, המטפלות, העובדים הסוציאליים והפסיכולוגים של "משפחת" "אדם לשרות אדם" ישמחו לשרת אותך נאמנה ולהעניק לך סיוע מכל הלב.**

מאת שוש בדש

"לא טוב היות האדם לבדו" אינה מראה ריקה מתוכן לדידם של אנשים המקקים לעזרה. עם אנשים אלה נמנים אוכלוסיית הקשישים, שמצוקתם הצליחה לחדור לתודעת הציבור בשנים האחרונות, נכים הנאלצים להתמודד השכם והערב עם בעיות קיומיות וחברתיות, חולים כרוניים, שמשפחותיהם כרעו תחת המשא.

לכל אלה, מציעה חב' "אדם לשרות אדם – אנוש" בע"מ, השוכנת ברח' ירמיהו 7 בתל־אביב, את שירותיה המגוונים.

"תור הזהב" של "גיל הזהב"

חב' "אדם לשרות אדם" מספקת שירותי אחים/ות, מטפלים/ות לקשישים ונכים, הזקוקים לשרותיה. סוג אחד של אוכלוסיה הנעזר תדיר בשרותי "אדם לשרות אדם", היא אוכלוסיית הקשישים. אוכלוסיה זו מתחלקת לשתי קבוצות: הקשישים הסיעודיים, הזקוקים לשירותיה של אחות צמודה, והקשישים הבריאים, הזקוקים לחברה או לעזרה צמודה בבית. לקשישים הסיעודיים מספקת חב' "אדם לשרות אדם" שירותי סיעוד, הכוללים: אחות צמודה, שירותי פיזיותרפיה, אמבולנס לשעת הצורך וציוד עזר המקל על חיי היום־יום.

בקבוצת הקשישים הבריאים, נמצא לעיתים בעיה של הזוחה בקיום איכות חיים שוטפת ושמירה על בריאותם הגופנית. הזנוחה מסתיימת לעיתים באישפוז בבית־חולים. חב' "אדם לשרות אדם" עושה הכל על מנת למנוע זאת. היא מספקת לקשיש/ה "אם בית", המתחזקת את הבית, מבשלת, עורכת קניות, מלווה את המטופל לקופת־חולים, מהווה לו חברה ועוד.

- להזדקן בכבוד – בעזרת "אדם לשרות אדם".

חיים נוחים לנכים

בין יתר שירותיה, מספקת חב' "אדם לשרות אדם" שירותים לנכים, נפגעי תאונות, נכי צה"ל או נכים מלידה. החברה מתחילה במתן שירותיה כבר במוד השיקום של בית־חולים, במקביל לעובדי השיקום שם. במקרה של נכה משותק, דואגת החברה למטפל/ת צמוד/ה 24 שעות ביממה, המשמש/ת לו ל"ידיים ורגליים".

"אדם לשרות אדם" מלווה את הנכה לאורך כל הדרך: היא מסייעת בייעוץ משפטי, דואגת לתחבורה ברכב נכים ולדירה המותאמת לצרכיו כנכה, כמרכז מסייעת החברה בשירותי פיזיותרפיה, עזרה בהשגת ציוד עזר, המקל על חיי הנכה ועוד.

"אדם לשרות אדם" פועלת בעיקר בגוש דן, אך קיימת אפשרות לסייע גם באזורים אחרים בארץ.

[illegible]

24 שעות ביממה

[illegible]

כתובתנו: רח' ירמיהו 7, תל־אביב, קומה ג'. שעות הקבלה במשרד הן בין 08.00 ל־16.00 אך אנו עובדים בכל שעות היממה.

טל. 03-5464293, 5464395, 5464815, 5463054

במגבלות אנוש.